

การต่อเติมอาคารพักอาศัย
กรณีศึกษาชุมชนเกษตรสังเคราะห์คลองจั่น

HOUSE EXPANSION
A CASE STUDY KLONG JAN NHA HOUSING PROJECT

รัตน์วดี อติเศรษฐพงษ์
RATWADEE ATISEDPONG

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขารวบรวมแผนผังและเมืองมหาวิทยาลัยศิลปากร

สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสถาปนารวม

มหาวิทยาลัยศิลปากร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2549

ISBN 974-15-2562-1

การต่อเติมอาคารพักอาศัย
กรณีศึกษาชุมชนเคหะสงเคราะห์คลองจั่น

HOUSE EXPANSION
A CASE STUDY KLONG JAN NHA HOUSING PROJECT

รัตน์วดี อติเศรษฐพงษ์
RATWADEE ATISEDPPONG

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย
สาขาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2549

ISBN 974-15-2562-1

HOUSE EXPANSION
A CASE STUDY KLONG JAN NHA HOUSING PROJECT

RATWADEE ATISEDPONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF URBAN AND REGION PLANNING IN URBAN AND
ENVIRONMENT PLANNING
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2006

ISBN 974-15-2562-1

COPYRIGHT 2006

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การต่อเติมอาคารพักอาศัย

นักศึกษา

กรณีศึกษาชุมชนเคหะสงเคราะห์คลองจั่น

รหัสประจำตัว

นางสาว รัตน์วีดี อติเศรษฐพงศ์

ปริญญา

44063014

สาขาวิชา

การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

พ.ศ.

การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2549

ผศ. ชาญวิทย์ พวงษ์ขวัญ

บทคัดย่อ

การต่อเติมที่อยู่อาศัยพบเห็นได้ทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลต่อผู้ครอบครองเองและเพื่อนบ้านข้างเคียง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว 2 ชั้น และทัศนคติของผู้อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติม โดยเลือกชุมชนเคหะ สงเคราะห์คลองจั่น เป็นกรณีศึกษา

เคหะชุมชนคลองจั่นถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี 2510 นับว่าเป็นเคหะที่มีขนาดใหญ่มาชุมชนหนึ่ง ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคูแลชุมชนคลองจั่น มีที่อยู่อาศัยหลากหลายประเภททั้งทาวน์เฮาส์ บ้านเดี่ยว บ้านแฝดและแฟลต เป็นต้น ทำการศึกษาบ้านเดี่ยวจำนวน 621 หลังคาเรือน พื้นที่อยู่อาศัยของบ้าน 62 ตารางเมตร

การศึกษาแยกออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ศึกษาเจาะลึกเรื่องรูปแบบที่ต่อเติมที่พักอาศัยทางกายภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติม โดยใช้แบบสอบถามจากการศึกษารูปแบบการต่อเติมทางกายภาพพบว่า บ้านเดี่ยวมีการต่อเติม 2 ครั้ง / 1 หลัง

การต่อเติมครั้งที่ 1 จะทำการขยายพื้นที่ออก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลังบ้าน ด้านข้างบ้าน(ไกลเขตที่ดิน) ด้านหน้าบ้าน สาเหตุของการต่อเติมมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยให้เพียงพอกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว พื้นที่อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมเพิ่มขึ้น 186 ตารางเมตร

การต่อเติมครั้งที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ รูปแบบแรกทำการขยายพื้นที่1 ด้าน ได้แก่ ด้านหน้าบ้าน พื้นที่อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมเพิ่มขึ้น 242 ตารางเมตร รูปแบบที่สองจะทำการขยายพื้นที่ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านข้างบ้าน(ใกล้ที่ดิน) ด้านหน้าบ้าน พื้นที่อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมเพิ่มขึ้น 296 ตารางเมตรสาเหตุของการต่อเติมทั้ง 2 รูปแบบ มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มความสะดวกสบายในการอยู่อาศัยให้กับสมาชิกในครอบครัว

การต่อเติมทั้ง 2 รูปแบบมีการต่อเติมเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยบริเวณชั้นล่างมากกว่าชั้นบน ภายหลังการต่อเติมขยายพื้นที่ให้กับบ้านมีการจัดวางประโยชน์ใช้สอยตามตำแหน่งประโยชน์ใช้สอยของบ้าน

ดั้งเดิม ผู้อยู่อาศัยจะให้ความสำคัญกับพื้นที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นภายหลังการต่อเติมมากกว่าพื้นที่เปิดโล่งภายในเขตที่ดิน รูปแบบที่ต่อเติมมีความสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นหลัก และการต่อเติมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ผิด พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร (ในเรื่องระยะร่นและการขออนุญาตต่อเติม)

ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ไม่ขออนุญาตต่อหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบเรื่องการต่อเติม และผู้อยู่อาศัยไม่ใช้วิศวกรในการควบคุมดูแลโครงสร้างส่วนที่ต่อเติมมักอาศัยช่างก่อสร้างที่มีความชำนาญการเป็นผู้ต่อเติมบ้าน ภายหลังการต่อเติมที่ผู้อาศัยนั้นครัวเรือนสามารถนำพลังงานตามธรรมชาติมาใช้ภายในบ้านได้ลดลง รวมทั้งถูกรบกวนจากมลพิษนอกตัวบ้านและการขาดความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น คงจะมีเพียงผลเรื่องพื้นที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นตามความต้องการของสมาชิกในครัวเรือน ที่ได้รับการตอบสนองอย่างชัดเจน แม้ว่าจะแลกมาด้วยการสูญเสียความสามารถในการนำพลังงานตามธรรมชาติมาใช้ภายในบ้าน ปัญหาการถูกรบกวนจากมลพิษนอกตัวบ้าน และการขาดความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายในบ้าน

ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาการต่อเติมที่ไม่เป็นระเบียบซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยเองและเพื่อนบ้านข้างเคียง ในการออกแบบที่อยู่อาศัยจึงควรเตรียมแนวทางสำหรับการต่อเติมที่อยู่อาศัยในอนาคตให้กับบ้าน โดยการจัดทำแนวทางสำหรับการต่อเติมในอนาคต เพื่อให้การต่อเติมบ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่

Thesis Title	Housing Modification A Case Study on the National Housing Authority's Klong Jan
Student	Miss Ratwadee Atisedpong
Student ID	44063014
Degree	Master of urban regional planning in urban and environment planning
Program me	Urban and regional Planning ^๓ ๓๓
Year	2006
Thesis Advisor	Ass.Prof Shanvit Pongquan

ABSTRACT

House expansion has recently become more ubiquitous. However, it is also affecting the house owner and his neighbors. The purpose of this research is to study house expansion of two-storey single houses and the perception of the owners after the modification. The study chooses the National Housing Authority at Klong Jan as the case study. The case study is separated into two parts; the first part studies deeply about the physical modification of the building with information gathered through interviews and the second part studies the perception of the owners of the buildings after the modification with information gathered through surveys.

From the studying of the physical modification of the buildings I found that single houses are modified an average of two times per building. The first modification is to expand the area of the building in 3 directions; the back, the left or right (the side which is farthest from the property boundary) and the front side. The purpose of the modification is to increase the functional area of the building to support the number of the members in the building. The area that increases, on average, 186 square meters after the first modification.

The second modification can be separated into two groups. First group expands the building on one direction such as the front side. The average increased area after the second modification is 242 square meters. The Second group expands the building in two directions such as the left side and the front side. The average increased area after the second modification is 296 square meters. The purpose of the second modification is to increase the comfort of the members in the building.

The two groups of modification mostly modifies the first storey of the building rather than the second storey. After the modification, the function of each room will be the same as before the modification. The members of the building is more concerned of the increases area of the building than the increased area of the opened space within the property. The type of modification depends primary on the number of members in the building and most modifications are against the building control act.

Most households do not ask for permission from the government agency before modifying the building and the members of the buildings do not use engineers who can approve of the structure of the modified buildings. After modifying the buildings, most household can use less natural energy for the buildings than before the modification. In addition, the members of the buildings are exposed to increased pollution from outside the property and have less privacy than before the modification. The only clear benefit to the members of the buildings after the modification is the increase in building area per member of the building even though the members have to sacrifice the ability to use natural energy and their privacy and be more exposed to outside pollution to gain this benefit.

In addition, house owners should plan the modification ahead of time. The potential change in the number of building members and the economy of the household should be taken into consideration when planning the modification.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาจากผศ.ชาญวิทย์ พงษ์ขวัญ ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษารวมทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบคุณ ดร.นันทนา ศิริประภาศิริ และ ผศ.เลิศวิทย์ รังสิรักษ์ ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองทุกท่าน ที่ได้ในคำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับจุดบกพร่องทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเพื่อนผิงเมืองรุ่น 16 ทุกท่าน รุ่นน้องและรุ่นพี่ทุกคนที่เป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณคุณปิติ เสรมธากุล คุณวุฒิพงษ์ พจนานิมล และคุณวรรณ อติเศรษฐพงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านการเก็บข้อมูล

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนด้านทุนและเป็นกำลังใจที่มากตลอดที่ทำการศึกษา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

รัตน์วดี อติเศรษฐพงศ์

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาไทย.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญภาพ.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1. ความเป็นมา.....	1
1.2. วัตถุประสงค์.....	2
1.3. ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4. ขั้นตอนการศึกษา.....	3
1.5. คำจำกัดความ.....	4
1.6. ประโยชน์ของการศึกษา.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย.....	6
2.1.1 ความหมายของ“ที่อยู่อาศัย”.....	6
2.1.2 ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่.....	7
2.1.3 มาตรฐานขั้นต่ำของที่อยู่อาศัย และพื้นที่ใช้สอยอาคาร.....	8
2.1.4 มาตรฐานของพื้นที่ใช้สอยอาคาร.....	9
2.1.5 ลักษณะการใช้สอยภายในบ้านปัจจุบัน.....	11
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย.....	13
2.2.1 แนวคิดความพึงพอใจในชีวิตของมนุษย์.....	13
2.2.2 รูปแบบการเปลี่ยนแปลงอาคาร.....	15
2.2.3 ลักษณะการต่อเติมอาคารที่ต้องขออนุญาตคิดแปลงอาคาร.....	16
2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3	ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย.....	20
3.1	พื้นที่ศึกษา.....	20
3.2	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา.....	27
3.3	วิธีเก็บและบันทึกข้อมูล.....	28
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
บทที่ 4	วิเคราะห์ข้อมูล.....	35
4.1	รูปแบบที่อยู่อาศัยทางกายภาพในพื้นที่ศึกษา.....	35
4.2	การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการต่อเติม.....	46
4.2.1	ลักษณะประชากร.....	54
4.2.1	ประโยชน์ใช้สอยภายในบ้าน	57
4.3	การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย.....	61
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	73
5.1	สรุปรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษา	73
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	78
	บรรณานุกรม.....	80
	ภาคผนวก.....	82
	ประวัติผู้เขียน.....	87

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงพื้นที่ในส่วน Private Area ตามความต้องการในการอยู่อาศัย ของแต่ละสถาบัน	9
3.1 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและระดับการวัด	29
4.1 แสดงพื้นที่ใช้สอยจากการต่อเติมครั้งที่ 1	40
4.2 แสดงการเปลี่ยนแปลง คร่าวเรือน จำนวนสมาชิกจากอดีตจนถึง การต่อเติมครั้งที่ 1	41
4.3 สรุปการเปลี่ยนแปลงของจำนวนสมาชิก ภายหลังจากการต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2	42
4.4 แสดงที่เข้าอยู่อาศัย / ทำการต่อเติมครั้งที่ 1	43
4.5 แสดงแหล่งเงินที่ใช้ในการต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2	43
4.6 แสดงพื้นที่ใช้สอยจากการต่อเติมบ้านรูปแบบที่ 2	48
4.7 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกจากอดีตจนถึงการต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2	49
4.8 สรุปการเปลี่ยนแปลงของจำนวนสมาชิก ภายหลังจากการต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2	50
4.9 แสดงปี พ.ศ.ที่เข้าอยู่อาศัย / และปีที่ทำการต่อเติมครั้งที่ 1	50
4.10 สรุปปีที่ทำการต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2 ภายหลังจากเข้าอยู่อาศัย	51
4.11 แหล่งเงินที่ใช้สำหรับการต่อเติมช่วงต่อเติมครั้งที่ 1 และช่วงต่อเติมครั้งที่ 2	51
4.12 แสดงข้อมูลลักษณะประชากรของพื้นที่ศึกษา	53
4.13 แสดงข้อมูลจำนวนห้องนอนของแต่ละครัวเรือน	55
4.14 แสดงข้อมูลจำนวนห้องน้ำของแต่ละครัวเรือน	56
4.15 แสดงข้อมูลจำนวนห้องครัวของแต่ละครัวเรือน	56
4.16 แสดงข้อมูลจำนวนห้องรับแขก – ห้องนั่งเล่น ของแต่ละครัวเรือน	57
4.17 แสดงข้อมูลจำนวนห้องพระของแต่ละครัวเรือน	57
4.18 แสดงข้อมูลจำนวนห้องเก็บของแต่ละครัวเรือน	58
4.19 แสดงข้อมูลสาเหตุของการต่อเติมบ้านครั้งที่ 1	59
4.20 แสดงจำนวนสมาชิกจำแนกตามรูปแบบที่ต่อเติมบ้าน	60
4.21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการต่อเติมกับการแจ้ง เพื่อนบ้านข้างเคียงก่อนการต่อเติม	61

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการต่อเติมกับการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านภายหลังต่อเติม	62
4.23 แสดงครัวเรือนที่ขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัยจำแนกตามรูปแบบที่ต่อเติมบ้าน	63
4.24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการขออนุญาตต่อเติมบ้าน	64
4.25 แสดงการใช้ผู้เชี่ยวชาญควบคุมดูแลโครงสร้างที่ต่อเติม	65
4.26 แสดงความสัมพันธ์การมีวิศวกรดูแลส่วนที่ต่อเติมกับทัศนคติการประสบกับปัญหาโครงสร้างที่ต่อเติม	66
4.27 แสดงข้อมูลการนำพลังงานธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมและปัญหาหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย	67
4.28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการต่อเติมบ้านกับความกังวลในเรื่องการเกิดอัคคีภัยในชุมชน ของครัวเรือน	68
4.29 แสดงข้อมูลการนำพลังงานธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมและปัญหาหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย	69
4.30 แสดงผลกระทบในเรื่องปริมาณกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้าน ภายหลังการต่อเติม	70
4.31 แสดงผลกระทบในเรื่องเสียงรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติม	71
4.32 แสดงข้อมูลการสูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติม	72

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 แสดงที่ตั้งของชุมชนที่ทำการศึกษา.....	20
3.2 แสดงการจัดวางผังโครงการทั้งหมดของชุมชนคลองจั่น.....	21
3.3 แสดงการจัดวางผังโครงการ ที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว ชุมชนคลองจั่น.....	22
3.4 แสดงการจัดวางตัวบ้านในเขตที่ดิน เพื่อเหลือเป็นพื้นที่เปิดโล่งและด้านใกล้เขตที่ดิน.....	22
3.5 แสดงการจัดวางผังบริเวณตัวบ้านดั้งเดิม.....	23
3.6 แสดงรูปแบบบ้านดั้งเดิมที่ออกแบบโดยกรมประชาสัมพันธ์.....	23
3.7 แสดงรูปแบบการต่อเติม โดยการกั้นผนังชั้นล่าง.....	24
3.8 แสดงรูปถ่ายด้านหน้าบ้านแบบดั้งเดิม.....	25
3.9 แสดงรูปถ่ายบ้านดั้งเดิม ที่ทำการกั้นผนังชั้นล่าง (จากเดิมที่เป็นใต้ถุนโล่ง).....	25
3.10 แสดงผังการเชื่อมโยงตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม.....	30
4.1 แสดงทิศทางการต่อเติมบ้านครั้งที่ 1.....	34
4.2 แสดงภาพถ่าย ระยะห่างจากตัวบ้านถึงแนวเขตที่ดิน (บริเวณด้านหลังของบ้าน).....	35
4.3 แสดงภาพระยะห่างที่เหลือน้อยจนมองเห็นรั้วบ้านภายหลังการต่อเติมด้านหลัง.....	35
4.4 แสดงภาพถ่าย ห้องครัวเดิมของบ้าน.....	36
4.5 แสดงรูปถ่ายขนาด ห้องน้ำเดิมของบ้าน.....	36
4.6 แสดงภาพระยะห่างที่เหลือภายหลังการต่อเติมครั้งที่ 1 บริเวณด้านข้าง(ด้านห่างเขตที่ดิน).....	37
4.7 แสดงภาพถ่าย ระยะห่างจากตัวบ้านถึงแนวเขตที่ดิน (บริเวณด้านห่างเขตที่ดินของบ้าน).....	37
4.8 แสดงแปลนบ้านภายหลังการต่อเติมบ้านครั้งที่ 1.....	38
4.9 แสดงแปลนบ้านภายหลังการต่อเติมบ้านครั้งที่ 2.....	39
4.10 แสดงพื้นที่ว่าง (Open Space) ภายหลังการต่อเติมครั้งที่ 2.....	39
4.11 แสดงภาพบ้านการต่อเติมรูปแบบที่ 1.....	40
4.12 แสดงผังบริเวณของบ้านตามรูปแบบการต่อเติมครั้งที่ 2 (รูปแบบที่ 2).....	44
4.13 แสดงแปลนบ้านภายหลังการต่อเติมบ้านครั้งที่ 2 (รูปแบบที่ 2).....	46

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.14 แสดงพื้นที่ว่าง (Open Space) ภายหลังจากต่อเติมครั้งที่ 2 รูปแบบที่ 2.....	46
4.15 แสดงรูปถ่าย ระยะห่างจากตัวบ้านถึงแนวเขตที่ดิน (บริเวณด้านใกล้เขตที่ดินของบ้าน).....	47
4.16 แสดงพื้นที่ว่างด้านใกล้เขตที่ดินภายหลังจากต่อเติมบ้านครั้งที่ 2 (รูปแบบที่ 2).....	47
4.17 แสดงภาพบ้านภายหลังจากต่อเติมบ้านรูปแบบที่ 2.....	48

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ในปี พ.ศ.2519 การเคหะแห่งชาติถูกจัดตั้งมาเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดหาที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ โดยรูปแบบของที่อยู่อาศัยที่การเคหะแห่งชาติจัดหาเพื่อตอบสนองนั้น มีความหลากหลายทั้งอาคารประเภทบ้านเดี่ยว บ้านแฝด ตึกแถว แฟลต เป็นต้น เพื่อให้เป็นทางเลือกตามความสามารถในการจ่ายเพื่อการอยู่อาศัยของแต่ละครัวเรือน

โดยในช่วงยุคแรกของการเคหะแห่งชาติ การจัดสรรที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ถูกจัดไว้เพื่อรองรับกลุ่มประชาชนผู้มีรายได้น้อย ดังนั้นรูปแบบที่อยู่อาศัยจึงถูกออกแบบมาเพื่อสนองต่อมาตรการด้านราคาสะท้อนออกมาโดยการลดต้นทุนการก่อสร้างให้ได้มากที่สุด ซึ่งก็มีการคำนึงถึงและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของแต่ละครัวเรือนในอนาคต ในลักษณะการเผื่อพื้นที่ดินและการชี้แนะแนวทางในการต่อเติมอาคารที่อยู่อาศัยให้เมื่อครัวเรือนมีความสามารถในการจ่ายเพิ่มขึ้น

แต่ในปัจจุบันรูปแบบและแนวโน้มการต่อเติมอาคารที่พักอาศัยของการเคหะนั้นมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งอยู่นอกเหนือและเกินขอบเขตแนวทางที่การเคหะได้ชี้แนะไว้ เป็นความจริงที่ว่าแปลนอาคารที่พักอาศัยที่การเคหะแห่งชาติได้วางไว้ ไม่มีเกณฑ์ใดๆให้บรรลุถึงความต้องการและความพอใจของมนุษย์ทุกคนได้ จะทำได้ก็เพียงพอให้สอดคล้องกับความนิยมโดยทั่วไปเท่านั้น ซึ่งแต่ละคนแต่ละครอบครัวก็มีความต้องการและความพึงพอใจที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยส่วนใหญ่เกือบทุกครัวเรือนจะมีความต้องการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย ขอบรูปแบบใหม่ๆและความทันสมัยอยู่เสมอ แต่จากเหตุผลเรื่องการลดต้นทุนในการก่อสร้างเพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายคือครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย จึงทำให้ที่อยู่อาศัยที่การเคหะจัดหาให้ นั้นตรงกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยได้ยาก

ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่อยู่อาศัยนี้ มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆและมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อตะแวงชุมชนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจเพื่อทำการศึกษารูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยและทัศนคติภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย เพื่อหาแนวทางแก้ไขและป้องกันมิให้ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นกับโครงการอื่นที่มีรูปแบบลักษณะใกล้เคียงกันในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1. การวิเคราะห์รูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยทางกายภาพในพื้นที่ศึกษา
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัย
3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

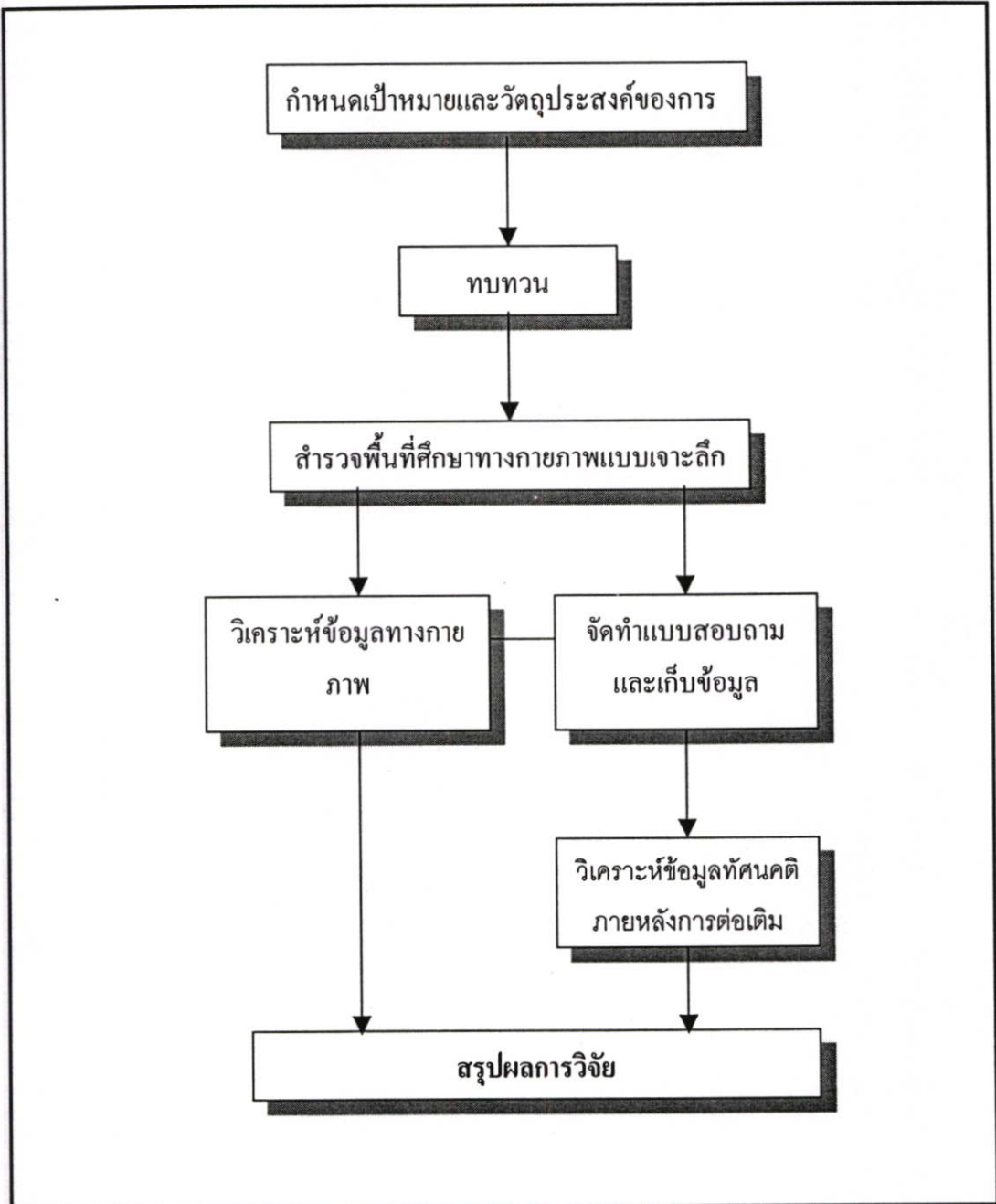
1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยนี้ได้กำหนดให้การเคหะแห่งชาติชุมชนคลองจั่นเป็นหมู่บ้านกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่และมีอาคารประเภทบ้านเดี่ยวจำนวนมาก โดยชุมชนเคหะคลองจั่นนี้ได้ตั้งมาแล้ว 36 ปี และมีรูปแบบการต่อเติมอาคารที่มีมาแต่ในอดีต จนถึงในปัจจุบันขอบเขตของการศึกษาสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ขอบเขตทางพื้นที่
 - พื้นที่ชุมชนการเคหะแห่งชาติคลองจั่น โดยเลือกศึกษาอาคารประเภทบ้านเดี่ยวจำนวน 621 หลังคาเรือน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 ด้านกายภาพ จะศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบทางกายภาพ ระดับของการต่อเติมที่อยู่อาศัย วิศวกรรมการของรูปแบบการต่อเติม เป็นต้น
 - 2.2 ด้านสภาพเศรษฐกิจสังคมของผู้อยู่อาศัย
 - 2.3 ด้านทัศนคติภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย ได้แก่ การขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัย ความกังวลด้านอภีภัย เป็นต้น

1.4 ขั้นตอนการศึกษา

ในการทำงานวิจัยขั้นนี้ มีขั้นตอนดำเนินการตามผังดังต่อไปนี้

1.5 คำจำกัดความ

บ้านพักอาศัย หมายถึง อาคารซึ่งปกติบุคคลใช้อยู่อาศัยได้ทั้งกลางวันและกลางคืน ไม่ว่าจะเป็นการอยู่อาศัยถาวรหรือชั่วคราว

การต่อเติม หมายถึง การเพิ่มหรือขยายพื้นที่ของอาคาร ซึ่งก่อสร้างไว้แล้วให้ผิดไปจากเดิม

การดัดแปลง หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ต่อเติม เพิ่มลด หรือขยาย ซึ่งลักษณะขอบเขตแบบรูปทรง สัดส่วน น้ำหนัก และเนื้อที่ของโครงสร้างอาคารหรือส่วนต่างๆ ของอาคารซึ่งได้ก่อสร้างไว้แล้วให้ผิดไปจากเดิม และมีใช้การซ่อมแซม

ครอบครัว หมายถึง คนมากกว่า 2 คนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกัน ภายใต้ครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งคนเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด หรือ แต่งงานและเป็นบุตรบุญธรรม

ครัวเรือน หมายถึง คนมากกว่า 2 คนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกัน ภายใต้ครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งคนเหล่านั้นไม่มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1. ทราบถึงปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยทางกายภาพในปัจจุบันของที่อยู่อาศัย
2. ทราบถึงปัจจัยเหตุ ที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางกายภาพของที่อยู่อาศัย
3. ทราบทัศนคติภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัยและผลกระทบที่เกิดจากการต่อเติมที่อยู่อาศัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มีการศึกษาข้อมูลทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
 - 1.1 ความหมายของ “ที่อยู่อาศัย”
 - 1.2 ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่
 - 1.3 มาตรฐานขั้นต่ำของที่อยู่อาศัย และพื้นที่ใช้สอยอาคาร
 - 1.4 มาตรฐานของพื้นที่ใช้สอยอาคาร
 - 1.5 ลักษณะการใช้สอยภายในบ้านปัจจุบัน
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย
 - 2.1 แนวคิดความพึงพอใจในชีวิตของมนุษย์
 - 2.2 รูปแบบการเปลี่ยนแปลงอาคาร
 - 2.3 ลักษณะการต่อเติมอาคารที่ต้องขออนุญาตตัดแปลงอาคาร
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5 ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างหรือตัดแปลงอาคาร

1. แนวความคิดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

1.1 ความหมายของ “ที่อยู่อาศัย”¹

ที่อยู่อาศัยหรือบ้านนั้น เป็นการถ่ายทอดสืบสานรูปแบบทางวัฒนธรรมที่สะสมมาช้านาน และนอกจากใช้เพื่อการพักอาศัยจะต้องมีปัจจัยเรื่องสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมของแต่ละคน ในความหมายของการอยู่อาศัยนั้น ที่อยู่อาศัยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของคนที่มีต่อบ้าน และค่านิยมต่างๆ เช่น โอกาสในการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การได้รับความเป็นส่วนตัว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของที่อยู่อาศัย ในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ที่นอกเหนือจากความจำเป็นพื้นฐานทางด้านชีววิทยา ดังที่ Soen กล่าวไว้ว่า

¹ ศิริพรรณ กิจรักษา, "ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย", วิทยานิพนธ์นศ.หลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539, หน้า 6

บ้านเป็นเสมือนสถาบันที่ไม่ใช่เพียงโครงสร้างเท่านั้น แต่การสร้างบ้านจะต้องสร้างอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างบ้านเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมที่สะสมมาช้านาน และตลอดทุกช่วงเวลา บ้านได้กลายเป็นมากกว่าที่อยู่อาศัย ดังนั้นการที่คนเราสร้างบ้านหรือจัดหาบ้านแต่ละครั้งนั้น นอกจากไว้ใช้พักอาศัยแล้วจะต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อให้เหมาะกับการดำเนินชีวิตของคน

1.2 ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่²

1.2.1 ความต้องการทางด้านกายภาพ (Physiological needs)

ด้านตัวมนุษย์ คือ หน่วยพักอาศัยต้องเหมาะสมต่อองค์ประกอบของตัวมนุษย์ คือ ไม่ร้อนเกินไป ไม่หนาวเกินไป ไม่ดังหรืออึกทึกเกินไป เป็นต้น

กายภาพมนุษย์ คือ หน่วยพักอาศัยต้องเหมาะสมกับขนาดของมนุษย์ เช่น ความสูง ความแคบ อ้วนหรือผอม ขนาดในอริยบทต่าง ๆ และต้องการ Space แบบใด เป็นต้น

กิจกรรมประจำวันในหน่วยที่พักอาศัย คือ หน่วยพักอาศัยต้องสอดคล้องกับกิจกรรมเหล่านั้น และกิจกรรมนั้น ๆ ต้องการองค์ประกอบ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างไร กิจกรรมเหล่านี้ต้องการ Space แบบใด เป็นต้น

จำนวนสมาชิกที่ประกอบกิจกรรม คือ กิจกรรมต่าง ๆ นั้นมีสมาชิก หรือผู้ใช้มากน้อยก็ขึ้นเป็นต้น ความต้องการเหล่านี้ จะเป็นตัวกำหนดขนาดพื้นที่ใช้สอยของอาคาร (ความกว้าง ยาว สูง) ลักษณะอาคาร (โปร่ง โล่ง หรือทึบตัน) และอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับอาคาร (เฟอร์นิเจอร์ ไฟฟ้า ประปา) เป็นต้น

1.2.2 ความต้องการทางด้านจิตวิทยา (Psychological needs)

เมื่อพิจารณามนุษย์ให้เป็นระบบ จะพบว่านอกเหนือจากระบบกายภาพมนุษย์แล้ว ระบบจิตใจเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่กำหนดความต้องการที่จับต้องได้ยาก แต่เป็นความต้องการที่ใช้วัดผลสภาพแวดล้อมกายภาพว่าเหมาะสมต่อเขาอย่างไร (Wolfgang F.E. Preisler, 1978³)

หน่วยพักอาศัยต้องตอบสนองความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety needs) ทั้งทางกายและจิตใจ ความต้องการความมิดชิดเป็นสัดส่วนหรือส่วนตัว (Privacy needs) ตลอดจนความต้องการมีระเบียบ งดงาม (Aesthetic needs) เป็นต้น

หน่วยพักอาศัยต้องตอบสนองความต้องการด้านความปลอดภัยทางกายภาพ ความโอ้อวด ความงดงาม สามารถแสดงออกได้ เป็นที่จดจำและประทับใจ เป็นต้นถ้าหน่วยพักอาศัยไม่สามารถ

² ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

³ Wolfgang F.E. Preisler, 1978. Facility Programming. Pennsylvania: Dowden Hutchison & Ross.

ตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้อย่างเพียงพอ ก็จะทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกับการใช้สอย และพฤติกรรม ฉะนั้น ความต้องการเหล่านี้ จึงสามารถนำไปใช้ในการกำหนดคุณสมบัติของหน่วยพักอาศัยได้

1.2.3 ความต้องการด้านสังคม (Social Needs)

อาคารที่รวมหน่วยพักอาศัยหลายหน่วยเข้าด้วยกัน มีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างและตอบสนองความต้องการทางด้านสังคม ในระดับการติดต่อพื้นฐาน (Leonard Broom และ Philip Selznick. ,1977 :128-132⁴)

หน่วยพักอาศัยทั้งภายในและภายนอก ควรเอื้ออำนวยให้มีพื้นที่ที่พอเหมาะที่จะก่อให้เกิดการติดต่อกันได้ ทั้งในระดับบุคคลต่อบุคคล และในระดับกลุ่มในขณะที่ หน่วยพักอาศัยภายนอก ควรเอื้ออำนวยให้มีพื้นที่พอเหมาะต่อกิจกรรมในระดับกลุ่มต่อกกลุ่มเป็นอย่างน้อย

1.3 มาตรฐานขั้นต่ำของที่อยู่อาศัย และพื้นที่ใช้สอยอาคาร

มาตรฐานการอยู่อาศัยเป็นเกณฑ์ที่ใช้วัดสภาพการอยู่อาศัยของประชากรในแต่ละเมืองซึ่งที่อยู่อาศัยต้องมีความปลอดภัยในด้านโครงสร้าง มีความคงทนต่อการใช้สอยพอประมาณ โดยการกำหนดมาตรฐานนั้น ได้คำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่อย่างน้อยที่สุดชุมชนนั้นๆ จะต้องมีเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของชุมชนนั้นๆ ได้โดยปัจจุบันหลักเกณฑ์ที่กำหนดและแนวทางปฏิบัติในการออกแบบชุมชนที่พักอาศัย คือ มาตรฐานของการเคหะแห่งชาติ

ชุมชนที่มีการจัดสร้างเป็นที่อยู่อาศัยถาวร ต้องปลอดภัยจากสิ่งรบกวนต่อสุขภาพอนามัย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ที่อยู่อาศัย แหล่งที่อยู่อาศัยควรอยู่ใกล้และติดต่อกับแหล่งประกอบอาชีพ สถานบริการชุมชนต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถานีตำรวจ สถานีบริการ อนามัย เป็นต้น และสาธารณูปโภคควรมีสิ่งต่อไปนี้

ก. มีน้ำสะอาดใช้โดยสม่ำเสมอ

ข. มีอุปกรณ์สุขาภิบาล และวิธีการที่ปลอดภัยเพื่อกำจัดสิ่งปฏิกูล น้ำใช้แล้ว ขยะ

ค. มีไฟฟ้าเพื่อแสงสว่าง อุปกรณ์ไฟฟ้าของที่อยู่อาศัยทุกหน่วย การติดต่อสัญจรระหว่างที่อยู่อาศัย และทางสาธารณะ

ที่ดินแต่ละผืนต้องมีทางติดต่อกับถนนที่ปรับ

ปรุงแล้ว มีทางเท้าที่มีคุณภาพดีพอเชื่อมติดกับถนนซึ่งปรับปรุงแล้ว ขวดยานสัญจรได้โดยตรง มีบริการพื้นฐานไว้สำหรับหน่วยพักอาศัย มาตรฐานเนื้อที่ที่อยู่อาศัยแต่ละหน่วยต้องจัดให้มีส่วนพักอาศัยอย่างน้อย 2 ส่วน

⁴ Leonard Broom, Philip Selznick. 1977. *Sociology* 6th ed. New York: New York & Row

1.4 มาตรฐานของพื้นที่ใช้สอยอาคาร (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539^๖)

1.4.1 ส่วนพื้นที่ใช้สอยในชีวิตประจำวัน

โดยทั่วไปหน่วยพักอาศัยแต่ละหน่วยจะแบ่งพื้นที่ใช้สอยออกเป็น 2 ส่วน เพื่อใช้สำหรับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน คือ

- ส่วนมิดชิด (Private Area) เพื่อใช้สำหรับนอนและทำความสะอาดร่างกาย
- ส่วนเอนกประสงค์ (Multipurpose Area) เพื่อใช้สำหรับรับแขก พักผ่อน ทานอาหาร และประกอบอาหาร

1.4.2 ขนาดพื้นที่ใช้สอยต่ำสุด

พื้นที่ใช้สอยต่ำสุด จะต้องมีความไม่น้อยกว่าที่ระบุดังต่อไปนี้

- หน่วยพักอาศัยแต่ละหน่วยที่ประกอบด้วยห้องนอน พื้นที่รวมพักผ่อน ทานอาหาร ครัว ห้องน้ำ – ส้วม พื้นที่รวมของแต่ละหน่วยพักอาศัยสำหรับครอบครัวขนาด 5 คนจะต้องไม่ต่ำกว่า 33.00 ตารางเมตร
- ห้องนอนภายในหน่วยพักอาศัย ให้มีส่วนกว้างหรือยาวไม่ต่ำกว่า 2.50 เมตร กับรวมเนื้อที่พื้นที่ทั้งหมดไม่น้อยกว่า 9.00 ตารางเมตร
- สำหรับส่วนพื้นที่ใช้สอยอื่น ซึ่งไม่ได้กั้นเป็นห้องให้มีเนื้อที่พื้นที่ไม่น้อยกว่า 5.76 เมตร
- ส่วนที่ใช้สำหรับรับแขก-พักผ่อน-ทานอาหาร ให้มีส่วนกว้างหรือยาวไม่ต่ำกว่า 2.40 เมตร กับรวมเนื้อที่พื้นที่ทั้งหมดไม่น้อยกว่า 13.00 ตารางเมตร
- ในกรณีที่แยกพื้นที่ใช้สอย ให้ส่วนที่ใช้ทานอาหารมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 7.50 เมตรและส่วนที่ใช้รับแขก-พักผ่อน ให้มีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 11.20 ตารางเมตร การเปรียบเทียบขนาดพื้นที่ใช้สอยต่ำสุด

ตารางที่ 2.1 แสดงพื้นที่ในส่วน Private Area ตามความต้องการในการอยู่อาศัยของแต่ละสถาบัน (Private Area)⁵

Private Area	*	**	***	****
1. ห้องนอนที่ 1	8.97	8.64	9.30	9.00
2. ห้องนอนที่ 2	-	7.20	7.90	9.00
3. ห้องนอนที่ 3	-	5.76	7.00	9.00
4. ห้องน้ำ- ส้วม	2.16	2.16	3.20	1.50
5. ห้องส้วม (แยกเดี่ยว)	-	1.44	1.80	0.90
6. ห้องน้ำ (แยกเดี่ยว)	-	1.08	2.20	-

* สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

** การเคหะแห่งชาติ

*** Office of Housing and Urban Development Washington, D.C.

**** ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522

Multipurpose	*	**	***	****
1. รับประทานอาหาร	-	14.40	11.20	-
2. ทานอาหาร	-	13.64	17.50	-
3. ครีว	4.08	14.32	15.40	-
4. พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร-พักผ่อน-ทานอาหาร	13.81	18.00	18.00	-
5. พื้นที่รวมสำหรับทานอาหาร-ครีว	-	12.96	7.50	-
6. ชักล้าง-ตากผ้า	-	1.08	2.16	-
หมายเหตุ ที่อยู่อาศัยแต่ละหน่วยที่ประกอบด้วย ห้องนอน พื้นที่รวม สำหรับพักผ่อน, ทานอาหาร, ครีว, ห้องน้ำ-ส้วม พื้นที่รวมของแต่ละหน่วยพักอาศัยสำหรับครอบครัวขนาด 5 คนจะ ต้องไม่ต่ำกว่า	-	34.00	33.00	-

* สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

** การเคหะแห่งชาติ

*** Office of Housing and Urban Development Washington, D.C.

**** ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522

⁵ การกำหนดขนาดเริ่มต้นที่เล็กที่สุดของที่อยู่อาศัยโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนศิริอำมาตย์ เขตพระนคร ,คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2539

จากแนวความคิด และทฤษฎีที่ศึกษามาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สิ่งที่มีผลต่อความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่ในการอยู่อาศัย มีอยู่ 4 ปัจจัยหลักคือ ทางด้านกายภาพ ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม ความต้องการทางด้านจิตวิทยา ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ จะเป็นตัวกำหนดองค์ประกอบพื้นฐานของที่อยู่อาศัยและขนาดของส่วนต่างๆในที่อยู่อาศัย ซึ่งเมื่อรวมกัน ก็จะบอกถึงขนาดของที่อยู่อาศัยทั้งหมดได้

การออกแบบที่อยู่อาศัยที่ดี จะต้องศึกษาให้สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม กายภาพความเป็นอยู่ และความพอใจของผู้อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยที่ดีต้องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐาน หรือสามารถตอบสนองความพอใจของผู้อยู่อาศัยได้ แต่ในขณะเดียวกัน ตัวที่อยู่อาศัยก็จะต้องมีความสอดคล้องกับฐานะทางเศรษฐกิจ และข้อจำกัดพื้นฐานอื่นๆ

1.5 ลักษณะการใช้สอยภายในบ้านปัจจุบัน

บ้านในสมัยใหม่ขนาดจะเล็กลง สอดคล้องกับขนาดของครอบครัวที่เล็กลงตาม การจัดห้องนอนนั้นขึ้นอยู่กับวัยของครอบครัว จากที่ขนาดอยู่อาศัยเล็กลงจะใช้เวลาในการดูแลที่พักน้อยลง ประกอบกับคนทำงานบ้านหายาก ทำให้รูปแบบบ้านในยุคหน้าห้องคนใช้จะหายไป การดูแลรักษาจะหันไปใช้บริการส่วนกลางของคอนโด หรือพาร์ตเมนต์ ห้องต่าง ๆ จะมีลักษณะรวมกันแบบ Studio Type ซึ่งรวมเอาห้องรับแขก ห้องนั่งเล่น และห้องทานข้าวเป็นห้องเดียวกัน ห้องเอนกประสงค์ ในขณะที่ห้องนอนมีขนาดใหญ่ เพื่อให้ใช้เป็นที่พักผ่อนและทำงานไปในตัว ห้องน้ำจะมีแนวโน้มการแยกพื้นที่ห้องน้ำและห้องส้วมเพื่อความสะดวก ส่วนในพื้นที่ครัวจะมีลักษณะเป็น Kitchens มากขึ้น จะมี Pantry ที่ปรุงอาหารได้เลย เพราะคนรุ่นใหม่มีการทำครัวแบบง่าย ๆ (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539⁵)

คนจะเน้นความสะดวกสบายภายในตัวที่พักมากกว่าความสวยงามรูปแบบบ้านภายนอก บ้านที่เล็กลงจะถูกแทนที่ด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกที่สูงขึ้น เน้นประโยชน์การใช้สอยของพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ การให้แสงและการระบายอากาศจะดีขึ้น โดยมีเครื่องมือช่วยมากขึ้น เช่น พัดลมระบายอากาศ เครื่องดูดควัน รูปแบบของบ้านจะเป็นแบบตะวันตกมากขึ้น มีลักษณะเรียบง่ายสบาย การแสดงออกถึงความหรูหราจะลดลงไป วัฒนธรรมต่างประเทศและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จะส่งผลต่อลักษณะที่อยู่อาศัยในทศวรรษหน้า

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย

2.1 แนวคิดความพึงพอใจในชีวิตของมนุษย์

Earl w Morria และ Mary Winter ⁷ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยในปัจจุบันและเพื่อนบ้าน ความพึงพอใจจึงมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการขาดแคลนที่อยู่อาศัย ดังนั้นในด้านลบของที่อยู่อาศัยจึงมีผลให้ความพึงพอใจต่ำลงไปด้วย ซึ่งอาจมาจากการขาดแคลนพื้นที่ที่เพียงพอต่อความต้องการ ในช่วงวัฏจักรครอบครัวที่เปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยมี 2 ประเด็นหลักๆ คือ

1. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยเดิม
2. การเปลี่ยน-ย้ายไปสู่ที่อยู่อาศัยแห่งใหม่

จากแบบจำลองเหตุผลของความพึงพอใจต่อที่อยู่อาศัย Earl w Morria สนใจ 2 ปัจจัยหลักที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อที่อยู่อาศัย คือ ปัจจัยทางวัฏจักรครอบครัวและรายได้ของครอบครัว ซึ่งปัจจัยทางวัฏจักรครอบครัวมีผลต่อลักษณะการครอบครอง พื้นที่ รายจ่าย คุณภาพและเพื่อนบ้าน ส่วนปัจจัยด้านรายได้มีผลต่อคุณภาพและรายจ่าย

Harris 1976b (อ้างใน Earl w Morria และ Mary Winter ⁷) ได้อธิบายว่าความพึงพอใจนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพที่อยู่อาศัย ถ้ามองในภาพรวมขึ้นอยู่กับพื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน สภาพทางกายภาพ ความสะดวกสบาย ดังที่ได้ทำนายไว้ว่าคุณภาพของที่อยู่อาศัยสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัย

ความต้องการในการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยนั้น เสมือนเป็นวัฏจักรครอบครัว เพื่อให้บรรลุความพึงพอใจของสมาชิกในครอบครัว Peter H. Rossi PP 149-171

Moris 1976(อ้างใน Earl w Morria และ Mary Winter ⁴)พบว่า ผู้อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของบ้านที่มีอายุมากและมีรายได้สูง จะมีระดับความพึงพอใจสูง พบว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การมีห้องนอนที่เพียงพอต่อผู้อยู่อาศัย

การวัดระดับความพึงพอใจสามารถมองได้ 2 มุมมอง ได้แก่ เรื่องพื้นที่และเรื่องเพื่อนบ้าน โดยเรื่องพื้นที่ วัดจากจำนวนห้องนอน ขนาดที่จอดรถ การมีพื้นที่ที่เพียงพอ เรื่องเพื่อนบ้าน

⁷ Earl w Morria และ Mary Winter "Housing family and society" pp145-165

⁷ Earl w Morria และ Mary Winter "Housing family and society" pp145-165

วัดจากลักษณะทางสังคม รวมถึงสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ โดยพบว่าความคาดหวังในเรื่องพื้นที่มักขึ้นอยู่กับขนาดห้องนอน ต่อให้มีพื้นที่ในบ้านมาก แต่มีจำนวนห้องนอนไม่เพียงพอต่อจำนวนสมาชิกในครอบครัว ก็ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจได้ Yockey 1976 (อ้างใน Earl w Morria และ Mary Winter⁶)

Shelley 1975 (อ้างใน นายราชัย บรรพพงศ์⁸) ได้กล่าวว่า มนุษย์จะเกิดความรู้สึกขึ้นภายในตัว เนื่องจากผลกระทบของสภาพแวดล้อมกายภาพสองประการ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ เมื่อใดมนุษย์มีความรู้สึกทางบวกความสุขก็จะเกิดขึ้น ซึ่งความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ และความสุขนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนและถูกรวมเรียกว่า “ระบบความพอใจ” โดยความพอใจในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ จะเกิดขึ้น ในระบบความพอใจ เมื่อมนุษย์มีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ มนุษย์ก็จะมีความสุข

ความรู้สึกของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีสิ่งเร้าที่มากกระทบ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าสิ่งเร้าชนิดไหนที่มากกระทบให้มนุษย์เกิดความพอใจมากที่สุด ดังนั้นผลที่ได้รับจากความเข้าใจในระบบความพอใจนี้ จะทำให้สามารถออกแบบที่จะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ดี เนื่องจากทรัพยากรมีอย่างจำกัด ความพอใจของมนุษย์จึงมิได้มีเพียงระดับหนึ่ง และจะมีมากที่สุดก็ต่อเมื่อการจัดทรัพยากรเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ในเรื่องความต้องการของมนุษย์นั้น โดยธรรมชาติอยู่ในความแตกต่างกันออกไปมากมายหลายประการ บางคนอาจทำงานเพราะต้องการความมั่นคงในอาชีพและเพื่อสังคมเพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงาน แต่บางคนกลับต้องทำงานที่มีคุณค่ากับความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมามากกว่าเงินเดือน หรือค่าตอบแทนเพียงอย่างเดียวและตลอดเวลาที่ผ่านไป ความต้องการเหล่านี้จะมีการปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ สุดแต่ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งหลายทั้งภายในและภายนอกที่จะพัฒนา และเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในลักษณะเดียวกัน ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างและรูปแบบไปตามสภาพแวดล้อมและระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการของผู้เป็นเจ้าของที่มีบทบาทและฐานะทางสังคมเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น อาทิ ความต้องการระดับแรกของมนุษย์ที่ต้องการบ้านเป็นที่อยู่อาศัยเพื่อการอยู่รอดและการดำรงชีวิต ต่อมาเมื่อมนุษย์มีความสามารถ และมีเทคโนโลยีสูงขึ้น ความต้องการดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นความต้องการเพื่อแสดงออกถึงฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อสนองความต้องการในเรื่องความสะดวกสบายของการอยู่อาศัย

⁶ นายราชัย บรรพพงศ์ “การกำหนดขนาดเริ่มต้นที่เล็กที่สุดของที่อยู่อาศัยโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนศิริอำมาตย์ เขต พระนคร” วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ภาควิชาเคหะการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2543

ในประเด็นลักษณะเช่นนี้ Abram Maslow ผู้ก่อตั้งทฤษฎีความต้องการเป็นคนแรกที่กล่าวถึงความต้องการในลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ 6 ชนิด คือ

- A. ความต้องการด้านปัจจัยสี่เพื่อการอยู่รอดและการดำรงชีวิตหรือความต้องการทางร่างกาย
- B. ความต้องการทางด้านความมั่นคง
- C. ความต้องการทางด้านสังคม
- D. ความต้องการทางด้านฐานะ หรือความเด่น
- E. ความต้องการเป็นอิสระควบคุม หรือรับผิดชอบตนเอง และมีความเป็นตัวของตัวเอง
- F. ความต้องการเกี่ยวกับความสามารถ ความสำเร็จ ความพึงพอใจ ตามความนึกคิดของตน

สาระสำคัญที่เป็นตัวแยกความต้องการ 6 ชนิดออกจากกัน โดยเฉพาะสิ่งที่แยกความต้องการ 4 ชนิดแรกออกจากความต้องการชนิดที่ 5 และ 6 ก็คือ ความต้องการ 4 ชนิดแรกนั้นเป็นความต้องการที่ตอบสนองได้จากปัจจัย หรือสิ่งต่าง ๆ ที่มาจากภายนอก (Extrinsic) หรือเป็นสิ่งที่มิอยู่นอกกาย และสิ่งเหล่านี้มักเป็นปัจจัยที่มีให้เห็นปรากฏได้ (เช่น อาหาร เงิน ทอง คำสรรเสริญต่าง ๆ เป็นต้น) แต่ที่สำคัญความต้องการเกี่ยวกับความพึงพอใจตามความนึกคิดของตน (Self-realization) ความสามารถและความไปถึงความสามารถมีอิสระและควบคุมของแต่ละบุคคลที่มีขึ้นภายในจิตใจของเขาเองเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ Maslow ได้อธิบายอีกว่า ความต้องการต่าง ๆ จะมีการจัดเรียงลำดับจากต่ำไปหาสูง (จากความต้องการทางร่างกายไปสู่ความต้องการทางด้านจิตใจ และเมื่อความต้องการในระดับที่อยู่ต่ำกว่าได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการที่อยู่อาศัยสูงขึ้นจะมีอิทธิพลมากขึ้น) Maslow เชื่อว่าความต้องการต่าง ๆ จะมีการจัดระเบียบเป็นเสมือนขั้นบันไดที่มีการเรียงเป็นขั้น ๆ ดังนั้นความต้องการทางด้านความสำเร็จตามความนึกคิดนั้น จะมีขึ้นมาได้ก็ต่อเมื่อความต้องการด้านการอยู่รอดทางด้านความมั่นคง รวมถึงด้านที่อยู่อาศัยทางกายภาพ ได้รับการตอบสนองแล้ว และเมื่อใดที่ความต้องการในลำดับที่ต่ำกว่ายังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการลำดับต้น ๆ ก็จะมีผลสำคัญขึ้นมาและความต้องการอื่น ๆ ที่อยู่สูงขึ้นไปก็จะลดความสำคัญไปโดยปริยาย

นอกจากนี้ ความพอใจในปัจจุบันยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต และความคาดหวังในอนาคตอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามความพอใจอาจจะมีขึ้นได้แม้ว่าสภาพแวดล้อมในปัจจุบันจะไม่ตรงกับความคาดหวังที่ตั้งไว้ เพราะมนุษย์สามารถที่จะใช้กลไกการแก้ไขปัญหาเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

ล้อมที่ไม่น่าพอใจให้กับเป็นสภาพแวดล้อมที่น่าพอใจได้ (Becker, F.D. and Other, 1977⁹) ฉะนั้น ในขณะที่ผู้ออกแบบจะต้องสร้างความมั่นคงเพื่อยกระดับและพัฒนาความต้องการของผู้อยู่อาศัยให้สูงขึ้นไปนั้น แต่ทว่าในการออกแบบ ก็จำเป็นจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านต่างๆ ของผู้อยู่อาศัยด้วย

2.2 รูปแบบการเปลี่ยนแปลงอาคาร

Harold.W.Boles,1965¹¹ ได้ให้คำจำกัดความของการปรับปรุงอาคารให้ทันสมัยขึ้น (Definition of Modernization) ว่า “เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลหรือวัตถุ เพื่อให้เข้าสู่เส้นทางปัจจุบันหรือทำให้ได้มาตรฐาน” ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับช่วงอายุของการใช้งานอาคารประเภทโรงเรียนของ Handler เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงอาคาร ได้กำหนดคำจำกัดความ ของการปรับปรุงอาคารให้มีความทันสมัยขึ้น โดยมี 4 กระบวนการด้วยกัน ที่มีความหมายจะทำให้อาคารมีความทันสมัยขึ้น

1. Rehabilitaing ถ้าแปลตามพจนานุกรม คำนี้สามารถครอบคลุมกระบวนการทั้งหมดของการทำให้ทันสมัยขึ้น (Modernization) อย่างไรก็ดี ถ้าดูตามคำศัพท์แล้วหมายความว่า “การฟื้นฟูสภาพที่ดี” (To restore to good condition) บางทีคำนี้อาจใช้บรรยายกระบวนการของการเปลี่ยนผิวหน้าของพื้น ผนัง ฝ้าเพดาน การแทนที่บางส่วน หรือทั้งหมด

2. Remodeling เป็นกระบวนการของ Making over และสามารถบรรยายเพียงความหมายซึ่งอาคารสามารถ made over ซึ่งต้องรวมการแทนที่พื้น การปรับตำแหน่งผนังและการปรับฝ้าเพดาน Remodeling ต้องรวมถึงการรื้อถอนหนึ่งหรือทำลายส่วนหนึ่งของอาคารเดิม

3. Adding มีความกระจ่างชัดของความหมายน้อย และอาจเรียกว่า “Enlarging” ถ้านำมาใช้กับอาคารทั้งหลัง หรือบางส่วนของอาคาร ก่อนไปทางการปรับปรุงพื้นที่ว่างบางส่วนหรือพื้นที่ว่างหลายส่วนในอาคาร

4.Face Lifting เป็นการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ในการปรับปรุงสิ่งที่ปรากฏขึ้น ถึงแม้ว่าหัวข้อนี้จะไม่มีผลสำคัญเพราะแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับร่างกายของมนุษย์ มันเป็นหัวข้อที่ได้รับการยอมรับแบบสมบูรณ์แบบ และเป็นหนึ่งในการบรรยายอย่างแม่นยำสำหรับกระบวนการของการปรับปรุงสิ่งที่มองเห็น โดยไม่กระทบกระเทือนเนื้อที่ใช้สอยอื่นๆ

⁹ Becker,F.D. and Other,1977.User Participation and Environment Meaning:Three Filed study.New

¹¹ Harold.W.Boles.Step by step to “Better School Facilities” NewYork.Rinehart and winston,inc, 1965

2.3 ลักษณะการต่อเติมอาคารที่ต้องขออนุญาตตัดแปลงอาคาร

ทรงศักดิ์ ธีรวิงสรรค์¹² ได้สรุปข้อกำหนดและกฎหมายในการออกแบบอาคาร ในประเด็น ลักษณะการกระทำที่ต้องขออนุญาตตัดแปลงอาคาร ได้แก่

1. เปลี่ยนโครงสร้างของอาคารที่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก คอนกรีตอัดแรงหรือ โครงสร้างเหล็กรูปพรรณ
2. การต่อเติม เพิ่ม ลด หรือขยายซึ่งลักษณะขอบเขต แบบ รูปทรง สัดส่วน น้ำหนัก เนื้อที่ส่วนต่างๆ ของอาคารส่วนหนึ่งส่วนใดเกิน 10 เปอร์เซ็นต์กับของเดิม
3. ลดหรือขยายเนื้อที่ชั้นใดชั้นหนึ่ง ให้มีเนื้อที่น้อยลงหรือมากขึ้นเกิน 5 ตารางเมตร โดยเพิ่มหรือลดจำนวนเสาและคาน

ลดหรือขยายเนื้อที่ของหลังคาให้มีเนื้อที่มากขึ้นรวมกันเกิน 5 ตารางเมตร โดยเพิ่มหรือลด จำนวนเสาและคาน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 สาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากการต่อเติมและเปลี่ยนการใช้สอยของบ้านจัดสรร

สมชัย เจริญวรเกียรติ 2537 (อ้างในพุทธพรณี¹³) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการต่อเติมและเปลี่ยนแปลงประโยชน์ใช้สอยของบ้านจัดสรร โดยกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้มีการต่อเติมและเปลี่ยนแปลงประโยชน์ใช้สอยไว้ว่า

1. เพื่อความสะดวกสบายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะหญิงจะให้ความสำคัญต่อความสะดวกสบายมากกว่าเพศชาย และผู้ที่จะสมรสแล้วจะมีการต่อเติมและเปลี่ยนแปลงประโยชน์ใช้สอยมากกว่าคนโสด ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาระดับสูงโดยเฉพาะปริญญาตรี ส่วนสิ่งที่ต่อเติมคือ โรงรถ ระเบียง ห้องน้ำ

2. มีสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น ผู้ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะสมรสแล้ว ทำให้มีสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น จึงต้องมีการเพิ่มเติมส่วนต่างๆ คือ

- บ้านเดี่ยว จะเพิ่มในส่วนของห้องครัว ห้องเก็บของ ห้องนอน
- บ้านแฝด จะเพิ่มในส่วนของห้องครัว ห้องเก็บของ ห้องนอน
- ทาวน์เฮาส์ จะเพิ่มในส่วนของ ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องนอน

¹² ทรงศักดิ์ ธีรวิงสรรค์ "ข้อกำหนดและกฎหมายในการออกแบบอาคาร" กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2543. หน้า 125 - 137

¹³ พุทธพรณี .วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2546

3. เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าเพศชายให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากกว่าเพศหญิง โดยผู้ที่สมรสจะให้ความสำคัญมากกว่าผู้ที่ยังโสด และบ้านแฝดให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากกว่าบ้านเดี่ยวและทาวเฮาส์ อาจเป็นเพราะบ้านแฝดมีผนังอาคารที่ติดกัน 1 ด้าน ทำให้รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย

4. บ้านที่เจ้าของโครงการสร้างให้ไม่ถูกใจ เมื่อมีการเข้าไปอยู่อาศัย ผู้ที่เป็นเจ้าของจะทำการต่อเติม เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ภายในบ้านดีขึ้น สิ่งที่เห็นชัดคือ รั้ว โรงรถ และกันสาด เพื่อกันแดดกันฝน

5. ต้องการใช้ประกอบธุรกิจเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ส่วนใหญ่ผู้อยู่อาศัยที่ทำเพื่อเหตุผลนี้ คือ จะประกอบธุรกิจส่วนตัวและส่วนใหญ่เป็นประเภททาวเฮาส์เพราะมีคนอยู่อาศัยหนาแน่นเหมาะแก่การค้าขายหรือทำธุรกิจ

6. แก้ปัญหาที่เกิดจากการต่อเติม และเปลี่ยนแปลงประโยชน์ใช้สอยของเพื่อบ้าน เช่น เมื่อเพื่อนบ้านมีการต่อเติมในส่วนของห้องครัว ห้องน้ำ เข้ามาใกล้ตัวบ้านมากขึ้น จึงต้องสร้างรั้วหรือกำแพงให้สูงขึ้น

2.4.2 เรื่องทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ที่อยู่อาศัย โดยโครงการเคหะสงเคราะห์คลองจั่น

จากรายงานการสำรวจเคหะสงเคราะห์คลองจั่นโดยการเคหะแห่งชาติ¹⁴ ทำการสำรวจในปี พ.ศ.2526 จำนวน 1015 ครัวเรือน จากผู้ที่มีอยู่ทั้งหมด 1335 ครัวเรือน ภายหลังผู้เช่าซื้อได้รับการมองอาคารและได้ทำการเข้าอยู่อาศัยแล้ว ปรากฏว่าผู้เช่าซื้อได้ทำการต่อเติมอาคารขึ้น บางรายก็ต่อเติมเพียงเล็กน้อยทั้งแก้ไขส่วนที่ชำรุดไม่เรียบร้อย บางรายก็ต่อเติมขยายให้ใหญ่โตกว้างขวางเกือบเท่าตัวอาคารเดิม เกี่ยวกับการต่อเติมอาคารในสัญญาเช่าซื้อที่ดินและอาคารได้กำหนดไว้ว่า “ ผู้ที่เช่าซื้อต้องไม่ทำการตัดแปลงแก้ไขต่อเติมอาคารหรือปลูกสร้างสิ่งใดลงบนดิน หรือขุดบ่อ พุคดถมดิน ด้วยประการใดๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เช่าซื้อเสียก่อน บรรดาสิ่งที่ตัดแปลงแก้ไขและต่อเติมตัวอาคารตัวอาคารในสิ่งปลูกสร้างในที่ดินนั้น ผู้เช่าซื้อยินยอมยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เช่าซื้อทั้งสิ้น” ทางการเคหะฯ ได้เข้าควบคุมการต่อเติมอาคารมิให้เกิดความเสียหาย ขาดความสวยงามผิดไปจากเดิม การที่ผู้ขอต่อเติมอาคารนำแบบมาให้พิจารณาขอต่อเติมเป็นรายๆ ไป ทั้งการต่อเติมที่ทำมาแล้วทำให้อาคารเปลี่ยนไปจากเดิม ด้วยเหตุนี้เพื่อรักษาความสวยงามและความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความผาสุกแก่ชุมชนในส่วนรวมและถูกสุขลักษณะ ทางการเคหะฯ จึงได้ให้ช่างออกแบบการต่อเติมอาคารทั้ง 3 แบบ คือ เรือนแฝด บ้าน

¹⁴ รายงานเรื่องทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ที่อยู่อาศัย โครงการเคหะสงเคราะห์คลองจั่น .การเคหะแห่งชาติ . กรุงเทพฯ.2526,หน้า 5-13

เดี่ยว 50 ตารางวาและบ้านเดี่ยว 80 ตารางวาเพื่อให้ได้เป็นมาตรฐานซึ่งผู้เช่าซื้อทำการต่อเติมได้ และได้ออกระเบียบว่าด้วยการเคหะฯ ให้ผู้เช่าซื้อปฏิบัติ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยดังกล่าว

จากการสำรวจปรากฏว่าผู้เช่าอยู่ได้ทำการต่อเติมคิดเป็นร้อยละ 74.58 ของจำนวนครอบครัวที่อาศัยอยู่นับว่าเป็นสัดส่วนการต่อเติมที่ค่อนข้างสูง โดยบ้านเดี่ยว 50 ตารางวา มีการต่อเติมร้อยละ 64.15 และบ้านเดี่ยว 80 ตารางวา มีการต่อเติมร้อยละ 71.64 และส่วนใหญ่เป็นการต่อเติมก่อนการเช่าอยู่

ส่วนที่ต่อเติมก็มีลักษณะคล้ายๆกัน คือกันห้องชั้นล่าง สาเหตุที่ต้องกันห้องชั้นล่างเนื่องจากแบบเดิมที่ทำไว้เป็นใต้ถุนโล่ง ไม่สามารถวางเก้าอี้รับแขกหรือสิ่งใดได้ ไม่ปลอดภัยจากการถูกขโมย จึงทำการกันห้องเพื่อความสะอาดสบาย เพื่อความสวยงาม และเพื่อป้องกันภัยธรรมชาติเวลาฝนสาดไม่ทำให้ข้าวของเสียหาย

การที่ผู้เช่าซื้อทำการดัดแปลงอาคารต่อเติมอาคารต้องเสียเงินทองเป็นจำนวนมาก บางรายค่าใช้จ่ายในการต่อเติมมากกว่าราคาค่าบ้านเสียอีก ทำให้มีข้อสังเกตว่าผู้ที่อยู่อาศัยเหล่านี้อาจมีฐานะดีอยู่มาก ถ้าเป็นเช่นนั้นก็นับว่าเป็นการผิดวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ว่าจะจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อย และกรณีที่มีผู้เช่าซื้อบางรายทำการต่อเติมโดยไม่แจ้งต่อการเคหะฯ ถือเป็นการฝ่าฝืนระเบียบอย่างร้ายแรง บางรายทำการต่อเติมโดยผิดเทศบัญญัติปลูกสร้างอาคาร ซึ่งจะนำมาแจ้งการกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมได้ บางรายได้ทำการต่อเติมอาคารไปชิดรั้วมากเกินไป จนรังก้ำฝนไปอยู่ในเขตบ้านข้างเคียงเมื่อฝนตกน้ำก็ไหลไปตกยังบ้านของผู้อื่น

2.4.3 งานวิจัยเรื่องการต่อเติมอาคารที่อยู่อาศัย ในโครงการเคหะสงเคราะห์รังสิต โดยการเคหะแห่งชาติ

งานวิจัยเรื่องการต่อเติมอาคารที่อยู่อาศัย ในโครงการเคหะสงเคราะห์รังสิต¹⁵ ได้ทำการสำรวจและวิจัยในเรื่องการต่อเติมอาคารที่อยู่อาศัยประเภทต่าง ในปี พ.ศ.2535 พบว่า มีจำนวนผู้ต่อเติมทั้งสิ้น 334 ราย จากจำนวนที่สำรวจ 498 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.07 ของจำนวนที่สำรวจทั้งหมด ส่วนอีก 164 รายที่ไม่ได้ทำการต่อเติมนั้น จะเป็นการปรับปรุงอาคารเพียงบางส่วนเพื่อให้พออยู่ได้ ในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 13.85 ที่ไม่ได้ทำการปรับปรุงแต่อย่างใด เพียงแต่นำกระดาษหนังสือพิมพ์หรือแผ่นพลาสติกขัดกับไม้ระแนงเพื่อกันแดดกันฝนและเพื่อความมิดชิดเท่านั้น

จุดประสงค์ของการต่อเติม ส่วนใหญ่จะคำนึงถึงความสะอาดสบายเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่ การต้องการให้มีห้องเพิ่มขึ้น และเพื่อความปลอดภัย

¹⁵ งานวิจัยเรื่องการต่อเติมอาคารที่อยู่อาศัย ในโครงการเคหะสงเคราะห์รังสิต .การเคหะแห่งชาติ ,กรุงเทพฯ.2526,หน้า 14-17

ประโยชน์ใช้สอยจากการต่อเติมนั้น ร้อยละ 46.42 เพื่อใช้เป็นห้องนอน ซึ่งเป็นห้องที่ต้องการความมิดชิดและเป็นสัดส่วนแยกจากห้องอื่นๆ รองลงมาคือ ห้องครัว และการต่อเติมเพื่อให้ห้องที่มีอยู่เดิมมีขนาดกว้างขึ้น

ในขณะเดียวกัน หากพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของขนาดกรอบครัวกับค่าใช้จ่ายในการต่อเติม จะพบว่าตัวทั้งสองนี้ไม่มีความสัมพันธ์แต่อย่างใด กล่าวคือ ถึงแม้จะเป็นกรอบครัวที่มีสมาชิกเพียง 1-2 คน, 3-4 คนหรือ 5-6 คน ก็มีการต่อเติมเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในจำนวนสมาชิก 3-4 คน จะมีการต่อเติมในสัดส่วนที่สูงที่สุด เป็นร้อยละ 41.01 ของจำนวนผู้ต่อเติมทั้งหมด

นอกจากนี้จำนวนผู้ต่อเติมก่อนและหลังการเข้าอยู่ ย่อมเป็นข้อสนับสนุนถึงความจำเป็นในการต่อเติมได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งพบว่า ผู้อยู่อาศัยร้อยละ 49.40 ที่ทำการต่อเติมก่อนย้ายเข้าอยู่ โดยให้เหตุผลว่า เนื้อที่ตัวบ้านเล็กเกินไปไม่เพียงพอต่อสมาชิกในครอบครัว (โดยเฉลี่ยครอบครัวละ 3.9 คน) ส่วนผู้ที่ทำการต่อเติมหลังย้ายเข้าอยู่แล้ว จะทำการต่อเติมหลังย้ายเข้าอยู่เพียง 1-4 เดือน ซึ่งจะมียู่ถึงร้อยละ 50.60

ตามเป้าหมายของการจัดทำโครงการเคหะชุมชนรังสิตแต่แรกเริ่มนั้น เป็นการช่วยเหลือให้ผู้มีรายได้น้อยนั้น ได้มีโอกาสเป็นเจ้าของบ้านโดยการผ่อนค่าเช่าซื้อในราคาต่ำ ดังนั้นจึงจัดสร้างแต่เฉพาะตัวบ้านซึ่งใช้เนื้อที่ประมาณ 15.12 ตารางเมตร กั้นห้องน้ำห้องส้วม บนพื้นที่ต่อหน่วย 80 ตารางเมตร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยสามารถใช้เนื้อที่ส่วนที่เหลือทำการต่อเติม เมื่อต้องการห้องเพิ่มขึ้นหรือฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ซึ่งการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการต่อเติมครั้งนี้ ส่วนหนึ่งเพื่อต้องการทราบถึงขนาดของตัวบ้านที่การเคหะจัดสร้างให้ นั้น ว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอแก่การอยู่อาศัยเพียงใด อันเป็นการวางแนวทางในการวางแผนจัดทำโครงการประเภทนี้ในอนาคต ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ถึงความจำเป็นของการต่อเติม อาจเนื่องมาจากสาเหตุ

1. ขนาดของตัวบ้านที่จัดสร้างให้ ไม่เพียงพอต่อจำนวนสมาชิก
2. คุณภาพและสภาพตัวบ้าน เท่าที่การเคหะจัดสร้างให้ ยังขาดความมิดชิดและปลอดภัย
3. พอใจในโครงการและไม่คิดจะย้ายออกไปอยู่ที่อื่น จึงต้องการต่อเติมเพื่อให้เป็นบ้านที่สมบูรณ์แบบ

นอกเหนือจากสาเหตุข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆอีกที่มีผลของการต่อเติม เช่น ขนาดของครอบครัว ทักษะทางด้านสภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนการทำงานของหัวหน้าครอบครัว

บทที่ 3

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งแสวงหาข้อเท็จจริงและวิเคราะห์รูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยทางกายภาพ และทัศนคติภายหลังการต่อเติมของอาคารประเภทบ้านเดี่ยว โดยพิจารณาแบ่งประเด็นทางการวิเคราะห์และศึกษา ออกเป็น 3 ส่วน ภายใต้กรอบของข้อมูลและความรู้จากทบทวนวรรณกรรม ได้แก่

1. พื้นที่ศึกษา
2. การเก็บข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 พื้นที่ศึกษา

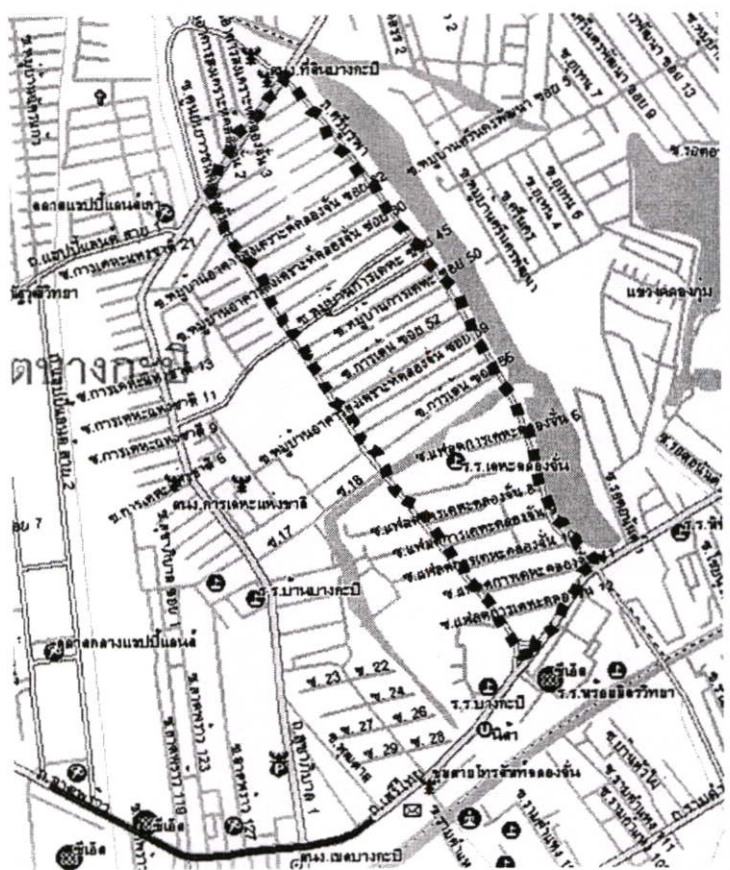
จากการทบทวนวรรณกรรม วัตถุประสงค์ของการศึกษา และขอบเขตของการศึกษา ได้กำหนดแนวทางในการเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เป็นโครงการที่มีมาตรฐานของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน เกณฑ์วัดเรื่องความปลอดภัยด้านโครงสร้าง ประโยชน์ใช้สอยที่ตอบสนองการอยู่อาศัยขั้นพื้นฐาน ความปลอดภัยจากสิ่งรบกวนต่อสุขภาพอนามัย และใกล้และติดต่อกับสะดวกกับแหล่งประกอบอาชีพ สถานบริการชุมชนต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถานีตำรวจ สถานีบริการ อนามัย เป็นต้น โดยปัจจุบันหลักเกณฑ์ที่กำหนดและแนวทางปฏิบัติในการออกแบบชุมชนที่พักอาศัยที่มีมาตรฐาน คือ มาตรฐานที่อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ ดังนั้นจึงเลือกชุมชนบ้านเดี่ยวที่อยู่ภายใต้การออกแบบของการเคหะแห่งชาติ

2. ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาอาคารพักอาศัยประเภทบ้านเดี่ยว ซึ่งมีรูปแบบการต่อเติมที่เป็นอิสระและหลากหลายมากกว่าที่อยู่อาศัยประเภทอื่นๆ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องขอบเขตที่ดินรอบตัวบ้านน้อยกว่าที่อยู่อาศัยประเภทอื่นๆ ขนาดพื้นที่ดินประมาณ 50 -80 ตารางวา ซึ่งเป็นขนาดพื้นที่มาตรฐานของบ้านเดี่ยวโดยทั่วไปตามโครงการบ้านจัดสรร

3. ต้องเป็นโครงการที่มีช่วงเวลายาวนานพอที่ผู้จักรครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลง การต้องมีจำนวนหลังคาเรือนมากพอที่จะทำการศึกษา

จากการสำรวจเพื่อหาพื้นที่ศึกษา ภายใต้มาตรฐานการออกแบบของการเคหะแห่งชาติ ที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ จึงเลือกพื้นที่ศึกษาคือ ชุมชนเคหะสงเคราะห์คลองจั่น เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว มีจำนวนครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาขนาดใหญ่ และผ่านช่วงเวลาตามที่ต้องการ ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของ

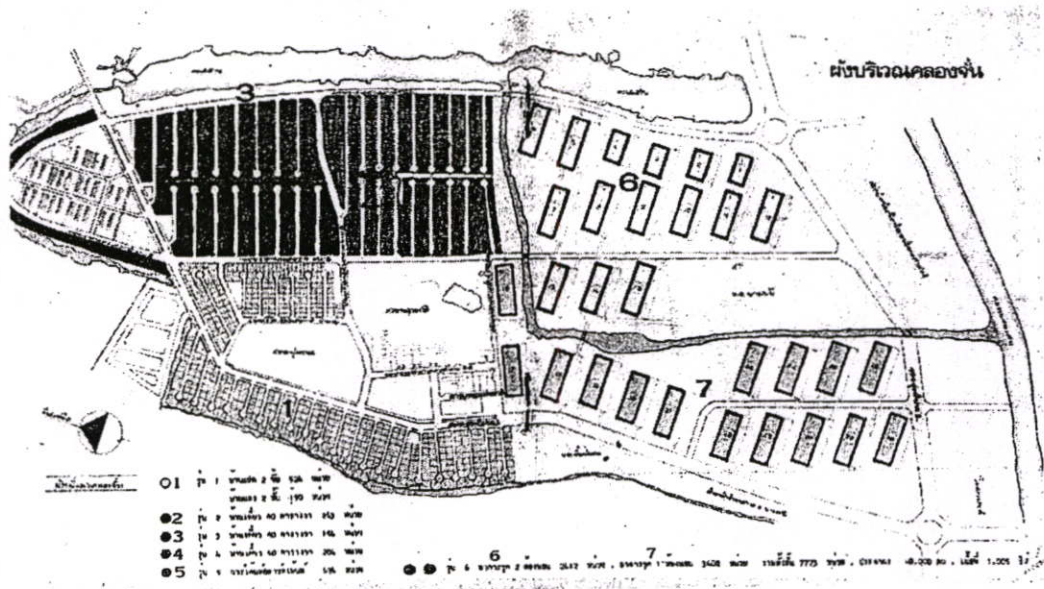

ภาพที่ 3.1 แสดงที่ตั้งของชุมชนที่ทำการศึกษ

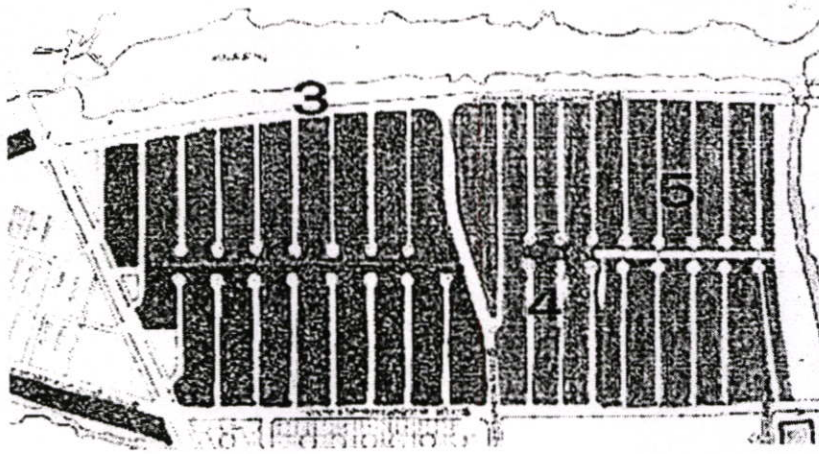
เคหะชุมชนคลองจั่นถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี 2510 นับว่าเป็นเคหะที่มีขนาดใหญ่มากชุมชนหนึ่ง ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานดูแลชุมชนคลองจั่น

เมื่อปี พ.ศ. 2496 รัฐบาลได้ขอซื้อที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เนื้อที่ประมาณ 1,005 ไร่ ให้กรมประชาสงเคราะห์วางโครงการเพื่อสร้างอาคารสงเคราะห์ แต่เมื่อมีปัญหาเรื่องการเงินโครงการจึงระงับไว้จนปลายปี พ.ศ.2503 มีการตัดถนนสุขาภิบาล สาย 1 และ 2 เป็นผิวลูกรังและขุดทะเลสาบ โดยนำดินที่ได้จากการขุดมาถมที่ดิน พอถึงปี พ.ศ.2508 ได้โอนโครงการกลับไปให้กรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการ ได้เปิดให้ประชาชนทั่วไปทำการเช่าซื้อเมื่อประมาณต้นปี 2510 หลังจากนั้นได้มีการก่อสร้างอาคารสงเคราะห์ให้เช่าซื้อที่คลองจั่นต่อมาอีกหลายรุ่น

รุ่นที่ 1 พ.ศ. 2510	บ้านแฝด 2 ชั้น พร้อมที่ดิน 50 ตารางวา จำนวน 524 หน่วย
ตึกแถว 2 ชั้น พร้อมที่ดิน 23 ตารางวา จำนวน 190 หน่วย
ผู้มีสิทธิ์เช่าซื้อต้องมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 1,000 - 2,650 บาท
รุ่นที่ 2 พ.ศ. 2511	บ้านเดี่ยว พร้อมที่ดิน 50 ตารางวา จำนวน 263 หน่วย
ผู้มีสิทธิ์เช่าซื้อต้องมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 2,650 - 5,000 บาท
รุ่นที่ 3 พ.ศ. 2512	บ้านเดี่ยวพร้อมที่ดิน 50 ตารางวา จำนวน 154 หน่วย
ผู้มีสิทธิ์เช่าซื้อต้องมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 2,650 - 5,000 บาท
รุ่นที่ 4 พ.ศ.2514	บ้านเดี่ยวพร้อมที่ดิน 50 ตารางวา จำนวน 204 หน่วย
ผู้มีสิทธิ์เช่าซื้อต้องมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 1,200 - 2,650 บาท

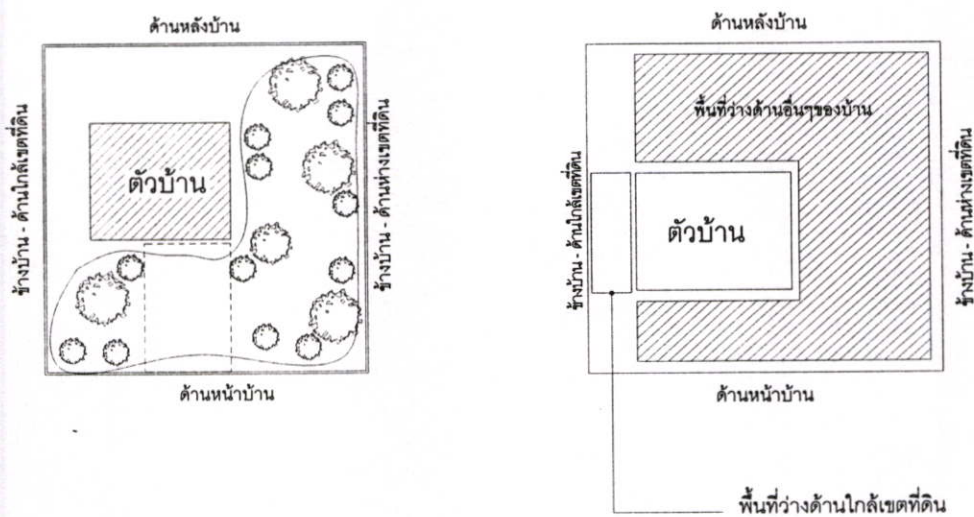
ภาพที่ 3.2 แสดงการจัดวางผังโครงการทั้งหมดของชุมชนคลองจั่น

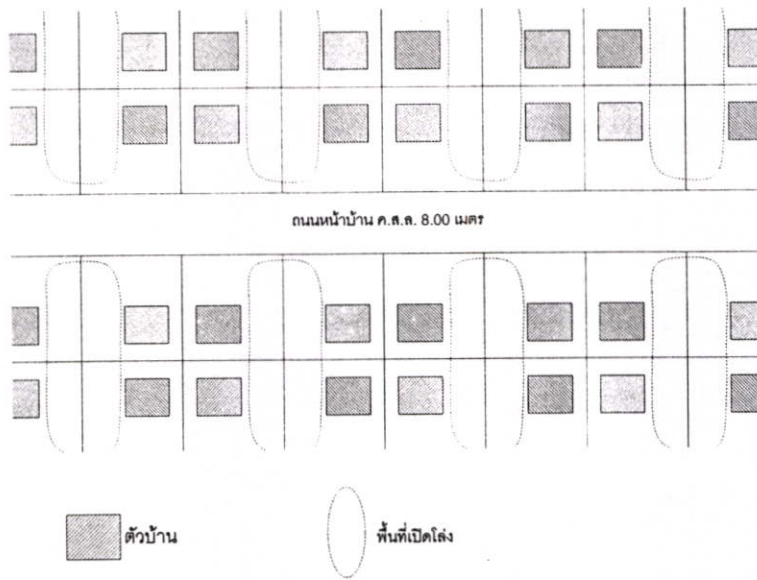
ภาพที่ 3.3 แสดงการจัดวางผังโครงการ ที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว ชุมชนคลองจั่น

3.1.1 การจัดวางผังโครงการ

ในอดีตกองกรมประชาสงเคราะห์ได้ออกแบบจัดวางผังบริเวณของบ้านเดี่ยว ให้ก่อสร้างบ้านชนิดมุมใดมุมหนึ่งของแปลงที่ดิน วัตถุประสงค์เพื่อต้องการจัดผังบริเวณของบ้านแต่ละหลัง ให้มีด้านใดด้านหนึ่งของบ้านมีพื้นที่ว่างจากแนวเขตที่ดิน 1 ด้าน เป็นให้ผู้อยู่อาศัยจัดบริเวณที่ว่างดังกล่าวเป็นสวนหย่อมของบ้าน รวมถึงเพื่อลดความแออัดของการจัดวางผังบริเวณของบ้านทั้งโครงการ โดยภาพรวม ระยะห่างของตัวบ้านแต่ละหลังสำหรับด้านดังกล่าวนี้ประมาณ 8.00 – 10.00 เมตร (ดูภาพที่ 4.1 ประกอบ)

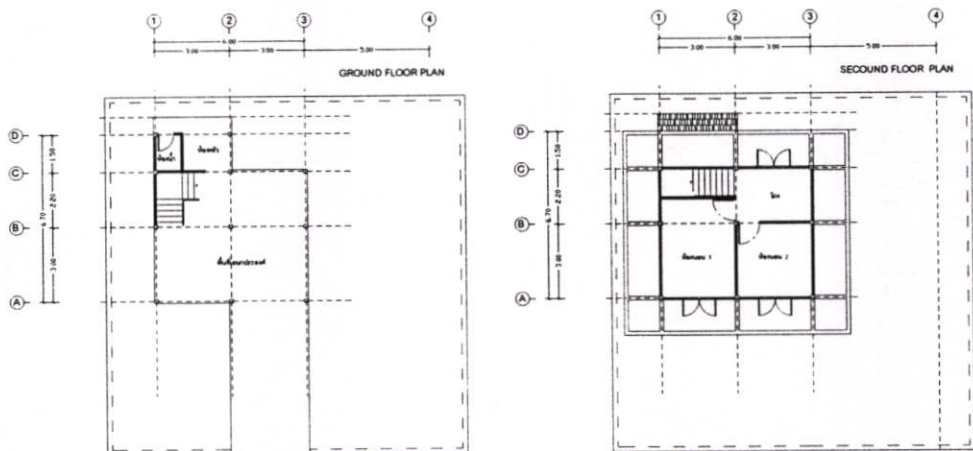
ภาพที่ 3.4 แสดงการจัดวางตัวบ้านในเขตที่ดิน เพื่อเหลือเป็นพื้นที่เปิดโล่ง และด้านที่ใกล้เขตที่ดิน

ภาพที่ 3.5 แสดงการจัดวางผังบริเวณตัวบ้านดั้งเดิม

3.1.2 รูปแบบแปลนบ้านดั้งเดิม

รูปแบบดั้งเดิมของบ้านเดี่ยวที่กรมประชาสัมพันธ์ออกแบบไว้ มีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ขนาด 2 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ โครงสร้าง ค.ส.ล. บริเวณชั้นล่างเป็นใต้ถุนโล่ง มีห้องน้ำ 1 ห้อง บริเวณชั้นบนมีห้องนอนขนาด 3 x 3 เมตร จำนวน 1 ห้อง และ 3 x 3.8 เมตร จำนวน 1 ห้อง (ดูภาพที่ 4.3 ประกอบ)

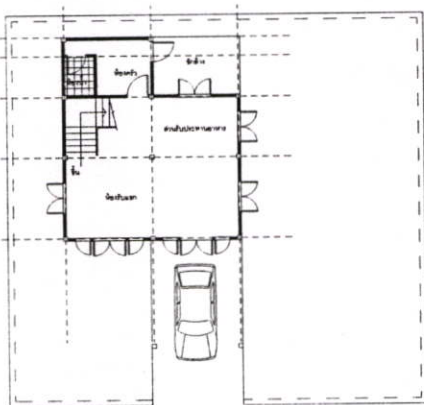
ภาพที่ 3.6 แสดงรูปแบบบ้านดั้งเดิมที่ออกแบบโดยกรมประชาสัมพันธ์

3.1.3 พื้นที่ใช้สอยของบ้านดั้งเดิม

บริเวณที่เป็นใต้ถุนโล่งชั้นล่างของบ้าน ในอดีตกรมประชาสงเคราะห์ได้มีแนวทางจัดไว้เพื่อเป็นส่วนโรงเอนกประสงค์ ใช้เพื่อการรับแขก นั่งเล่นพักผ่อนของผู้อยู่อาศัยโดยนำแนวคิดมาจากรูปแบบบ้านเรือนไทยใต้ถุนโล่งภาคกลาง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่อาศัยในบ้านเดี่ยว พบว่า ในความเป็นจริงสามารถใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยได้จริงเพียงส่วนชั้นบนเท่านั้น ส่วนที่เป็นใต้ถุนโล่งบริเวณชั้นล่าง ผู้อยู่อาศัยกังวลเรื่องความไม่ปลอดภัยของทรัพย์สิน โดยในช่วงต้นนั้นกรมประชาสงเคราะห์ได้วางแนวทางการต่อเติมบ้าน โดยการกั้นผนังชั้นล่างจากเดิมที่เคยเป็นใต้ถุนโล่ง เพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอย (ดูภาพที่ 4.4) ตามความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือน ซึ่งก็สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพที่เกิดขึ้นจริง จากการเก็บข้อมูลพบว่าเกือบทุกหลังคาเรือน ของจำนวนบ้านที่ทำการสำรวจ จะทำการกั้นผนังบริเวณใต้ถุนโล่งชั้นล่างของบ้านเพื่อให้ได้เป็นโรงเอนกประสงค์ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลา 0 - 5 ปีแรกที่เข้าอยู่อาศัย

ประโยชน์ใช้สอยของบ้าน สรุปได้ดังนี้

พื้นที่ใช้สอย	31.2	ตร.ม.
พื้นที่ซักล้าง	3.0	ตร.ม.
พื้นที่ลานเอนกประสงค์(พื้นที่ใต้ถุน)	31.2	ตร.ม.
รวมพื้นที่	65.4	ตร.ม.

ภาพที่ 3.7 แสดงรูปแบบการต่อเติมโดยการกั้นผนังชั้นล่าง

ภาพที่ 3.8 แสดงรูปถ่ายด้านหน้าบ้านแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 3.9 แสดงรูปถ่ายบ้านดั้งเดิม ที่ทำการกันผนังชั้นล่าง (จากเดิมที่เป็นใต้ถุนโล่ง)

3.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ชุมชนเคหะสงเคราะห์คลองจั่นเก่า เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนหลังคาเรือน(อาคารประเภทบ้านเดี่ยว) ประมาณ 621 หลังคาเรือน ขนาดครอบครัว โดยเฉลี่ยประมาณ 5 คนต่อครอบครัว ซึ่งมีประชากรโดยประมาณ 3,105 คน

การเก็บข้อมูล

จากสูตรของ (Roscoe,1969:156-157)

$$N = \left(\frac{Z^2}{d} \right) \sigma^2$$

n = จำนวนตัวอย่าง

Z = คะแนน Z ตามระดับความมีนัยสำคัญที่กำหนดให้ (Z = ±1.96 เมื่อ α =

0.5)

d = ค่าความคลาดเคลื่อนมากที่สุด เมื่อใช้ค่าจากกลุ่มต่างประมาณค่าเฉลี่ยประชากรไม่ว่าตัวแปรจะเป็นตัวใดก็ตาม กำหนดให้ $d = \sigma / 5$

$$N = \left(\frac{1.96^2}{\sigma} \right) \sigma^2 = \frac{N (1.96 \times 5)^2 \sigma^2}{\sigma^2}$$

$$N = (1.96 \times 5)^2 = 96 \text{ ครัวเรือน}$$

ดังนั้นในการสุ่มตัวอย่างประชากร ในครั้งนี้ไม่ควรน้อยกว่า 96 ครัวเรือน สำหรับการเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้การสุ่มแบบ Systematic Sampling

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ดังนั้นชุมชนเคหะสงเคราะห์คลองจั่น

$$\frac{\text{ขนาดของประชากร}}{\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}} = \frac{621}{96} = 6.4$$

จากการสำรวจภาคสนามเบื้องต้น พบว่าอาคารพักอาศัยประเภทบ้านเดี่ยวมีจำนวนทั้งหมด 26 ซอย ใน 1 ซอยจะมีบ้านพักอาศัยประมาณ 22 หลัง โดยเริ่มจากบ้านหลังแรกของซอยแล้ววนไปอีก 6 หลัง จึงสุ่มอีกครั้งจนกว่าจะครบตามจำนวนที่ต้องการ แต่เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดในการ

เก็บข้อมูล จึงเก็บเพิ่ม 50 ครัวเรือน ฉะนั้นเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้น 150 ครัวเรือนซึ่งจะได้ข้อมูล 150 ตัวอย่าง

ในส่วนของคุณข้อมูลด้านพฤติกรรมกาอยู่อาศัย และสภาพปัญหาที่เกิดจากการต่อเติมที่อยู่อาศัย จะใช้การสัมภาษณ์โดยตรง ประกอบกับการสังเกตของผู้วิจัย นอกจากนี้ที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่น่าเชื่อถือจำนวนหนึ่งมาทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) ในประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั่วไปไม่สามารถตอบ จำนวน 15 ครัวเรือน การเก็บข้อมูลประเภทครัวเรือน มีการเก็บข้อมูลในสัดส่วนแต่ละพื้นที่ที่เท่าๆกัน และได้เลือกผู้ตอบแบบสอบถามที่เหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของประชากรในพื้นที่นั้นๆ ที่ได้แบ่งไว้ ในการเก็บข้อมูล ซึ่งส่วนใหญ่เรามุ่งเน้นที่จะเก็บข้อมูลผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้ที่มีความสำคัญรองลงไปตามลำดับ

3.3 วิธีเก็บและบันทึกข้อมูล

3.3.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและระดับการวัด

โดยในงานวิจัยฉบับนี้ได้แบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1.สภาพทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา
- 2.ทัศนคติของผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษา

1.สภาพทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา

ประกอบด้วยสภาพปัจจุบันของที่อยู่อาศัย สภาพที่อยู่อาศัยก่อนการเข้าอยู่ วิวัฒนาการการต่อเติมที่อยู่อาศัย โดยมีประเด็นที่น่าสนใจคือ รูปแบบและวิวัฒนาการของการต่อเติมบ้าน และสาเหตุที่ผลักดันให้เกิดการต่อเติมในแต่ละช่วงเวลา จากงานวิจัยของการเคหะแห่งชาติในปี พ.ศ. 2535 พบว่าบ้านเดี่ยวในชุมชนเคหะคลองจั่น มีการต่อเติมที่อยู่อาศัยถึงร้อยละ 67.07 ซึ่งในปัจจุบันจากการสำรวจภาคสนามเบื้องต้นของการทำวิจัยในช่วงเดือน เมษายน พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา พบบ้านเดี่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงแล้วจำนวน ร้อยละ 97.6 และรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยมักผิดจาก พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร ในประเด็น ระบายน้ำจากเขตที่ดิน การเว้นพื้นที่ว่าง เป็นต้น

การเก็บข้อมูลทางกายภาพจึงเลือกใช้วิธีการลงพื้นที่ศึกษา ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้อยู่อาศัยที่ทำการต่อเติมบ้าน เพื่อต้องการทราบข้อมูล สภาพทางกายภาพของบ้านหลังการต่อเติมแต่ละครั้ง โดยในการศึกษาใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 15 ครัวเรือน ลงเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ครัวเรือนละ 2 - 4 ชั่วโมง ซึ่งทำการเก็บข้อมูลในช่วงวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์เท่านั้น และคัดเลือกครัวเรือนที่มีความสมบูรณ์ในการให้ข้อมูลมากที่สุดมาทำการสรุปรูปแบบการต่อเติม

2. ทศนคติของผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษา ภายหลังจากต่อเติม

โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นและการทบทวนวรรณกรรมมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 150 ครัวเรือน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. ลักษณะประชากรของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สิทธิการครอบครอง ระยะเวลาที่เข้าอยู่อาศัย จำนวนสมาชิก
2. ทศนคติที่เกี่ยวข้องกับการต่อเติมที่อยู่อาศัย ในประเด็น การขออนุญาตต่อเติมจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผลกระทบภายหลังจากต่อเติม และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน

3.3.2 วิธีเก็บและบันทึกข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลในการศึกษานี้ขอแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ในส่วนของข้อมูลด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษา

ต้องการศึกษาถึงพฤติกรรมการอยู่อาศัย การต่อเติมทางกายภาพ และปัญหาของการอยู่อาศัยในด้านต่างๆ จะใช้การสัมภาษณ์โดยตรง ประกอบกับการสังเกตของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยจะสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างที่น่าเชื่อถือ จำนวนหนึ่งมาทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) ในข้อมูลที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้จากแบบสอบถามทั่วไป โดยทำการเก็บข้อมูลในวันเสาร์ - อาทิตย์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม เป็นวันหยุดของบุคคลหลายอาชีพ

การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โยธา 7 สำนักงานเขตบางกะปิ ในช่วงเดือน เมษายน พ.ศ. 2548 ได้ข้อมูลว่าผู้อยู่อาศัยที่ทำการต่อเติมบ้านในชุมชนคลองจั่น ไม่ขออนุญาตต่อเติมจากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบร้อยละ 60 ของบ้านที่ต่อเติม

2. ข้อมูลด้านทศนคติของผู้อยู่อาศัยภายหลังจากต่อเติม

ใช้การเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแยกส่วน (Stratified Random Sapling) โดยวิธีนี้จะแยกกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มย่อย แล้วจึงทำการสุ่มจากหน่วยประชากรในแต่ละกลุ่มย่อย คือ เริ่มเก็บข้อมูลจากบ้านที่สุ่มหลังแรก แล้วเก็บข้อมูลบ้านถัดไป 5 หลัง ของทุกซอย

เกณฑ์ในการเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยพิจารณาเลือก หัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เพราะจะสามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนได้มากที่สุด ซึ่งจะแจกแบบสอบถามครัวเรือนละ 1 ฉบับ โดยเนื้อหาภายในแบบสอบถามจะถามในเรื่อง ลักษณะประชากร ทศนคติที่เกี่ยวข้องกับการต่อเติมที่อยู่อาศัย ในประเด็น การขออนุญาตต่อเติมจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผลกระทบภายหลังจากต่อเติม และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน โดยทำการเก็บข้อมูลในวันเสาร์ - อาทิตย์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม เป็นวันหยุดของบุคคลหลายอาชีพ

ทั้งนี้ได้ทำความเข้าใจกับผู้ให้ข้อมูลว่าการวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการต่อเติมที่อยู่อาศัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยต่อไปในอนาคต ไม่มีผลกระทบต่อ การอยู่อาศัย และข้อมูลที่ให้จะเก็บไว้เป็นความลับใช้เพื่องานวิจัยเท่านั้น

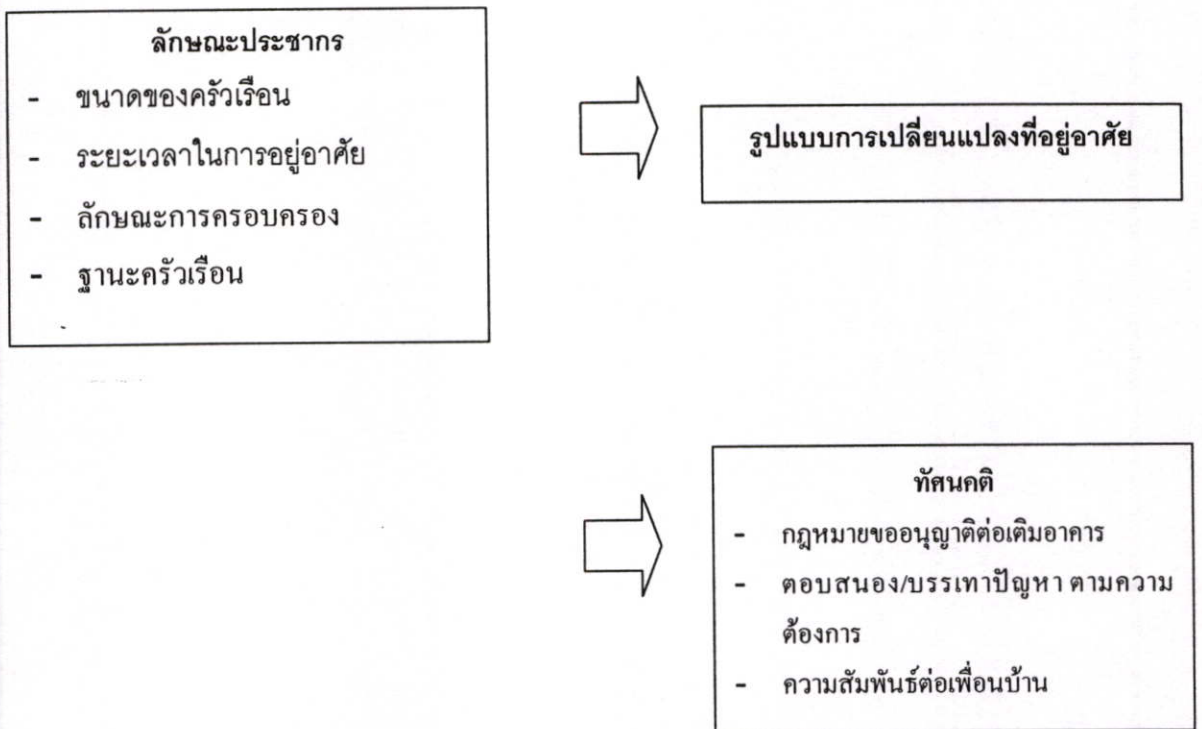
ตารางที่ 3.1 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและระดับการวัด

ตัวแปร	ตัววัดค่าตัวแปร	ระดับการวัด
1. กายภาพของพื้นที่ศึกษา		
ประเภทที่อยู่อาศัย	-	Nominal Scale
สภาพการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน	-	Nominal Scale
ระดับของการเปลี่ยนแปลง	-	Nominal Scale
ระยะเวลาที่ทำการเปลี่ยนแปลง	-	Ratio Scale
2. ลักษณะประชากร		
เพศ	-	Nominal Scale
อายุ	-	Nominal Scale
รายได้	-	Ratio Scale
ช่วงอายุสมาชิก	-	Ratio Scale
ขนาดของครัวเรือน	-	Ratio Scale
ระยะเวลาในการอยู่อาศัย	-	Ratio Scale
อาชีพ	-	Nominal Scale
ระดับการศึกษา	-	Nominal Scale
สถานภาพ	-	Nominal Scale
ภูมิลำเนา	-	Nominal Scale
3. ทักษะคติของผู้อยู่อาศัย		
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	-	Nominal Scale
สาเหตุการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย	-	Nominal Scale
ผลกระทบภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย	-	Ordinal Scale
ทัศนคติด้านกฎหมาย	-	Nominal Scale

3.3.2 การเชื่อมโยงตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 3.10 แสดงผังการเชื่อมโยงตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ประกอบด้วยการวิเคราะห์โดยการบรรยาย และการใช้วิธีทางสถิติประกอบ แยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

3.4.1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา

ใช้การวิเคราะห์โดยวิธีบรรยายซึ่งสรุปผลจากการสังเกต จดบันทึก ถ่ายภาพ รวมถึงบันทึกคำสัมภาษณ์ และการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ มาประกอบตามหัวข้อดังต่อไปนี้

3.4.1.1 วิวัฒนาการของการต่อเติม โดยนำเสนอลักษณะทางกายภาพของรูปแบบบ้าน ประกอบกับภาพถ่ายบรรยาย

3.4.1.2 ปัจจัยผลักดันให้เกิดการต่อเติมแต่ละช่วงเวลา เป็นการบรรยายประกอบเอกสารในการอ้างอิง และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประกอบ

3.4.2. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัย ที่มีต่อการต่อเติมบ้าน โดยใช้โปรแกรม (SPSS-PC) ในส่วนที่เป็นลักษณะประชากรและความพึงพอใจใช้สถิติวิเคราะห์แบบ ไคสแควร์ (Chi-Square Test) และมีนัยสำคัญที่กำหนดไว้ 0.05 ในงานวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.4.2.1 ลักษณะประชากรในพื้นที่ศึกษา

3.4.2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของประชากรต่อรูปแบบการต่อเติม

ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมุติฐานขึ้นมา 9 ข้อ ซึ่งจะใช้ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้เทคนิคแบบ ไคสแควร์ (X^2) ทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เป็นตัวทดสอบสมมุติฐานว่าถูกต้องหรือไม่ สมมุติฐานมีดังนี้

ในส่วนทัศนคติของผู้อยู่อาศัยที่เกี่ยวข้องกับการต่อเติมบ้าน ใช้สถิติวิเคราะห์แบบ ไคสแควร์ (Chi-Square Test, X^2) และมีนัยสำคัญที่กำหนดไว้ 0.05 โดยมีสมมุติฐานทางสถิติ H_0 คือ ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน ในงานวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 9 ส่วน ได้แก่

2. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์รูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัย
3. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการแจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติม
4. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติม
5. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติเรื่องการมีวิศวกร ควบคุมโครงสร้างที่ทำการต่อเติม

3. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติเรื่องความกังวลในการเกิด
อุบัติเหตุภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย
4. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติด้านการประสบกับปัญหา
โครงสร้างภายหลังการต่อเติม
5. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการนำเสนอแสงสว่างตามธรรม
ชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย
6. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติเรื่องการนำเสนอกระแสลมตาม
ธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย
7. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการได้รับเสียงดังรบกวนจาก
เพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย
8. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการได้รับกลิ่นรบกวนจาก
เพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย
9. การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการสูญเสียความเป็นส่วนตัว
ในการอยู่อาศัยภายในบ้านหลังการต่อเติม

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มุ่งเน้นเพื่อหารูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยวในชุมชนเกาะสงเคราะห์คลองจั่น เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนารูปแบบที่อยู่อาศัยในอนาคตของการเคหะแห่งชาติในอนาคต ที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้อยู่อาศัยได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เป็นการวางรากฐานแนวทางการต่อเติมที่อยู่อาศัยในอนาคตที่มีทิศทางที่เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่สร้างปัญหาให้แก่เพื่อนบ้านในชุมชน จึงจำเป็นต้องศึกษาหารูปแบบการต่อเติมบ้านและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยให้ได้มากที่สุด ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งประเด็นวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์รูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยทางกายภาพในพื้นที่ศึกษา เป็นการเก็บข้อมูลแบบเจาะลึกโดยการลงสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษา ทำการศึกษาโดยเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง 15 ครัวเรือน
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ต่อรูปแบบการต่อเติมที่ปรากฏ เป็นการเก็บข้อมูลโดยเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง 150 ครัวเรือนในการตอบแบบสอบถาม
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย เป็นการเก็บข้อมูลโดยเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง 150 ครัวเรือนในการตอบแบบสอบถาม

4.1 สภาพทางกายภาพหลังการต่อเติม

ทำการศึกษาโดยเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง 15 ครัวเรือน

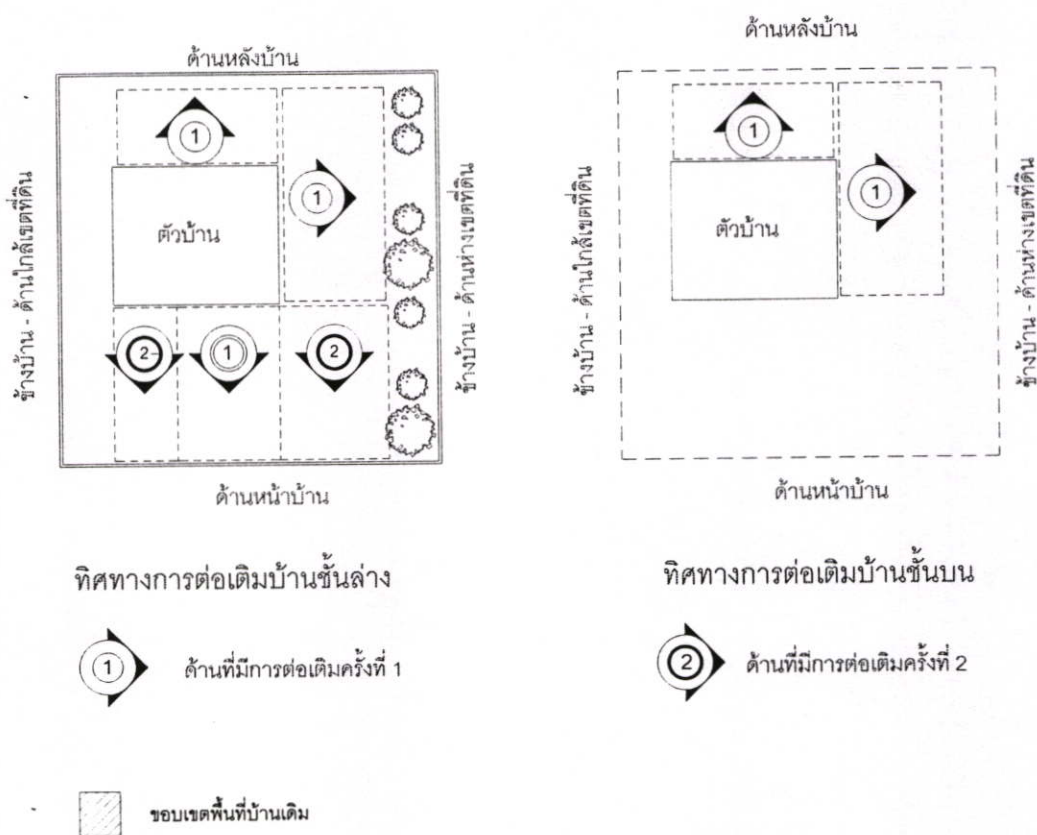
ในการศึกษาหารูปแบบการต่อเติมของบ้านทางกายภาพนั้น ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับหัวหน้าครัวเรือน โดยสุ่มตัวอย่างบ้านเดี่ยวจำนวน 15 หลัง เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการต่อเติมบ้านทางกายภาพและสาเหตุที่ผลักดันให้เกิดการต่อเติมในแต่ละครั้ง โดยละเอียด พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีการต่อเติมบ้านเฉลี่ยจำนวน 2 ครั้ง / 1 หลัง การต่อเติมบ้านครั้งที่ 1 ปรากฏรูปแบบที่ทำการต่อเติม รูปแบบเดียว มีทิศทางการต่อเติมบ้านที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน แต่ครั้งมาถึงในการต่อเติมบ้านครั้งที่ 2 เริ่มปรากฏรูปแบบการต่อเติมที่แตกต่างกัน โดยการต่อเติมครั้ง

ที่ 2 ปราบกฎรูปแบบการต่อเติม 2 รูปแบบ พบบ้านที่ต่อเติมรูปแบบที่ 1 จำนวน 9 ครัวเรือน และบ้านที่ต่อเติมรูปแบบที่ 2 จำนวน 6 ครัวเรือน ขอวิเคราะห์รูปแบบการต่อเติม ดังนี้

4.1.1 การต่อเติมบ้านรูปแบบที่ 1

(ก) ทิศทางการต่อเติมขยายพื้นที่บ้านและพื้นที่ที่อยู่อาศัย ภายหลังจากการต่อเติม มีแนวทางการต่อเติมขยายโครงสร้างออกจากตัวบ้านเดิม 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านหลังบ้าน	ต่อเติมครั้งที่ 1
2. ด้านข้างบ้าน (ด้านที่ห่างจากเขตที่ดินมากที่สุด)	ต่อเติมครั้งที่ 1
3. ด้านหน้าบ้าน	ต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2

ภาพที่ 4.1 แสดงทิศทางการต่อเติมบ้านครั้งที่ 1

การต่อเติมครั้งที่ 1 รูปแบบที่ 1 ทำการต่อเติมขยายพื้นที่บ้าน 3 ด้าน

ด้านหลังของตัวบ้าน

ต่อเติมขยายโครงสร้างบ้านออกไปจากแนวตัวบ้านเดิม 3.00 – 4.00 เมตร เหลือพื้นที่ว่างห่างจากเขตที่ดินประมาณ 0.30 – 1.00 เมตร หรือบ้านบางหลังอาจขยายพื้นที่ชิดเขตที่ดิน

ชั้นล่าง ต่อเติมขยายส่วนครัว เพิ่มส่วนเตรียมอาหาร และต่อเติมขยายเพิ่มพื้นที่ห้องน้ำเดิมให้มีขนาดกว้างขึ้น

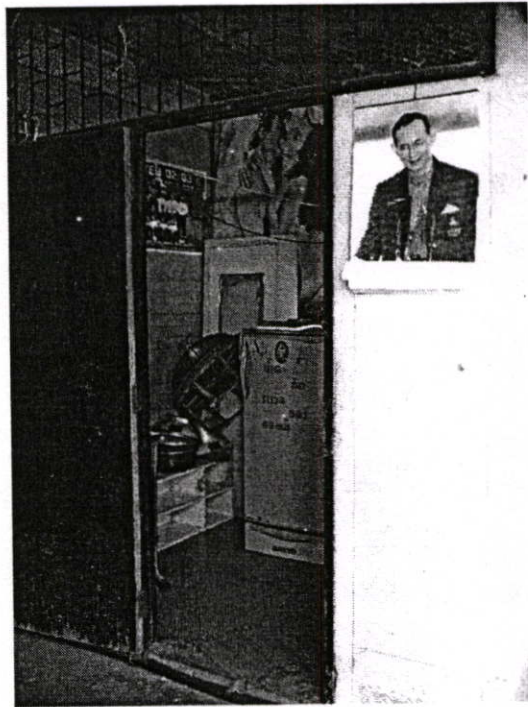
ชั้นบน ต่อเติมเป็นห้องนอนใหม่เพิ่มขึ้นมา 1 – 2 ห้อง และอาจเพิ่มจำนวนห้องน้ำสำหรับใช้งานบริเวณชั้นบนของบ้าน 1 ห้อง

ภาพที่ 4.2 แสดงภาพถ่าย ระยะห่างจากตัวบ้านถึงแนวเขตที่ดิน (บริเวณด้านหลังของบ้าน)

ภาพที่ 4.3 แสดงภาพระยะห่างที่เหลือน้อยจนมองเห็นรั้วบ้านภายหลังการต่อเติมด้านหลัง

ภาพที่ 4.4 แสดงภาพถ่าย ห้องครัวเดิมของบ้าน

ภาพที่ 4.5 แสดงรูปถ่ายขนาด ห้องน้ำเดิมของบ้าน(สุขภัณฑ์ไม่ใช่ของเดิม)

ด้านข้างบ้าน (ด้านห่างเขตที่ดินมากที่สุด)

ต่อเติมขยายโครงสร้างของบ้านออกไปจากแนวตัวบ้านเดิม 4.00 – 6.00 เมตร ทำให้เหลือพื้นที่ว่างห่างจากเขตที่ดินประมาณ 0.50 – 2.00 เมตร จากการศึกษาพบว่าผู้อยู่อาศัยไม่นิยมต่อเติมชิดเขตที่ดินบริเวณด้านนี้ เนื่องจากอาจเหลือเป็นพื้นที่ส่วนหย่อมของบ้านและพื้นที่ว่างระหว่างตัวบ้านกับเขตที่ดิน

ชั้นล่าง ต่อเติมเพิ่มห้องรับประทานอาหาร และขยายพื้นที่โถงอเนกประสงค์เดิมที่มีอยู่

ชั้นบน ต่อเติมเพิ่มจำนวนห้องนอนใหญ่สำหรับหัวหน้าครอบครัว และห้องน้ำชั้นบน (ภายในห้องนอนใหญ่)

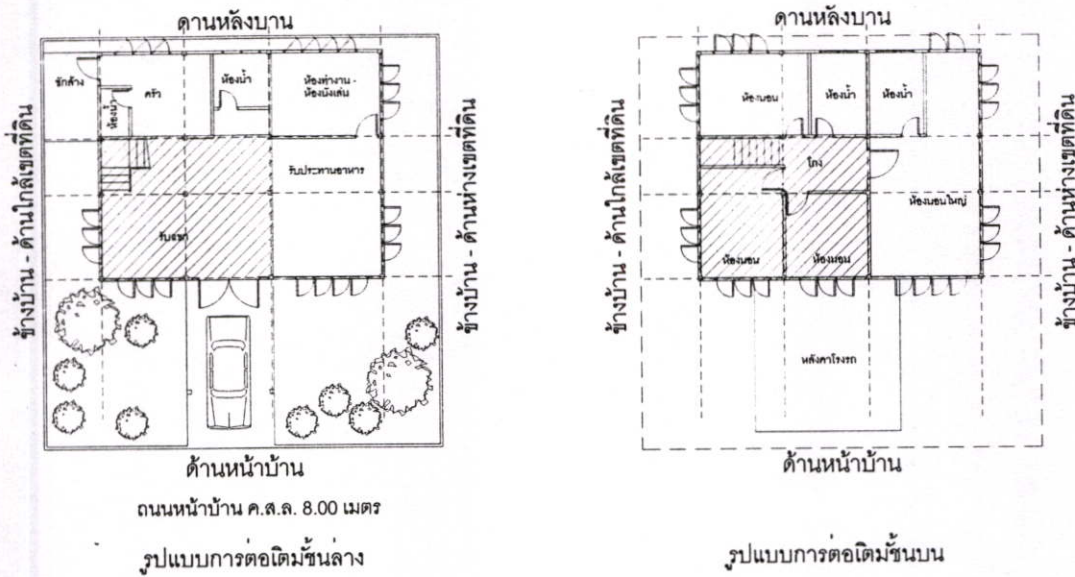
ภาพที่ 4.6 แสดงภาพระยะห่างที่เหลือภายหลังการต่อเติมครั้งที่ 1 บริเวณด้านข้าง (ด้านห่างเขตที่ดิน)

ภาพที่ 4.7 แสดงภาพถ่าย ระยะห่างจากตัวบ้านถึงแนวเขตที่ดิน (บริเวณด้านห่างเขตที่ดินของบ้าน)

ด้านหน้าของตัวบ้าน

โดยการต่อเติมครั้งที่ 1 ต่อเติมโรงจอดรถให้แก่ตัวบ้าน ซึ่งเดิมทางกรมประชาสงเคราะห์ไม่ได้จัดไว้ให้ รูปแบบการต่อเติมเป็นโรงจอดรถที่ไม่มีกั้นผนังล้อมรอบ ใช้สำหรับจอดรถจำนวน 1 คัน กระทำแต่เพียงชั้นล่างเท่านั้น

ภาพ 4.8 แสดงแปลนบ้านภายหลังการต่อเติมบ้านครั้งที่ 1

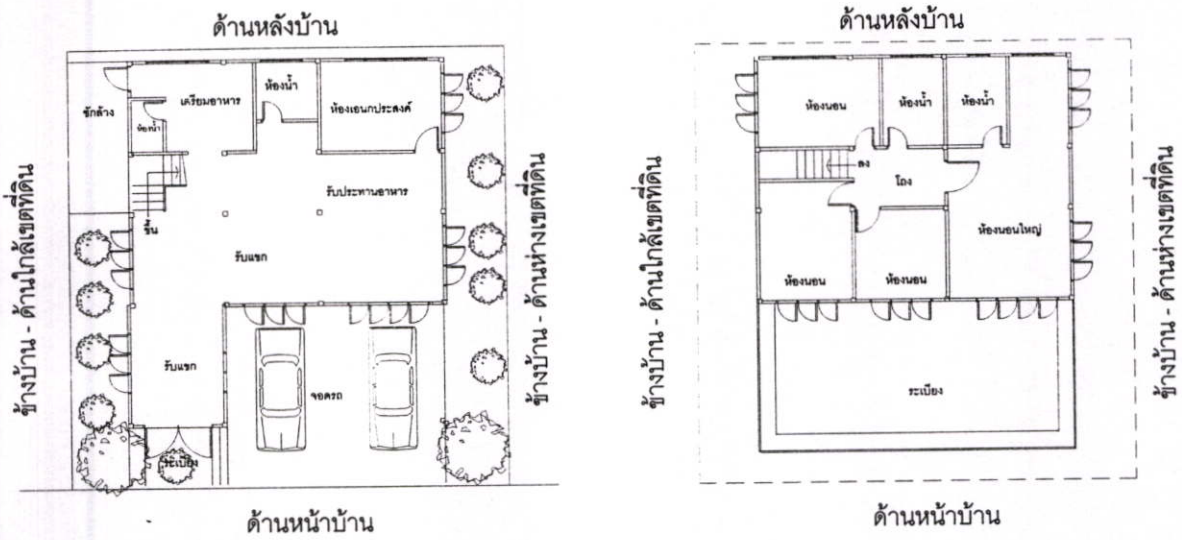
การต่อเติมครั้งที่ 2 รูปแบบที่ 1 ทำการต่อเติมขยายพื้นที่บ้านเพียง 1 ด้าน

ด้านหน้าของตัวบ้าน

มีการต่อเติมบริเวณด้านนี้ 2 ครั้ง โดยการต่อเติมครั้งที่ 1 ต่อเติมเพื่อเพิ่มพื้นที่ส่วนโรงจอดรถให้แก่ตัวบ้าน จำนวน 1 คัน มาถึงการต่อเติมครั้งที่ 2 รูปแบบการต่อเติมแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

1. ต่อเติมเพิ่มพื้นที่ในส่วนโรงจอดรถ ให้สามารถรองรับรถได้มากกว่า 2 คัน บางครัวเรือนต่อเติมเพื่อสามารถรองรับพื้นที่จอดรถได้ถึง 4 คัน
2. ต่อเติมเพิ่มพื้นที่โถงเอนกประสงค์เดิมเป็นพื้นที่ใช้ร่วมกันสำหรับเป็นพื้นที่รับแขก และพื้นที่นั่งเล่น จึงมีการต่อเติมขยายขนาดโถงเอนกประสงค์ เพื่อแบ่งขอบเขตพื้นที่รับแขกและพื้นที่นั่งเล่นให้ชัดเจน

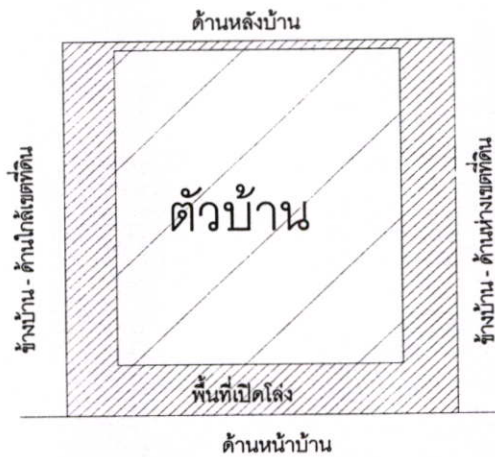
การต่อเติมรูปแบบที่ 1 มีพื้นที่ว่างของส่วนเปิดโล่ง (Open Space) 80 ตร.ม. จากพื้นที่ส่วนเปิดโล่ง (Open Space) เดิมของบ้าน 167 ตร.ม โดยสัดส่วนพื้นที่เปิดโล่งในส่วนหน้าบ้านมีมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านข้างบ้าน (ด้านห่างเขตที่ดิน) และพื้นที่เปิดโล่งน้อยที่สุดได้แก่ด้านหลังบ้าน

รูปแบบการต่อเติมชั้นล่าง

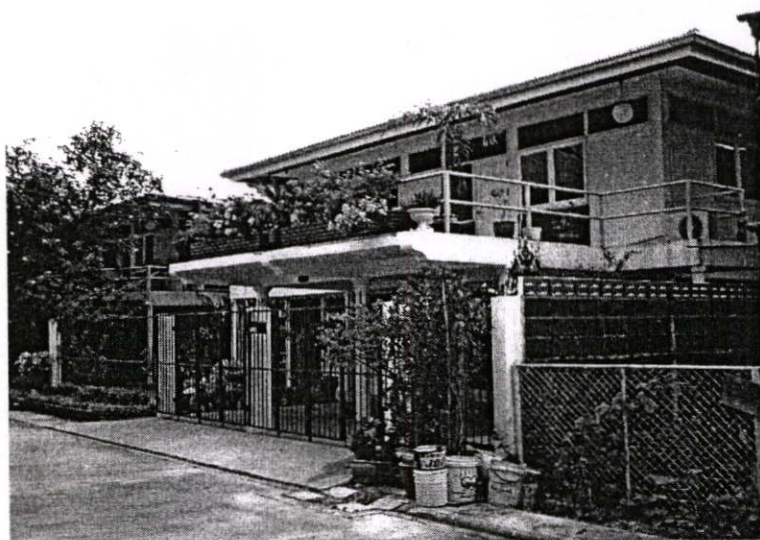
รูปแบบการต่อเติมชั้นบน

ภาพที่ 4.9 แสดงแปลนบ้านภายหลังการต่อเติมบ้านครั้งที่ 2

การต่อเติมรูปแบบที่ 1

ภาพ 4.10 แสดงพื้นที่ว่าง (Open Space) ภายหลังการต่อเติมครั้งที่ 2

ภาพที่ 4.11 แสดงภาพบ้านการต่อเติมรูปแบบที่ 1

(ข) พื้นที่อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติม

พื้นที่อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมครั้งที่ 1 เพิ่มขึ้นเป็น 186 ตร.ม. พื้นที่อยู่อาศัยส่วนที่ต่อเติมขึ้นใหม่ i24 ตารางเมตร(เพิ่มขึ้น 2 เท่าตัวของพื้นที่อยู่อาศัยดั้งเดิม) การต่อเติมมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มจำนวนห้องนอนและห้องน้ำเป็นหลัก รองมาคือการต่อเติมเพื่อเพิ่มพื้นที่ส่วนรับแขก พักผ่อน รับประทานอาหาร ถือว่าเป็นพื้นที่ส่วนนอกประสงค์ ตามมาด้วยพื้นที่ห้องครัวและที่จอดรถ โดยทำการขยายพื้นที่บริเวณออกจากตัวบ้านบริเวณด้านหลังบ้าน ด้านข้างบ้าน และด้านหน้าบ้าน ตามลำดับ

ภายหลังการต่อเติมครั้งที่ 2 มีพื้นที่อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติม 242 ตารางเมตร พื้นที่อยู่อาศัยส่วนที่ต่อเติมขึ้นใหม่ 56 ตารางเมตร โดยทำการขยายพื้นที่บริเวณออกจากตัวบ้านบริเวณด้านหน้าบ้าน เน้นขยายโรงรถและส่วนโถงกลางนอกประสงค์

ตาราง 4.1 แสดงพื้นที่ใช้สอยจากการต่อเติมครั้งที่ 1

จำแนกตามพื้นที่ของบ้าน	พื้นที่เพิ่มขึ้น (ตร.ม.)	พื้นที่ (ตร.ม.)
พื้นที่บ้านดั้งเดิม	-	62
พื้นที่ภายหลังต่อเติมครั้งที่ 1	124	186
พื้นที่บ้านภายหลังต่อเติม 2	56	242

(ค) ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

โดยสุ่มตัวอย่างบ้านเดี่ยวจำนวน 15 หลัง พบบ้านที่ต่อเติมรูปแบบที่ 1 จำนวน 9 ครัวเรือน จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มย้ายเข้าอยู่อาศัยเฉลี่ย (Mean) 2.3 คน / ครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในช่วงทำการต่อเติมครั้งแรกเฉลี่ย (Mean) 3.9 คน / ครัวเรือน เปรียบเทียบช่วงต่อเติมครั้งที่ 1 และช่วงเข้าอยู่อาศัยบ้านช่วงแรก โดยมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น 1 คน 3 ครัวเรือน (ร้อยละ 33.0) มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น 2 คน 4 ครัวเรือน (ร้อยละ 45.0) จำนวนสมาชิกคงที่ 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 11.0) และไม่มีครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกลดลง

สำหรับช่วงการต่อเติมครั้งที่ 2 มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.3 คน/ครัวเรือน สมาชิกเพิ่มขึ้น 1 คน 3 ครัวเรือน (ร้อยละ 44.0) และจำนวนสมาชิกที่ลดลง 2 ครัวเรือน (ร้อยละ 23.0) และจำนวนสมาชิกคงที่ 3 ครัวเรือน (ร้อยละ 33.0) พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ยเมื่อเริ่มเข้าอยู่อาศัย 30.8 ตารางเมตร / คน ภายหลังจากการต่อเติมครั้งที่ 1 พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 52.0 ตารางเมตร / คน ภายหลังจากการต่อเติมครั้งที่ 2 พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 57.6 ตารางเมตร / คน

ตารางที่ 4.2 แสดงการเปลี่ยนแปลง ครัวเรือน จำนวนสมาชิกจากอดีตจนถึงการต่อเติมครั้งที่ 1

ครัวเรือน ที่ทำการ ศึกษา	จำนวนสมาชิก / ครัวเรือน (คน)			พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย / คน (ตร.ม.)		
	ย้ายเข้า	ต่อเติม1	ต่อเติม2	ย้ายเข้าอาศัย	ต่อเติม1	ต่อเติม 2
1	2	3	4	32.0	62.0	60.5
2	1	2	5	64.0	93.0	48.4
3	3	3	5	21.3	62.0	48.4
4	2	4	4	32.0	46.5	60.5
5	2	5	3	32.0	37.2	80.7
6	3	5	5	21.3	37.2	48.4
7	3	4	4	21.3	46.5	60.5
8	3	5	5	21.3	37.2	48.4
9	2	4	4	32.0	46.5	60.5
เฉลี่ย	2.3	3.9	4.3	30.8	52.0	57.6

ตารางที่ 4.3 สรุปการเปลี่ยนแปลงของจำนวนสมาชิก ภายหลังจากต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2

ประเด็น	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
จำนวนสมาชิกที่เปลี่ยนแปลง		
เพิ่มขึ้นใหม่ 1 คน	3 (33 %)	3 (33 %)
เพิ่มขึ้นใหม่ 2 คน	4 (45%)	1 (11 %)
เพิ่มขึ้นใหม่ 3 คน	1 (11%)	0 (0%)
ไม่เปลี่ยนแปลง	1 (11%)	3 (33 %)
ลดลง 1 คน	-	2 (23 %)
รวม	9 (100%)	9 (100%)
พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ยต่อคน	52.0 ตร.ม.	57.6 ตร.ม.

ช่วงเวลาที่ต่อเติมครั้งที่ 1 คร่าวเรือนที่ต่อเติมเร็วที่สุดคือ 3 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน คร่าวเรือนที่ทำการต่อเติมช้าที่สุด 21 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน มีคร่าวเรือนที่ต่อเติมในช่วง 1 -3 ปีหลังเข้าอยู่อาศัย 1 คร่าวเรือน (ร้อยละ 33) คร่าวเรือนที่ต่อเติมในช่วง 4 -10 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 5 คร่าวเรือน (ร้อยละ 45) คร่าวเรือนที่ต่อเติมในช่วง 11 -20 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 1 คร่าวเรือน (ร้อยละ 11) คร่าวเรือนที่ต่อเติมในช่วง 21 -29 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 1 คร่าวเรือน (ร้อยละ 11)

ช่วงเวลาที่ต่อเติมครั้งที่ 2 คร่าวเรือนที่ต่อเติมเร็วที่สุดคือ 15 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน ต่อเติมช้าที่สุดคือ 30 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน คร่าวเรือนที่ต่อเติมในช่วง 11 - 20 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 1 คร่าวเรือน ร้อยละ 11 คร่าวเรือนที่ต่อเติมในช่วง 21 -29 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 7 คร่าวเรือน (ร้อยละ 78) คร่าวเรือนที่ต่อเติม 30 ปีขึ้นไปหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 1 คร่าวเรือน (ร้อยละ 11)

ตารางที่ 4.4 แสดงที่เข้าอยู่อาศัย / ทำการต่อเติมครั้งที่ 1

ครัวเรือนที่ทำการศึกษา	ปีที่ (พ.ศ.)		ระยะเวลาต่อเติมครั้งที่ 1 ภายหลังเข้าอยู่อาศัย (ปี)	ปีที่ (พ.ศ.) ต่อเติมครั้งที่ 2	ระยะเวลาต่อเติมครั้งที่ 2 ภายหลังเข้าอยู่อาศัย (ปี)
	เข้าอยู่อาศัย	ต่อเติมครั้งที่ 1			
1	2513	2525	12	2542	28
2	2515	2518	3	2544	30
3	2514	2520	6	2538	24
4	2514	2524	10	2547	29
5	2514	2535	21	2542	28
6	2514	2529	15	2544	29
7	2518	2527	9	2539	21
8	2514	2520	6	2540	25
9	2514	2529	5	2541	26

การต่อเติมครั้งที่ 1 ครัวเรือนใช้แหล่งเงินเก็บของครอบครัวเพียงแหล่งเดียว 4 ครัวเรือน (ร้อยละ 56) ครัวเรือนใช้เงินเก็บของครอบครัวผสมกับเงินกู้จากสถาบันการเงิน 5 ครัวเรือน (ร้อยละ 44) การต่อเติมครั้งที่ 2 ครัวเรือนใช้แหล่งเงินเก็บของครอบครัวเพียงแหล่งเดียว 7 ครัวเรือน (ร้อยละ 78) ครัวเรือนใช้เงินเก็บของครอบครัวผสมกับเงินกู้จากสถาบันการเงิน 2 ครัวเรือน (ร้อยละ 22)

ตารางที่ 4.5 แสดงแหล่งเงินที่ใช้ในการต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2

แหล่งเงินที่ใช้ในการต่อเติม	รูปแบบการต่อเติม (ครัวเรือน)	
	ต่อเติมครั้งที่ 1	ต่อเติมครั้งที่ 2
เงินเก็บของครัวเรือน	4 (44 %)	7 (78%)
เงินเก็บของครัวเรือนรวมกับเงินกู้ จากสถาบัน	5 (56%)	2 (22%)
รวม	9 (100%)	9 (100%)

4.1.2 การต่อเติมรูปแบบที่ 2

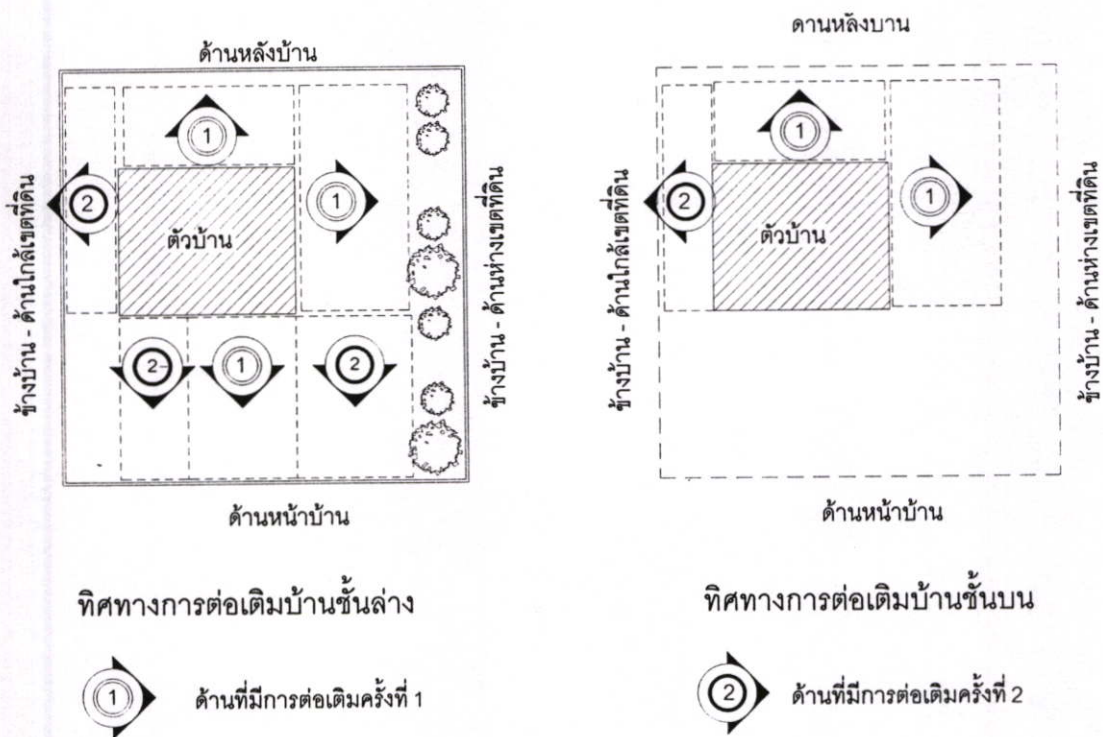
(ก) ทิศทางการต่อเติมขยายพื้นที่ของบ้านและพื้นที่อยู่อาศัย ภายหลังจากการต่อเติม การต่อเติมครั้งที่ 1 รูปแบบที่ 2

รูปแบบการต่อเติมเหมือนการต่อเติมครั้งที่ 1 รูปแบบที่ 1 (ดูหน้า 37)

การต่อเติมครั้งที่ 2 รูปแบบที่ 2 ทำการต่อเติมขยายพื้นที่บ้าน 2 ด้าน

มีแนวทางการต่อเติมขยายโครงสร้างออกจากตัวบ้านเดิม 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านหน้าบ้าน ต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2
2. ด้านข้างบ้าน (ใกล้เขตที่ดิน) ต่อเติมครั้งที่ 2

ภาพที่ 4.12 แสดงผังบริเวณของบ้านตามรูปแบบการต่อเติมครั้งที่ 2 (รูปแบบที่ 2)

การต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีความแตกต่างจากการ รูปแบบที่ 1 คือ มีการต่อเติมบ้านทั้ง 4 ด้านรอบทิศทาง แต่การต่อเติมครั้งที่ 1 มีการต่อเติมบ้านเพียง 3 ด้าน (ด้านใกล้เขตที่ดินไม่ทำการต่อเติม) ประโยชน์ใช้สอยที่เกิดขึ้นภายหลังการต่อเติมมีความคล้ายคลึงกันนั้นคือ

ด้านหน้าบ้าน (เหมือนการต่อเติมครั้งที่ 2 รูปแบบที่ 1 คูหน้าที่ 38)

ต่อเติมขยายโครงสร้างของบ้านออกไปจากแนวตัวบ้านเดิม 3.00 – 4.00 เมตร ทำให้เหลือพื้นที่ว่างห่างเขตที่ดิน 1.00 – 2.00 เมตร ในการต่อเติมครั้งที่ 1 บริเวณด้านนี้มุ่งเน้นเพื่อเพิ่มโรงจอดรถเท่านั้น แต่ในการต่อเติมครั้งที่ 2 มีการต่อเติมเพื่อเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยให้กับตัวบ้าน

ชั้นล่าง การต่อเติมแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. ต่อเติมเพิ่มพื้นที่ในส่วนโรงจอดรถให้สามารถรองรับรถได้มากกว่า 2 คัน 2. ต่อเติมเพิ่มพื้นที่โถงเอนกประสงค์เดิมเป็นพื้นที่ใช้ร่วมกันสำหรับเป็นพื้นที่รับแขก และพื้นที่นั่งเล่น จึงมีการต่อเติมขยายขนาดโถงเอนกประสงค์ เพื่อแบ่งขอบเขตพื้นที่รับแขกและพื้นที่นั่งเล่นให้ชัดเจน

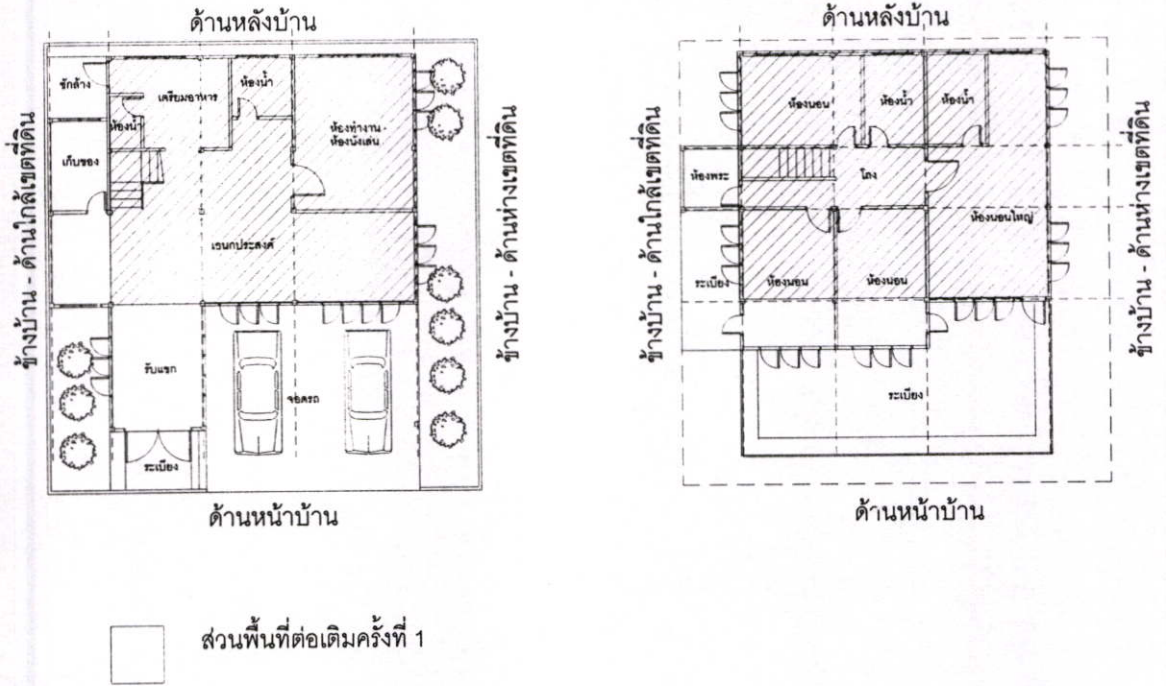
ด้านข้างบ้าน (ที่ใกล้เขตที่ดิน)

ต่อเติมขยายพื้นที่ออกจากตัวบ้านเดิม 1.00 – 2.00 เมตร (ชิดเขตที่ดิน) เนื่องจากด้านนี้มีระยะห่างเขตที่ดินเพียง 2.00 เมตร ประโยชน์ใช้สอยอยู่ตำแหน่งบริเวณนี้จึงสูญเสียโอกาสในการเจาะช่องหน้าต่าง ประโยชน์ใช้สอยที่ถูกจัดวางไว้ในส่วนนี้ได้แก่ ห้องครัวไทย ห้องเก็บของ ห้องน้ำ เป็นต้น

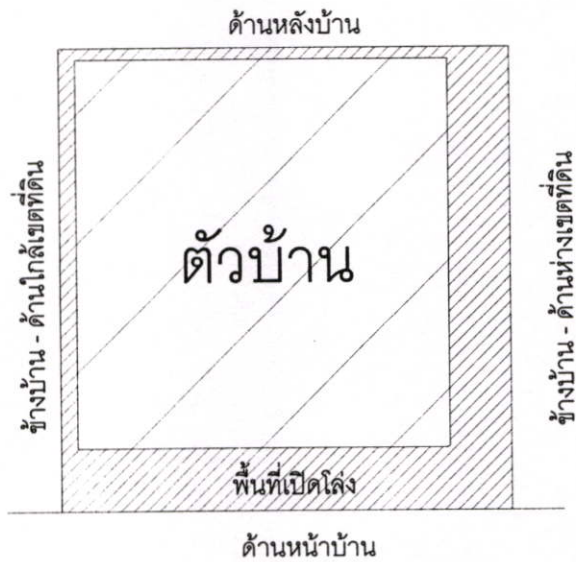
ชั้นล่าง ต่อเติมเป็นห้องเก็บของ ห้องน้ำหรือส่วนห้องครัวไทย โดยห้องครัวเดิม (บริเวณด้านหลังของบ้าน) อาจปรับเปลี่ยนเป็นส่วนเตรียมอาหารแทน

ชั้นบน ต่อเติมขยายพื้นที่ออกจากตัวบ้านเดิม 1.00 – 2.00 เมตร (ชิดเขตที่ดิน) ต่อเติมเพื่อขยายขนาดห้องนอนเดิมให้กว้างขึ้น หรืออาจเพิ่มประโยชน์ใช้สอยใหม่ เช่น ห้องพระ

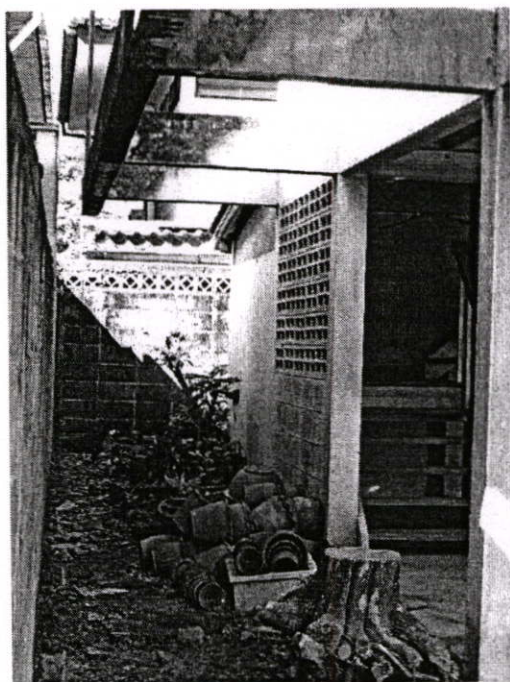
การต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีพื้นที่ว่างของส่วนเปิดโล่ง (Open Space) 58 ตร.ม. (จากพื้นที่ส่วนเปิดโล่ง (Open Space) เดิมของบ้าน 167 ตร.ม) โดยสัดส่วนพื้นที่เปิดโล่งในส่วนหน้าบ้านมีมากที่สุด รองลงมาเป็นส่วนข้างบ้าน (ด้านห่างเขตที่ดิน) และพื้นที่เปิดโล่งน้อยที่สุดได้แก่ด้านหลังบ้าน และด้านข้างบ้านใกล้เขตที่ดิน

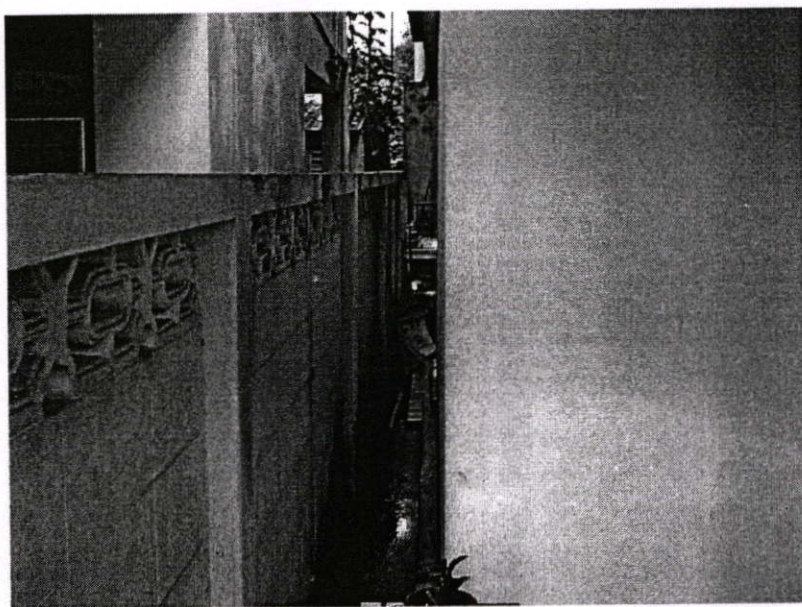
ภาพที่ 4.13 แสดงแปลนบ้านภายหลังการต่อเติมบ้านครั้งที่ 2 (รูปแบบที่ 2)

ภาพ 4.14 แสดงพื้นที่เปิดโล่ง (Open Space) ภายหลังการต่อเติมครั้งที่ 2 รูปแบบที่ 2

ภาพที่ 4.15 แสดงรูปถ่าย ระยะห่างจากตัวบ้านถึงแนวเขตที่ดิน ก่อนทำการต่อเติม (ด้านใกล้เขตที่ดิน)

ภาพที่ 4.16 แสดงพื้นที่ว่างด้านใกล้เขตที่ดินภายหลังการต่อเติมบ้านครั้งที่ 2 (รูปแบบที่ 2)

ภาพที่ 4.17 แสดงภาพบ้านภายหลังการต่อเติมบ้านรูปแบบที่ 2

(จ) พื้นที่อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติม

พื้นที่อยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมครั้งที่ 1 บ้านมีพื้นที่อยู่อาศัย 186 ตร.ม. พื้นที่อยู่อาศัยส่วนที่ต่อเติมขึ้นใหม่ 124 ตารางเมตร ในการต่อเติมครั้งที่ 2 บ้านมีพื้นที่อยู่อาศัย 294 ตร.ม. มีพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 108 ตร.ม.

ตาราง 4.6 แสดงพื้นที่ใช้สอยจากการต่อเติมบ้านรูปแบบที่ 2

จำแนกตามพื้นที่ของบ้าน	พื้นที่เพิ่มขึ้น (ตร.ม.)	พื้นที่ (ตร.ม.)
พื้นที่บ้านดั้งเดิม	-	62
พื้นที่ภายหลังต่อเติมครั้งที่ 1	124	186
พื้นที่บ้านภายหลังต่อเติม 2	108	294

(ค) ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

โดยสุ่มตัวอย่างบ้านเดี่ยวจำนวน 15 หลัง พบบ้านที่ต่อเติมรูปแบบที่ 2 จำนวน 6 ครั้วเรือน จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มย้ายเข้าอยู่อาศัยเฉลี่ย (Mean) 3.0 คน / ครั้วเรือน และจำนวนสมาชิกในช่วงทำการต่อเติมครั้งแรกเฉลี่ย (Mean) 4.0 คน / ครั้วเรือน

ช่วงการต่อเติมครั้งที่ 1 จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.0 คน / ครั้วเรือน มีครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น 1 คน 3 ครั้วเรือน (ร้อยละ 50.0) ครั้วเรือนที่จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น 2 คน 3 ครั้วเรือน (ร้อยละ 50.0) ไม่มีครั้วเรือนที่จำนวนสมาชิกลดลงและจำนวนสมาชิกคงที่

สำหรับช่วงการต่อเติมครั้งที่ 2 จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.8 คน / ครั้วเรือน มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นและลดลง มีครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น 1 คน 1 ครั้วเรือน (ร้อยละ 17.0) ครั้วเรือนที่จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น 2 คน 1 ครั้วเรือน (ร้อยละ 17.0) ครั้วเรือนที่จำนวนสมาชิกเท่าเดิม 1 ครั้วเรือน (ร้อยละ 17.0) ครั้วเรือนที่จำนวนสมาชิกที่ลดลง 1 คน 2 ครั้วเรือน (ร้อยละ 34.0) และครั้วเรือนที่จำนวนสมาชิกที่ลดลง 2 คน 1 ครั้วเรือน (ร้อยละ 17.0)

พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย เมื่อเริ่มเข้าอยู่อาศัย 30.1 ตารางเมตร / คน ภายหลังจากต่อเติมครั้งที่ 1 พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 49.6 ตารางเมตร / คน ภายหลังจากต่อเติมครั้งที่ 2 พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 79.2 ตารางเมตร / คน (พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้นเท่าตัว จากพื้นที่ดั้งเดิม)

ตารางที่ 4.7 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกจากอดีตจนถึงการต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2

ครั้วเรือน ที่ทำการศึกษ	จำนวนสมาชิก / ครั้วเรือน (คน)			พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย / คน (ตร.ม.)		
	ย้ายเข้า	ต่อเติม 1	ต่อเติม 2	ย้ายเข้า	ต่อเติม 1	ต่อเติม 2
1	1	3	4	62.0	62.0	73.5
2	2	3	5	31.0	62.0	58.8
3	3	5	4	20.7	37.2	73.5
4	2	3	3	31.0	62.0	98
5	4	5	4	15.5	37.2	73.5
6	3	5	3	20.7	37.2	98
เฉลี่ย	3	4.0	3.8	30.1	49.6	79.2

ตารางที่ 4.8 สรุปการเปลี่ยนแปลงของจำนวนสมาชิก ภายหลังจากต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2

ประเด็น	การต่อเติม (ครัวเรือน)	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
จำนวนสมาชิกที่เปลี่ยนแปลง		
เพิ่มขึ้นใหม่ 1 คน	3 (50%)	1 (17%)
เพิ่มขึ้นใหม่ 2 คน	3 (50%)	1 (17%)
ไม่เปลี่ยนแปลง	-	1 (17%)
ลดลง 1 คนขึ้นไป	-	2 (34%)
ลดลง 2 คนขึ้นไป	-	1 (17%)
รวม	6 (100%)	6 (100%)
พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ยต่อคน	49.6 ตร.ม.	79.2 ตร.ม.

ช่วงเวลาที่ต่อเติมครั้งที่ 1 ครัวเรือนที่ต่อเติมเร็วที่สุดคือ 7 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน และครัวเรือนที่ทำการต่อเติมช้าที่สุด 15 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน ครัวเรือนที่ต่อเติมในช่วง 4 -10 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 2 ครัวเรือน (ร้อยละ 34) ครัวเรือนที่ต่อเติมในช่วง 11 -19 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 4 ครัวเรือน (ร้อยละ 66) ช่วงเวลาที่ต่อเติมครั้งที่ 2 ครัวเรือนทำการต่อเติมเร็วที่สุดคือ 21 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน และต่อเติมช้าที่สุด 30 ปีหลังจากที่เข้าอยู่อาศัย ครัวเรือนที่ต่อเติมในช่วง 20 -29 ปีหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 5 ครัวเรือน (ร้อยละ 83) ครัวเรือนที่ต่อเติม 30 ปีขึ้นไปหลังเข้าอยู่อาศัยในบ้าน 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 17)

ตารางที่ 4.9 แสดงปี พ.ศ.ที่เข้าอยู่อาศัย / และปีที่ทำการต่อเติมครั้งที่ 1

ครัวเรือนที่ทำการศึกษา	ปีที่เข้าอยู่อาศัย	ปีที่ต่อเติมครั้งที่ 1	ต่อเติมครั้งที่ 1 ภายหลังจากเข้าอยู่อาศัย (ปี)	ปีที่ต่อเติมครั้งที่ 2	ต่อเติมครั้งที่ 2 ภายหลังจากเข้าอยู่อาศัย (ปี)
1	2514	2529	15	2542	28 (13)
2	2514	2531	17	2544	30 (13)
3	2514	2526	12	2535	21 (9)
4	2518	2530	12	2547	29 (17)
5	2514	2521	7	2538	24 (17)
6	2515	2524	9	2544	29 (20)

() จำนวนปีของการต่อเติมครั้งที่ 2 ห่างจากระยะเวลาต่อเติมครั้งที่ 1

ตารางที่ 4.10 สรุปปีที่ทำการต่อเติมครั้งที่ 1 และ 2 ภายหลังจากอยู่อาศัย

ปีที่ทำการต่อเติมครั้งที่ 1 หลังอยู่อาศัย	ต่อเติมครั้งที่ 1 (ครัวเรือน)	ต่อเติมครั้งที่ 2 (ครัวเรือน)
4 -10 ปี	2 (34 %)	-
11 -19 ปี	4 (66%)	-
20 – 29 ปี	-	5 (83 %)
30 ปี ขึ้นไป	-	1 (17 %)
รวม	6(100 %)	6(100 %)

การต่อเติมครั้งที่ 1 ครัวเรือนใช้แหล่งเงินเก็บของครอบครัวเพียงแหล่งเดียวร้อยละ 67.0 ครัวเรือนใช้เงินเก็บของครอบครัวผสมกับเงินกู้จากสถาบันการเงินร้อยละ 33.0 มีสัดส่วนเงินเก็บของครอบครัวเพียงแหล่งเดียวและเงินเก็บของครอบครัวผสมกับเงินกู้จากสถาบันการเงินใกล้เคียงกัน

การต่อเติมครั้งที่ 2 ครัวเรือนใช้แหล่งเงินเก็บของครอบครัวเรือนเพียงแหล่งเดียวร้อยละ 78.0 ครัวเรือนใช้เงินเก็บของครอบครัวผสมกับเงินกู้จากสถาบันการเงิน ร้อยละ 22.0 มีสัดส่วนครัวเรือนที่ใช้แหล่งเงินเก็บของครอบครัวเรือนเพียงแหล่งเดียวมากกว่าครัวเรือนที่ใช้เงินเก็บของครอบครัวผสมกับเงินกู้จากสถาบันการเงิน

ตารางที่ 4.11 แหล่งเงินที่ใช้สำหรับการต่อเติมช่วงต่อเติมครั้งที่ 1 และช่วงต่อเติมครั้งที่ 2

แหล่งเงินที่ใช้ในการต่อเติม	ต่อเติมครั้งที่ 1 (ครัวเรือน)	ต่อเติมครั้งที่ 2 (ครัวเรือน)
เงินเก็บของครัวเรือน	4 (67%)	5 (78%)
เงินเก็บของครัวเรือนรวมกับเงินกู้จากสถาบัน	2 (33%)	1 (22%)
รวม	6 (100%)	6 (100%)

4.2 ลักษณะประชากรและการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการต่อเติม

ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม 150 ชุด

4.2.1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย 95 คน (ร้อยละ 63.0) เป็นเพศหญิง 55 คน (ร้อยละ 37.0) ภูมิลำเนามาจากในกรุงเทพและต่างจังหวัดมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ภูมิลำเนาในกรุงเทพมี 80 ครั้วเรือน (ร้อยละ 54.8) ภูมิลำเนาจากต่างจังหวัด 70 ครั้วเรือน (ร้อยละ 45.2) ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในสถานะสมรสมากที่สุดจำนวน 100 ครั้วเรือน (ร้อยละ 67.6) รองลงมา มีสถานะโสด 34 ครั้วเรือน (ร้อยละ 23.0) สถานะภาพหย่าร้าง 4 ครั้วเรือน (ร้อยละ 1.4) สถานะภาพหม้าย 12 ครั้วเรือน (ร้อยละ 8.1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยกลางคนถึงวัยสูงอายุ ช่วงอายุ 31 -60 ปีจำนวน 64 ครั้วเรือน (ร้อยละ 42.7) รองลงมาอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป 60 ครั้วเรือน (ร้อยละ 40.0) กลุ่มที่อายุน้อยกว่า 30 ปีมีน้อยที่สุด 26 ครั้วเรือน (ร้อยละ 17.3)

ส่วนใหญ่ มีการศึกษาสูงกว่าระดับอนุปริญญา (ร้อยละ 83.8) จำแนกเป็นมีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปริญญาตรีจำนวน 74 ครั้วเรือน (ร้อยละ 50.0) สูงกว่าระดับปริญญาตรี 50 ครั้วเรือน (ร้อยละ 33.8) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 6 ครั้วเรือน (ร้อยละ 2.7) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 20 ครั้วเรือน (ร้อยละ 13.0) และไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมต้น

รายได้ทั้งครั้วเรือนต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20,001 – 50,000 บาทจำนวน 68 ครั้วเรือน (ร้อยละ 47.2) รองลงมา มีรายได้ครั้วเรือนอยู่ที่ 50,001 – 100,000 บาทต่อเดือน 37 ครั้วเรือน (ร้อยละ 29.0) มีรายได้ครั้วเรือน 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน 14 ครั้วเรือน (ร้อยละ 8.3) รายได้ครั้วเรือนสูงกว่า 100,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน 21 ครั้วเรือน (ร้อยละ 13.9) รายได้ครั้วเรือน 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน 10 ครั้วเรือน (ร้อยละ 5.6) ครั้วเรือนที่ และไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามใดที่มีรายได้ครั้วเรือนต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เกษียณอายุการทำงานแล้วจำนวน 55 ครั้วเรือน (ร้อยละ 37.5) จากเดิมที่เคยประกอบอาชีพรับข้าราชการมาก่อน มีครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวจำนวน 38 ครั้วเรือน (ร้อยละ 25.0) ครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 35 ครั้วเรือน (ร้อยละ 23.6) ครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพรับราชการ 22 ครั้วเรือน (ร้อยละ 13.9)

มีจำนวนสมาชิกต่อครั้วเรือนในปัจจุบันเฉลี่ย 4.5 คน มีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนมากที่สุด 8 คน และมีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนน้อยสุด 1 คน มีครั้วเรือนที่มีสมาชิกจำนวน 1 – 3 คน จำนวน 38

ครัวเรือน (ร้อยละ 26.2) ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4 – 6 คน 92 ครัวเรือน (ร้อยละ 60.0) และครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 7 คนขึ้นไป 20 ครัวเรือน (ร้อยละ 13.8)

สิทธิการครอบครองที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นเจ้าของทั้งบ้านและที่ดินจำนวน 136 ครัวเรือน (ร้อยละ 90.7) มีผู้ครอบครองโดยการเช่า 14 ครัวเรือน (ร้อยละ 9.3) โดยจำแนกแหล่งที่มาของสิทธิการครอบครองแบบเป็นเจ้าของได้ดังนี้ เป็นเจ้าของโดยการจับฉลากได้สิทธิ์จากกรมประชาสงเคราะห์จำนวน 103 ครัวเรือน (ร้อยละ 65.3) เป็นเจ้าของโดยการซื้อต่อจากผู้ที่เป็นเจ้าของก่อนหน้านี้นี้ 47 ครัวเรือน (ร้อยละ 34.7) ครัวเรือนส่วนใหญ่มีช่วงเวลาอาศัยอยู่ในบ้านมากกว่า 30 ปีขึ้นไปจำนวน 106 ครัวเรือน (ร้อยละ 70.7) ครัวเรือนที่เข้าอยู่อาศัยได้ 5 - 29 ปีจำนวน 32 ครัวเรือน (ร้อยละ 21.3) และมีครัวเรือนเข้าอยู่อาศัยได้ 0 - 4 ปีจำนวน 12 ครัวเรือน (ร้อยละ 8.0) แหล่งทุนที่ใช้ในการต่อเติมที่อยู่อาศัยพบว่ามาจาก 2 แหล่งทุนได้แก่ เงินเก็บของครัวเรือน และเงินเก็บของครัวเรือนรวมกับเงินกู้ของสถาบัน ในการต่อเติมครั้งที่ 1 ครัวเรือนส่วนใหญ่พึ่งแหล่งทุนจากเงินเก็บของครัวเรือนในการต่อเติมที่อยู่อาศัยจำนวน 112 ครัวเรือน (ร้อยละ 74.7) และครัวเรือนที่พึ่งเงินเก็บของครัวเรือนรวมกับเงินกู้ของสถาบันในการต่อเติมที่อยู่อาศัย 38 ครัวเรือน (ร้อยละ 25.3)

ตารางที่ 4.12 แสดงข้อมูลลักษณะประชากรของพื้นที่ศึกษา

ปัจจัย		จำนวนครัวเรือน N = 150 คน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	95	63.0
	หญิง	55	37.0
ภูมิลำเนา	ก.ท.ม.	80	54.8
	ต.จ.ว.	70	45.2
สถานะ	โสด	34	23.0
	แต่งงาน	100	67.6
	หย่าร้าง	4	1.4
	หม้าย	12	8.0
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	26	17.3
	31 - 60 ปี	64	42.7
	มากกว่า 61 ปี	60	40.0

ปัจจัย		จำนวนคน N = 150 คน	ร้อยละ
การศึกษา	ประถมศึกษา		
	มัธยมศึกษาตอนต้น	6	2.7
	มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช	20	13.5
	อนุปริญญา/ ปวศ.- ปริญญาตรี	74	50.0
	สูงกว่าปริญญาตรี	50	33.8
รายได้ / เดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	0	0.0
	5,001-10,000 บาท	10	5.6
	10,001-20,000 บาท	14	8.3
	20,001-50,000 บาท	68	47.2
	50,001 - 100,000 บาท	37	25.0
	100,001 บาท ขึ้นไป	21	13.9
สมาชิก	1-3 คน	38	25.7
	3-5 คน	92	60.8
	6-8 คน	20	13.5
สิทธิการครอบครอง	เป็นเจ้าของบ้าน	136	90.7
	เช่าบ้าน	14	9.3
การได้มาซึ่งสิทธิการเป็นเจ้าของ	จับสลากจากกรมประชาสงเคราะห์	103	65.3
	ซื้อต่อจากผู้ได้สิทธิ	47	34.7
แหล่งทุนที่ใช้ต่อเดิม	เงินเก็บภายในครอบครัว	112	74.7
	เงินเก็บภายในครอบครัวร่วมกับ เงินกู้	38	25.3

4.2.2 ประโยชน์ใช้สอยภายในบ้าน ณ.ปัจจุบัน

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามจำนวน 150 ชุด เพื่อศึกษาถึงประโยชน์ใช้สอยของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน พบว่าประโยชน์ใช้สอยส่วนรโหฐานมีความแตกต่างทางจำนวนของแต่ละครัวเรือนที่หลากหลาย แต่ประโยชน์ใช้สอยส่วนเอนกประสงค์กลับมีความแตกต่างทางจำนวนน้อยมาก โดยแบ่งประเภทประโยชน์ใช้สอยออกเป็น 2 ส่วน เพื่อใช้สำหรับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน คือ

- (1) ประโยชน์ใช้สอยส่วนรโหฐาน (Private Area) เพื่อใช้สำหรับนอนและทำความสะอาดร่างกาย
- (2) ประโยชน์ใช้สอยส่วนเอนกประสงค์ (Multipurpose Area) เพื่อใช้สำหรับรับแขก พักผ่อน ทานอาหารและประกอบอาหาร

(1) ประโยชน์ใช้สอยส่วนรโหฐานส่วนรโหฐาน (Private Area)

(ก) ห้องนอน

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด พบว่าครัวเรือนมีห้องนอนเฉลี่ย (Mean) 3.5 ห้อง / ครัวเรือน ครัวเรือนที่มีห้องนอนมากที่สุด 5 ห้อง และครัวเรือนที่มีห้องนอนน้อยที่สุด 2 ห้อง (เท่ากับจำนวนห้องนอนที่รูปแบบบ้านดั้งเดิมจัดไว้ให้) ครัวเรือนที่มีจำนวนห้องนอน 2 ห้อง 28 ครัวเรือน (ร้อยละ 18.6) ครัวเรือนที่มีห้องนอน 3 - 4 ห้อง 92 ครัวเรือน (ร้อยละ 61.3) และครัวเรือนที่มีจำนวนห้องนอน 5 - 6 ห้อง 30 ครัวเรือน (ร้อยละ 20.1)

ตารางที่ 4.13 แสดงข้อมูลจำนวนห้องนอนของแต่ละครัวเรือน

จำนวนห้องนอน / ครัวเรือน	ครัวเรือน	ร้อยละ
2 ห้อง	28	18.6
3 - 4 ห้อง	92	61.3
5 ห้อง	30	20.1
รวม	150	100.0

(ข) ห้องน้ำ

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด คร้วเรือนมีจำนวนห้องน้ำเฉลี่ย (Mean) 2.5 ห้อง / คร้วเรือน คร้วเรือนที่มีห้องน้ำมากที่สุด 4 ห้อง และคร้วเรือนที่มีห้องน้ำน้อยที่สุด 1 ห้อง (เท่ากับ จำนวนห้องน้ำที่รูปแบบบ้านดั้งเดิมจัดไว้ให้) คร้วเรือนที่จำนวนห้องน้ำ 1 ห้อง 18 คร้วเรือน (ร้อยละ 12.0) คร้วเรือนที่มีจำนวนห้องน้ำ 2 ห้อง 56 คร้วเรือน (ร้อยละ 37.3) คร้วเรือนที่มีจำนวนห้องน้ำ 3 ห้อง 54 คร้วเรือน (ร้อยละ 36.0) และคร้วเรือนที่มีจำนวนห้องน้ำ 4 ห้อง 22 คร้วเรือน (ร้อยละ 14.7)

ตารางที่ 4.14 แสดงข้อมูลจำนวนห้องน้ำของแต่ละคร้วเรือน

จำนวนห้องน้ำ / คร้วเรือน	คร้วเรือน	ร้อยละ
1 ห้อง	18	12.0
2 ห้อง	56	37.3
3 ห้อง	54	36.0
4 ห้อง	22	14.7
รวม	150	100.0

(2) ประโยชน์ใช้สอยส่วนอเนกประสงค์ (Multipurpose Area)

(ค) ห้องครัว

คร้วเรือนที่มีห้องครัวภายในบ้านกันอย่างเป็นสัดส่วนกับส่วนเตรียมอาหาร 64 คร้วเรือน (ร้อยละ 42.7) คร้วเรือนที่มีห้องครัวภายในบ้านใช้พื้นที่ร่วมกับส่วนเตรียมอาหาร 86 คร้วเรือน (ร้อยละ 57.3) คร้วเรือนที่มี ห้องครัวภายในบ้านกันอย่างเป็นสัดส่วนกับส่วนเตรียมอาหาร และคร้วเรือนที่มี ห้องครัวภายในบ้านใช้พื้นที่ร่วมกับส่วนเตรียมอาหาร มีสัดส่วนเท่าๆกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงข้อมูลจำนวนห้องครัวของแต่ละคร้วเรือน

จำนวนห้องครัว / คร้วเรือน	คร้วเรือน	ร้อยละ
แยกครัวไทยกับส่วนเตรียมอาหาร	64	42.7
ครัวและส่วนเตรียมอาหารอยู่ร่วมกัน	86	57.3
รวม	150	100.0

(ง) ห้องรับแขก นั่งเล่น ห้องรับประทานอาหาร

ครัวเรือนมีห้องรับแขก - นั่งเล่นภายในบ้าน ใช้พื้นที่ลักษณะโถงอเนกประสงค์ ไม่มีการกั้นสัดส่วนภายในชัดเจน ระหว่างห้องรับแขกและห้องรับประทานอาหาร 108 ครัวเรือน (ร้อยละ 72.0) ครัวเรือนมีการกั้นแบ่งพื้นที่ชัดเจนระหว่างห้องรับแขกกับห้องรับประทานอาหาร 42 ครัวเรือน (ร้อยละ 28.0)

ครัวเรือนมีห้องรับแขก - นั่งเล่นภายในบ้าน ใช้พื้นที่ลักษณะโถงอเนกประสงค์ ไม่มีการกั้นสัดส่วนภายในชัดเจน ระหว่างห้องรับแขกและห้องรับประทานอาหาร มีจำนวนมากกว่าครัวเรือนมีการกั้นแบ่งพื้นที่ชัดเจนระหว่างห้องรับแขกกับห้องรับประทานอาหาร

ตารางที่ 4.16 แสดงข้อมูลจำนวนห้องรับแขก - ห้องนั่งเล่น ของแต่ละครัวเรือน

จำนวนห้องรับแขก-นั่งเล่น / ครัวเรือน	ครัวเรือน	ร้อยละ
ไม่มีการกั้นสัดส่วนภายในชัดเจน ระหว่างห้องรับแขกและห้องรับประทานอาหาร	108	72.0
ครัวเรือนมีการกั้นแบ่งพื้นที่ชัดเจนระหว่างห้องรับแขกกับห้องรับประทานอาหาร	42	28.0
รวม	150	100.0

(จ) ห้องพระ

ครัวเรือนมีห้องพระภายในบ้านกันอย่างเป็นสัดส่วนจำนวน 87 ครัวเรือน (ร้อยละ 58.1) ครัวเรือนที่ไม่มีห้องพระภายในบ้านกันอย่างเป็นสัดส่วนแต่อาจมีมุมหิ้งบูชาพระ 63 ครัวเรือน (ร้อยละ 41.9) จะเห็นว่าผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีหิ้งพระและห้องพระภายในบ้าน โดยการสำรวจไม่พบครัวเรือนที่ไม่มีทั้งห้องพระและหิ้งพระภายในบ้าน

ตารางที่ 4.17 แสดงข้อมูลจำนวนห้องพระของแต่ละครัวเรือน

จำนวนห้องพระ / ครัวเรือน	ครัวเรือน	ร้อยละ
มีห้องบูชาพระ	87	58.1
มุมวางหิ้งพระ	63	41.9
รวม	150	100.0

(ฉ) ห้องเก็บของ

ครัวเรือนที่มีห้องเก็บของภายในบ้าน 1 ห้อง 116 ครัวเรือน (ร้อยละ 77.0) ครัวเรือนที่มีห้องเก็บของภายในบ้านสัดส่วน 2 ห้อง 30 ครัวเรือน (ร้อยละ 23.0) และครัวเรือนที่ไม่มีห้องเก็บของภายในบ้านเลข 4 ครัวเรือน (ร้อยละ 3) ครัวเรือนส่วนใหญ่มีห้องเก็บของภายในบ้าน

ตารางที่ 4.18 แสดงข้อมูลจำนวนห้องเก็บของแต่ละครัวเรือน

จำนวนห้องเก็บของ / ครัวเรือน	ครัวเรือน	ร้อยละ
1 ห้อง	116	77.0
2 ห้อง	30	20.0
ไม่มีห้องเก็บของ	4	3.0
รวม	150	100.0

4.3 การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์รูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัย

4.3.1 สาเหตุการต่อเติมบ้านโดยรวม

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด ให้เหตุผลในการต่อเติมโดยรวม เพื่อต้องการพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกจำนวน 91 ครัวเรือน (ร้อยละ 60.6) รองลงมาคือต่อเติมบ้านเพื่อต้องการเพิ่มความสะดวกสบายให้สมาชิกในครอบครัว 38 ครัวเรือน (ร้อยละ 25.3) ต่อเติมเพื่อต้องการเพิ่มประโยชน์ใช้สอยที่บ้านไม่ได้มีไว้ให้เช่น ห้องเก็บของ ห้องครัวไทย เป็นต้น 16 ครัวเรือน (ร้อยละ 10.6) และเหตุผลประเด็นอื่นๆปลีกย่อย 5 ครัวเรือน (ร้อยละ 3.5)

การต่อเติมรูปแบบที่ 1 มีครัวเรือนให้เหตุผลในการต่อเติมโดยรวม เพื่อต้องการพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกจำนวน 49 ครัวเรือน (ร้อยละ 57.6) รองลงมาคือต่อเติมบ้านเพื่อต้องการเพิ่มความสะดวกสบายให้สมาชิกในครอบครัว 21 ครัวเรือน (ร้อยละ 24.7) ต่อเติมเพื่อต้องการเพิ่มประโยชน์ใช้สอยที่บ้านไม่ได้มีไว้ให้เช่น ห้องเก็บของ ห้องครัวไทย เป็นต้น 11 ครัวเรือน (ร้อยละ 12.9) และเหตุผลประเด็นอื่นๆปลีกย่อย 4 ครัวเรือน (ร้อยละ 4.8)

การต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีครัวเรือนให้เหตุผลในการต่อเติมโดยรวม เพื่อต้องการพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกจำนวน 42 ครัวเรือน (ร้อยละ 64.4) รองลงมาคือต่อเติมบ้านเพื่อต้องการเพิ่มความสะดวกสบายให้สมาชิกในครอบครัว 17 ครัวเรือน (ร้อยละ 26.2) ต่อเติมเพื่อต้องการเพิ่มประโยชน์ใช้สอยที่บ้านไม่ได้มีไว้ให้เช่น ห้องเก็บของ ห้องครัวไทย เป็นต้น 5 ครัวเรือน (ร้อยละ 7.6) และเหตุผลประเด็นอื่นๆปลีกย่อย 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.8)

จะเห็นได้ชัดว่าประเด็นที่ผลักดันให้เกิดการต่อเติมที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ต้องการพื้นที่อยู่อาศัยในบ้านเพิ่มขึ้น เพื่อการอยู่อาศัยได้อย่างเพียงพอ ส่วนประเด็นเรื่องอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อความสะดวกสบายของสมาชิกในครัวเรือน ต้องการเพิ่มประโยชน์ใช้สอยที่รูปแบบบ้านดั้งเดิมไม่ได้มีไว้ให้ ล้วนมีส่วนเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับประเด็นเรื่องการต้องการพื้นที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนสมาชิกเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 4.19 แสดงข้อมูลสาเหตุของการต่อเติมบ้านครั้งที่ 1

สาเหตุการต่อเติม	รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2	รวม
ต้องการพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น (เนื่องจากสมาชิกเพิ่มขึ้น)	49(57.6)	42(64.4)	91(60.6)
ต้องการเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่สมาชิก	21(24.7)	17(26.2)	38(25.3)
ต้องการเพิ่มประโยชน์ใช้สอยที่บ้านไม่มี	11(12.9)	5(7.6)	16(10.6)
อื่นๆ	4(4.8)	1(1.8)	5(3.5)
รวม	85(100.0)	65(100)	150(100)

4.3.2 การวิเคราะห์จำนวนสมาชิกในปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์รูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัย

การต่อเติมที่อยู่อาศัยรูปแบบที่ 1 มีพื้นที่อยู่อาศัยภายในบ้าน 242 ตร.ม. การต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีพื้นที่อยู่อาศัยภายในบ้าน 294 ตร.ม. การต่อเติมทั้ง 2 รูปแบบมีรูปแบบคล้ายคลึงกัน เพียงแต่การต่อเติมรูปแบบที่ 2 จะทำการต่อเติมเพิ่มพื้นที่ออกจากแนวบ้านเดิมทั้ง 4 ด้าน(รอบทิศทางตัวบ้านเดิม) ซึ่งการต่อเติมรูปแบบที่ 1 จะทำการต่อเติมเพิ่มพื้นที่ให้กับบ้านเพียง 3 ด้าน และเมื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัย ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่อรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัย จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าจำนวนสมาชิกมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัย ($X^2 = 12.80$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

ผลของความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 6 คนขึ้นไป มีโอกาสในการต่อเติมบ้านรูปแบบที่ 2 มากกว่ารูปแบบที่ 1 (ร้อยละ 75.0, 25.0) ในทางกลับกันครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 1 – 3 คน มีโอกาสในการต่อเติมที่อยู่อาศัยรูปแบบที่ 2 น้อยกว่าการต่อเติมรูปแบบที่ 1 (ร้อยละ 25.7, 74.3) และในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4 – 5 คน มีสัดส่วนต่อเติมทั้งรูปแบบ 1 และรูปแบบที่ 2 ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 44.0, 56.0)

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนสมาชิกจำแนกตามรูปแบบที่ต่อเติมบ้าน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	รูปแบบการต่อเติม (ครัวเรือน)		รวม
	1	2	
1 – 3 คน	29 (74.3)	10 (25.7)	39
ร้อยละ(ทั้งหมด)	34.1	12.2	25.3
4 – 5 คน	51 (56.0)	40 (44.0)	91
ร้อยละ(ทั้งหมด)	61.0	57.3	64.7
มากกว่า 6 คนขึ้นไป	5 (25.0)	15 (75.0)	20
ร้อยละ(ทั้งหมด)	6.1	18.3	13.3
รวม	85	65	150
	56.6	43.3	100

$$X^2 = 12.69$$

$$C = 0.279$$

$$\text{Sig.} = 0.002$$

การที่ครัวเรือนมีจำนวนสมาชิกมากขึ้นย่อมต้องการพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากระดับความพึงพอใจของมนุษย์ในเรื่องพื้นที่วัดการมีพื้นที่ที่เพียงพอ Yockey 1976 (อ้างใน Earl w Morria และ Mary Winter)

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ระยะเวลาที่ครัวเรือนอาศัยในบ้าน รายได้ของผู้ที่อยู่อาศัย แหล่งเงินที่ใช้ในการต่อเติม สิทธิการครอบครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยเลย

4.4 การวิเคราะห์ตัวแปรรูปแบบการต่อเติมที่มีความสัมพันธ์ต่อการแจ้งเพื่อนบ้านข้างเคียงก่อนการต่อเติม

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด มีครัวเรือนที่ไม่แจ้งให้เพื่อนบ้านทราบก่อนทำการต่อเติมจำนวน 43 ครัวเรือน (ร้อยละ 28.6) และครัวเรือนที่แจ้งให้เพื่อนบ้านทราบก่อนการต่อเติมจำนวน 107 ครัวเรือน (ร้อยละ 71.4)

ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าน่าจะมีความสัมพันธ์กับการแจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติมจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่ารูปแบบการต่อเติมมีความสัมพันธ์กับการแจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติมที่อยู่อาศัย ($X^2 = 10.91$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

การต่อเติมบ้านรูปแบบที่ 1 มีครัวเรือนที่แจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติมมากกว่าครัวเรือนที่ไม่แจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติม (ร้อยละ 64.8, 35.2) การต่อเติมบ้านรูปแบบที่ 2 มีครัวเรือนที่แจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติมมากกว่าครัวเรือนที่ไม่แจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติม (ร้อยละ 80.0, 20.0) สัดส่วนของครัวเรือนที่แจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติมค่อนข้างอยู่ในอัตราสูงการต่อเติมทั้ง 2 รูปแบบ

ตารางที่ 4.21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการต่อเติมกับการแจ้งเพื่อนบ้านข้างเคียง

รูปแบบการต่อเติม	การแจ้งเพื่อนบ้านก่อนต่อเติม (ครัวเรือน)		รวม
	ไม่แจ้ง	แจ้ง	
รูปแบบที่ 1	30(35.2)	55 (64.8)	85
ร้อยละ(ทั้งหมด)	19.3	35.3	54.7
รูปแบบที่ 2	13(20.0)	52.0(80.0)	62.0
ร้อยละ(ทั้งหมด)	8.7	36.7	45.3
รวม	43	107.0	150.0
	28.6	71.4	100

$$X^2 = 10.91$$

$$C = 0.260$$

$$\text{Sig.} = 0.001$$

ซึ่งการต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีด้านหนึ่งของบ้านขยายพื้นที่เข้าไปใกล้ถึงขีดเขตที่ดิน ซึ่งต่างกับการต่อเติมด้านอื่นๆ ซึ่งเมื่อต่อเติมแล้วบ้านยังคงเหลือพื้นที่ว่างระหว่างตัวบ้านกับเขตที่ดินบ้าง ทำให้ในเรื่องการก่อสร้างอาจก่อความรบกวนให้แก่เพื่อนบ้านข้างเคียง ผู้ทำการต่อเติมจึงให้ความสำคัญในการแจ้งเพื่อนบ้านให้รับทราบก่อนทำการต่อเติม ทั้งนี้เพื่อลดข้อขัดแย้งและปัญหาอื่นๆที่ตามมา

ส่วนปัจจัยอื่นๆได้แก่ ระยะเวลาที่ครัวเรือนอาศัยในบ้าน รายได้ของผู้ที่อยู่อาศัย แหล่งเงินที่ใช้ในการต่อเติม สิทธิการครอบครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับการแจ้งเพื่อนบ้านข้างเคียงก่อนการต่อเติม

4.5 การวิเคราะห์ตัวแปรรูปแบบการต่อเติมที่มีความสัมพันธ์ต่อการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านข้างเคียง หลังการต่อเติม

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด มีครัวเรือนที่ขัดแย้งกับเพื่อนบ้านหลังทำการต่อเติมจำนวน 70 ครัวเรือน (ร้อยละ 46.7) และครัวเรือนที่ไม่ขัดแย้งกับเพื่อนบ้านหลังการต่อเติม จำนวน 80 ครัวเรือน (ร้อยละ 53.3)

ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านหลังการต่อเติม จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่ารูปแบบการต่อเติมมีความสัมพันธ์กับการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติม ($X^2 = 46.7$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

การต่อเติมรูปแบบที่ 1 ครัวเรือนมีครัวเรือนที่ไม่ขัดแย้งกับเพื่อนบ้านมากกว่าครัวเรือนที่ขัดแย้งกับเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติม (ร้อยละ 81.1, 18.9) การต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีครัวเรือนที่ขัดแย้งกับเพื่อนบ้านมากกว่าครัวเรือนที่ไม่ขัดแย้งกับเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติม (ร้อยละ 83.1, 16.9)

ตารางที่ 4.22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการต่อเติมกับการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านภายหลังต่อเติม

รูปแบบการต่อเติม	การมีข้อขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน (ครัวเรือน)		รวม
	ไม่ขัดแย้ง	ขัดแย้ง	
รูปแบบที่ 1	69 (81.1)	16 (18.9)	85
ร้อยละ(ทั้งหมด)	42.7	8.0	50.7
รูปแบบที่ 2	11 (16.9)	54 (83.1)	65
ร้อยละ(ทั้งหมด)	6.0	34.7	49.3
รวม	80	70	150.0
	53.3	46.7	100

$$X^2 = 46.7$$

$$C = 0.487$$

$$\text{Sig.} = 0.001$$

ดังที่กล่าวไว้แล้วในข้างต้นว่าการต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีการขยายพื้นที่บ้านออกรอบทิศทาง โดยเฉพาะด้านที่ใกล้เขตที่ดิน มีการต่อเติมชิดติดเขตที่ดินเป็นส่วนใหญ่ โอกาสในการทำความรบกวนให้กับเพื่อนบ้านมีสูง ทั้งช่วงเวลาในการอยู่อาศัยภายในบ้านและช่วงเวลาที่ทำการก่อสร้างต่อเติม ทั้งนี้ต้องพิจารณา ร่วมกับการแจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติมประกอบด้วย

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ระยะเวลาที่ครัวเรือนอาศัยในบ้าน รายได้ของผู้ที่อยู่อาศัย แหล่งเงินที่ใช้ในการต่อเติม สิทธิการครอบครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านภายหลังต่อเติม

4.6 การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

4.6.1 การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติเรื่องการขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัย

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด ครัวเรือนที่ขออนุญาตต่อเติมกับกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 97 ครัวเรือน (ร้อยละ 64.1) และครัวเรือนที่ไม่ขออนุญาตต่อเติมกับกรมประชาสัมพันธ์ (การต่อเติมครั้งที่ 1) จำนวน 53 ครัวเรือน (ร้อยละ 35.9)

ครัวเรือนที่ขออนุญาตสำนักงานเขตบางกระบือ (การต่อเติมครั้งที่ 2) ช่วงที่ทำการต่อเติมจำนวน 57 ครัวเรือน (ร้อยละ 37.3) และครัวเรือนที่ไม่ขออนุญาตสำนักงานเขตบางกระบือช่วงที่ทำการต่อเติม ร้อยละจำนวน 93 (ครัวเรือน 62.7)

ตารางที่ 4.23 แสดงครัวเรือนที่ขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัยจำแนกตามรูปแบบที่ต่อเติมบ้าน

การขอ / ไม่ขออนุญาต	จำนวนครัวเรือนที่ขออนุญาตต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ	
	กรมประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ)	ส.น.ง. เขตบางกระบือ (ร้อยละ)
ขออนุญาต	97 (64.1)	57 (37.3)
ไม่ขอ	53 (35.9)	93 (62.7)
รวม	150 (100)	150 (100)

จากการวิเคราะห์ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์ต่อการขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัยจากกรมประชาสัมพันธ์ (การเคหะแห่งชาติ) พบว่าการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัยต่อ กรมประชาสัมพันธ์ ($\chi^2 = 8.34$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนสมาชิกในครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะพบครัวเรือนที่ขออนุญาตน้อยกว่าครัวเรือนที่ไม่ขออนุญาตต่อเติม (ร้อยละ 33.3, 66.7) ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนสมาชิกในครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จะพบครัวเรือนที่ไม่ขออนุญาตและขออนุญาตต่อเติมในสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 42.9, 57.9) ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนสมาชิกในครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย จะพบครัวเรือนที่ขออนุญาต - ใกล้เคียงกับครัวเรือนที่ไม่ขออนุญาตต่อเติม (ร้อยละ 55.0, 45.0)

ตารางที่ 4.24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการขออนุญาตต่อเติมบ้าน

ระดับการศึกษา	การต่อเติมบ้านจากกรมประชาสงเคราะห์ (ครัวเรือน)		รวม N = 150 ครัวเรือน
	ขออนุญาต	ไม่ขออนุญาต	
มัธยมต้น - มัธยมปลาย	12 (55.0)	10 (45.0)	22.0
ร้อยละ(ทั้งหมด)	14.6	12.2	26.8
ปริญญาตรี	30 (42.9)	40 (57.1)	70.0
ร้อยละ(ทั้งหมด)	36.6	48.8	46.7
สูงกว่าปริญญาตรี	18 (33.3)	36 (66.7)	54.0
ร้อยละ(ทั้งหมด)	22.0	43.9	36.0
รวม	60	90	150.0
	40.0	60.0	100.0

$$X^2 = 8.34$$

$$C = 0.229$$

$$\text{Sig.} = 0.039$$

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อบ่งชี้ในการยื่นขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัยจากกรมประชาสงเคราะห์ ช่วงแรกนั้น ยังไม่เป็นข้อบ่งชี้ที่เป็นลายลักษณ์อักษรทางข้อกฎหมาย เป็นเพียงข้อปฏิบัติที่ทราบกัน และยึดถือปฏิบัติกันในกลุ่มผู้เช่าซื้อที่อยู่อาศัยในชุมชนคลองจั่น อีกทั้งในช่วงต้นของการต่อเติมที่อยู่อาศัยนั้น ยังไม่มีพระราชบัญญัติควบคุมการอาคารประกาศใช้ การตรวจสอบและบทลงโทษกรณีครัวเรือนที่ต่อเติมโดยปราศจากการขออนุญาต ยังไม่เคร่งครัดนัก ผู้อยู่อาศัยที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการนี้ จึงไม่ทำการขออนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลในขณะนั้นคือ กรมประชาสงเคราะห์ (การเคหะแห่งชาติ)

ปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้แก่ รูปแบบการต่อเติม การมีวิศวกรควบคุมการก่อสร้าง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อการขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัยจากกรมประชาสงเคราะห์ (การเคหะแห่งชาติ)

4.6.2 การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติด้านการประสบกับปัญหาโครงสร้างภายหลังการต่อเติม

จากการศึกษาจากแบบสอบถาม 150 ชุด พบว่าครัวเรือนที่มีการจ้างวิศวกรเฉพาะในการควบคุมดูแลโครงสร้างส่วนที่ต่อเติม จำนวน 40 ครัวเรือน (ร้อยละ 27.0) ครัวเรือนที่อาศัยช่างก่อสร้างที่มีชำนาญการเป็นผู้ต่อเติมบ้านจำนวน 66 ครัวเรือน (ร้อยละ 44.6) และครัวเรือนที่มอบหมายให้สมาชิกในครอบครัวที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้ควบคุมดูแลการต่อเติมจำนวน 44 ครัวเรือน (ร้อยละ 28.4)

ตารางที่ 4.25 แสดงการใช้ผู้เชี่ยวชาญควบคุมดูแลโครงสร้างที่ต่อเติม

การใช้ผู้เชี่ยวชาญควบคุมดูแลโครงสร้างที่ต่อเติม	Total (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ใช้วิศวกรควบคุมดูแลในการต่อเติม	40	27.0
ใช้ช่างก่อสร้างผู้ชำนาญการในการก่อสร้าง /ต่อเติม	66	44.6
สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ความสามารถในการดูแลการต่อเติม	44	28.4
รวม	150	100

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่คาดว่ามีผลต่อการประสบกับปัญหาโครงสร้างที่ต่อเติม พบว่าการเลือกใช้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดูแลโครงสร้างที่ทำการต่อเติมมีผลต่อการประสบกับปัญหาโครงสร้างที่ต่อเติม ($X^2 = 27.79$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 โดยครัวเรือนที่ใช้วิศวกรควบคุมดูแลในการต่อเติม มีสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่เคยประสบปัญหามากกว่าครัวเรือนที่เคยประสบปัญหา (ร้อยละ 72.5, 27.5) ครัวเรือนที่เลือกที่จะใช้ช่างก่อสร้างผู้ชำนาญการในการก่อสร้าง โดยมีสัดส่วนครัวเรือนที่ประสบปัญหามากกว่าครัวเรือนที่ไม่เคยประสบปัญหา (ร้อยละ 75.8, 24.2) ครัวเรือนที่มอบหมายให้สมาชิกในครอบครัวที่มีความรู้ความสามารถ (ทางด้านงานก่อสร้าง) เป็นผู้ดูแลการต่อเติม มีสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่เคยประสบปัญหาเท่ากับเคยประสบปัญหา (ร้อยละ 59.1, 40.9)

ตารางที่ 4.26 แสดงความสัมพันธ์การมีวิศวกรดูแลส่วนที่ต่อเติมกับทัศนคติการประสบกับปัญหาโครงสร้างที่ต่อเติม

การเลือกใช้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดูแลโครงสร้าง ที่ทำการต่อเติม	ประสบปัญหาด้านโครงสร้าง		รวม
	ไม่เคยประสบ	ประสบ	
ใช้ช่างก่อสร้างผู้ชำนาญการในการก่อสร้าง /ต่อเติม ร้อยละ(ทั้งหมด)	16.0 (24.2)	50.0 (75.8)	66.0
	19.5	61.0	44.0
สมาชิกในครอบครัวดูแลการต่อเติม ร้อยละ(ทั้งหมด)	26.0 (59.1)	18.0 (40.9)	42.0
	17.1	36.6	28.0
ใช้วิศวกรควบคุมดูแลในการต่อเติม ร้อยละ(ทั้งหมด)	29.0 (72.5)	11.0 (27.5)	40.0
	35.4	13.4	26.7
รวม	59.0	91.0	150.0
	72.0	111.0	182.9

$$X^2 = 27.79$$

$$C = 0.395$$

$$\text{Sig.} = 0.000$$

ครัวเรือนที่เลือกใช้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดูแลโครงสร้างที่ทำการต่อเติมโดยเฉพาะ เช่น วิศวกรเป็นต้น ประสบปัญหาโครงสร้างในส่วนที่ต่อเติม เพียงบางส่วน (ร้อยละ 27.5) เมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่ไม่ได้ใช้การเลือกใช้ผู้เชี่ยวชาญ แต่กลับเลือกใช้ช่างก่อสร้างหรือผู้รับเหมาก่อสร้างที่มีความชำนาญเข้ามาต่อเติมบ้าน มักจะประสบกับปัญหาด้านโครงสร้างที่ต่อเติมสูง (ร้อยละ 75.8) และในครัวเรือนที่ไม่ได้มีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดูแลโครงสร้างที่ทำการต่อเติมโดยเฉพาะ แต่สมาชิกในครัวเรือนมีความรู้ความสามารถในด้านนี้ อาจซึ่งถือได้ว่ามีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดูแลโครงสร้างในส่วนที่ต่อเติมจริง แต่สมาชิกที่ดูแลส่วนต่อเติมจะมีความเอาใจใส่งานต่อเติมค่อนข้างใกล้ชิด แต่เนื่องจากขาดทักษะและผู้รับผิดชอบดูแลโดยตรง ทำให้บ้านประสบกับปัญหาโครงสร้างที่ต่อเติม บ้าง (ร้อยละ 40.9)

ปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้แก่ รูปแบบการต่อเติม และการขออนุญาตต่อเติม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อการประสบกับปัญหาโครงสร้างภายหลังการต่อเติม

4.7 ทศนคติการนำพลังงานธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมและปัญหาหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

4.7.1 การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทศนคติการนำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด พบว่ามีสัดส่วนการนำพลังงานแสงสว่างจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีครัวเรือนที่ตอบว่าสามารถนำพลังงานแสงสว่างจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมได้เพิ่มขึ้น จำนวน 39 ครัวเรือน (ร้อยละ 26.0) มีครัวเรือนที่ตอบว่านำพลังงานแสงสว่างจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติม ได้เท่าเดิมจำนวน 48 ครัวเรือน (ร้อยละ 32.0) มีครัวเรือนที่นำพลังงานแสงสว่างจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมได้น้อยลง จำนวน 63 ครัวเรือน (ร้อยละ 42.0) ดังนั้นภายหลังการต่อเติมมีครัวเรือนที่สามารถดึงพลังงานแสงสว่างจากธรรมชาติมาใช้ได้มากขึ้นและน้อยลงในสัดส่วนเท่าๆกัน

ตารางที่ 4.27 แสดงข้อมูลการนำพลังงานธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมและปัญหาหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

เรื่อง	ระดับการ นำพลังงานธรรมชาติมาใช้และปัญหา ภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย (ครัวเรือน)			
	มากขึ้น	เท่าเดิม	น้อยลง	รวม
การนำพลังงานมาใช้หลังการต่อเติม แสงสว่างจากธรรมชาติ	39 (26.0)	48 (32.0)	63(42.0)	150

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างรูปแบบการต่อเติมที่ปรากฏต่อการนำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติม พบว่ารูปแบบการต่อเติมมีความสัมพันธ์ต่อการนำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติม ($X^2 = 24.55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ครัวเรือนที่มีการต่อเติมรูปแบบที่ 1 นำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมได้มากขึ้น -เท่าเดิม - น้อยลง ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 40.0, 32.9 ,27.1) การต่อเติมรูปแบบที่ 2 พบว่ามีการ นำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมได้มากขึ้น -เท่าเดิม - น้อยลง ในสัดส่วนที่แตกต่าง (ร้อยละ 7.7, 61.5 ,30.8) พบว่าครัวเรือนที่มีการต่อเติมรูปแบบที่ 1 จะนำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมได้มากขึ้น (ร้อยละ 40.0) ครัวเรือนที่มีการต่อเติมรูปแบบที่ 2 ซึ่งมีสัดส่วนการนำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมได้น้อยลง (ร้อยละ 61.5)

ตารางที่ 4.28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการต่อเติมบ้านกับความกังวลในเรื่องการเกิดอัคคีภัย
ในชุมชน ของครัวเรือน

- การต่อเติมบ้าน	การนำแสงสว่างมาใช้หลังการต่อเติม			รวม N = 150 คน
	มากขึ้น	เท่าเดิม	น้อยลง	
รูปแบบที่ 1	34.0 (40.0)	28.0 (32.9)	23.0 (27.1)	85.0
ร้อยละ(ทั้งหมด)	23.3	19.2	15.8	56.7
รูปแบบที่ 2	5.0 (7.7)	20.0 (30.8)	40.0 (61.5)	65.0
ร้อยละ(ทั้งหมด)	3.4	13.7	27.4	43.3
รวม	39.0	48.0	63.0	150.0
	26.0	32.0	42.0	100.0

$$X^2 = 24.25$$

$$C = 0.373$$

$$\text{Sig.} = 0.00$$

แม้ว่าการต่อเติมรูปแบบที่ 1 มีพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นกว่าการต่อเติมรูปแบบที่ 2 เพียง 54 ตารางเมตร การต่อเติมรูปแบบที่ 1 (พื้นที่อยู่อาศัยภายในบ้าน 242.0 ตารางเมตร) การต่อเติมรูปแบบที่ 2 (พื้นที่อยู่อาศัยภายในบ้าน 296.0 ตารางเมตร) แต่การต่อเติมรูปแบบที่ 1 ยังเหลือพื้นที่ว่างรอบตัวบ้าน ซึ่งสามารถเจาะช่องแสง มากกว่าการต่อเติมรูปแบบที่ 2 ยังมีการต่อเติมเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยในกับตัวบ้านมากขึ้นเท่าใด พื้นที่ห้องหรือส่วนโถงกลางภายในบ้าน อาจต้องสูญเสียช่องรับแสงตามธรรมชาติตามไปด้วย ซึ่งต้องพึ่งแสงสว่างจากเครื่องใช้ไฟฟ้าช่วยในการส่องสว่าง

ปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้แก่ การมีวิศวกรควบคุมการต่อเติม และการขออนุญาตต่อเติม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการนำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

4.7.2 การวิเคราะห์ตัวแปรด้านประโยชน์ใช้สอยภายในครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติเรื่องการนำกระแสลมตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด พบว่ามีสัดส่วนการนำพลังงานกระแสลมจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีครัวเรือนที่ตอบว่าสามารถนำพลังงานกระแสลมจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมได้เพิ่มขึ้นจำนวน 56 ครัวเรือน (ร้อยละ 37.0) ครัวเรือนที่ตอบว่านำพลังงานกระแสลมจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติม ได้เท่าเดิมจำนวน 48 ครัวเรือน (ร้อยละ 32.0) มีครัวเรือนที่นำพลังงานกระแสลมจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมได้น้อยลงจำนวน 46 ครัวเรือน (ร้อยละ 31.0) ดังนั้นภายหลังการต่อเติมมีครัวเรือนที่สามารถดึงพลังงานกระแสลมจากธรรมชาติมาใช้ได้มากขึ้นและน้อยลงในสัดส่วนเท่าๆกัน

ครัวเรือนที่ต่อเติมรูปแบบที่ 1 มีครัวเรือนที่สามารถนำพลังงานกระแสลมจากธรรมชาติมาใช้ หลังการต่อเติมได้เท่าเดิมเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39.9) โดยมีครัวเรือนที่นำพลังงานกระแสลมจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมได้มากขึ้นและน้อยลงในสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 28.2, 31.9 ตามลำดับ)

ครัวเรือนที่ต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีครัวเรือนที่สามารถนำพลังงานกระแสลมจากธรรมชาติมาใช้ หลังการต่อเติมได้มากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 43.3) โดยมีครัวเรือนที่นำพลังงานกระแสลมจากธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมได้เท่าเดิมและน้อยลงในสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 32.0, 31.0 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.29 แสดงข้อมูลการนำพลังงานธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติมและปัญหาหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

เรื่อง	ระดับการนำพลังงานธรรมชาติมาใช้หลังการต่อเติม (ครัวเรือน)			
	มากขึ้น	เท่าเดิม	น้อยลง	รวม
รูปแบบที่ 1	24(28.2)	34(39.9)	27(31.9)	85(100)
รูปแบบที่ 2	28(43.0)	17(23.0)	20(34.0)	65(100)
รวม	56 (37.0)	48 (32.0)	46 (31.0)	150

ปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้แก่ รูปแบบการต่อเติม และการขออนุญาตต่อเติม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติเรื่องการนำกระแสลมตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

4.7.3 การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการได้รับกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้าน ภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด พบว่าครัวเรือนที่ให้ข้อมูลปริมาณกลิ่นรบกวนที่ได้รับเพิ่มมากขึ้นภายหลังการต่อเติมจำนวน 63 ครัวเรือน (ร้อยละ 41.9) และครัวเรือนที่ได้รับกลิ่นรบกวนเท่าเดิม จำนวน 57 ครัวเรือน (ร้อยละ 37.9) ครัวเรือนที่ได้รับปริมาณกลิ่นรบกวนลดลง จำนวน 30 ครัวเรือน (ร้อยละ 20.2) ดังนั้นภายหลังการต่อเติมมีครัวเรือนที่ได้รับปริมาณกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้านมากขึ้นและน้อยลงในสัดส่วนเท่าๆกัน

ครัวเรือนที่ต่อเติมรูปแบบที่ 1 มีครัวเรือนที่ได้รับกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมเพิ่มมากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.7) มีครัวเรือนที่ได้รับกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมเท่าเดิมและน้อยลง เป็นสัดส่วนรองลงมา (ร้อยละ 30.5, 24.8 ตามลำดับ)

ครัวเรือนที่ต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีครัวเรือนที่ได้รับกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมเท่าเดิมเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 47.6) มีครัวเรือนที่ได้รับกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมเท่าเดิมและน้อยลง เป็นสัดส่วนรองลงมา (ร้อยละ 38.4, 14.0 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.30 แสดงผลกระทบในเรื่องปริมาณกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้าน ภายหลังการต่อเติม

ทัศนคติภายหลังการต่อเติม	ผลกระทบหลังการต่อเติม / คน (ครัวเรือน)			Total n =150 คน
	มากขึ้น	เท่าเดิม	น้อยลง	
รูปแบบที่ 1	38(44.7)	26(30.5)	21(24.8)	85 (100)
รูปแบบที่ 2	25(38.4)	31(47.6)	9(14.0)	65 (100)
รวม	63 (41.9)	57 (37.9)	30 (20.2)	150 (100)

ปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้แก่ รูปแบบการต่อเติม การมีวิศวกรควบคุมการต่อเติม และการขออนุญาตต่อเติม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการได้รับกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

4.7.4 วิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการได้รับเสียงดังรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

ครัวเรือนที่ให้ข้อมูลปริมาณเสียงรบกวน ภายหลังการต่อเติม เพิ่มขึ้นจำนวน 94 ครัวเรือน (ร้อยละ 62.6) ครัวเรือนที่ได้รับกลิ่นรบกวนเท่าเดิม จำนวน 30 ครัวเรือน (ร้อยละ 19.9) ครัวเรือนที่ได้รับปริมาณเสียงรบกวนจากเพื่อนบ้านลดลงจำนวน 26 ครัวเรือน (ร้อยละ 17.5)

ครัวเรือนที่ต่อเติมรูปแบบที่ 1 มีครัวเรือนที่ได้เสียงรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมเพิ่มมากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.1) มีครัวเรือนที่ได้รับเสียงรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมเท่าเดิมและน้อยลง เป็นสัดส่วนรองลงมา (ร้อยละ 23.4, 22.5 ตามลำดับ)

ครัวเรือนที่ต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีครัวเรือนที่ได้เสียงรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมเพิ่มมากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.8) มีครัวเรือนที่ได้รับเสียงรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมเท่าเดิมและน้อยลง เป็นสัดส่วนรองลงมา (ร้อยละ 15.3, 10.9 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.31 แสดงผลกระทบในเรื่องเสียงรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติม

ทัศนคติภายหลังการต่อเติม	ผลกระทบหลังการต่อเติม / คน (ร้อยละ)			Total n =150 คน
	มากขึ้น	เท่าเดิม	น้อยลง	
รูปแบบที่ 1	46(54.1)	20(23.4)	19(22.5)	85 (100)
รูปแบบที่ 2	48(73.8)	10(15.3)	7(10.9)	65 (100)
รวม	94 (62.6)	30 (19.9)	26 (17.5)	150 (100)

ปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้แก่ รูปแบบการต่อเติม และการขออนุญาตต่อเติม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการได้รับเสียงดังรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

4.7.5 การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการสูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายในบ้านหลังการต่อเติม

จากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม 150 ชุด มีครัวเรือนที่ตอบว่าความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมเพิ่มมากขึ้น จำนวน 8 ครัวเรือน (ร้อยละ 5.4) มีครัวเรือนที่ตอบว่าความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมเท่าเดิม จำนวน 106 ครัวเรือน (ร้อยละ 71.6) มีครัวเรือนที่ตอบว่าความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมลดน้อยลง จำนวน 36 ครัวเรือน (ร้อยละ 23.0)

เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเมื่อมีการต่อเติมเพิ่มพื้นที่บ้านออกไป พื้นที่ว่างซึ่งเป็นตัวกั้นระหว่างบ้านกับเพื่อนบ้านย่อมหายไป ระยะห่างของตัวบ้านย่อมลดลง ประกอบกับกรณีที่เพื่อนบ้านก็มีการต่อเติมเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยเข้ามาใกล้เขตที่ดินมากขึ้น ทำให้ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่สูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัย

ครัวเรือนที่ต่อเติมรูปแบบที่ 1 มีครัวเรือนที่สูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมเพิ่มมากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.5) มีครัวเรือนที่สูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมน้อยลงและเท่าเดิม เป็นสัดส่วนรองลงมา (ร้อยละ 17.8, 11.7 ตามลำดับ)

ครัวเรือนที่ต่อเติมรูปแบบที่ 2 มีครัวเรือนที่สูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมเพิ่มมากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.7) มีครัวเรือนที่สูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติมน้อยลงและเท่าเดิม เป็นสัดส่วนรองลงมา (ร้อยละ 23.2, 6.1 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.32 แสดงข้อมูลการสูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติม

เรื่อง	ระดับการสูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายหลังการต่อเติม (ครัวเรือน)			
	มากขึ้น	เท่าเดิม	น้อยลง	รวม
รูปแบบที่ 1	60(70.5)	10(11.7)	16(17.8)	85 (100)
รูปแบบที่ 2	46(70.7)	6(6.1)	12(23.2)	65 (100)
การขาดความเป็นส่วนตัว	106 (70.6)	16 (10.6)	28 (18.8)	150

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ รูปแบบการต่อเติม และการขออนุญาตต่อเติม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการสูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายในบ้านหลังการต่อเติม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การต่อเติมที่อยู่อาศัยประเภทบ้านจัดสรรในปัจจุบัน เป็นที่แพร่หลายและพบเห็นได้ทั่วไป มีทั้งการต่อเติมเพื่อประกอบการธุรกิจและการต่อเติมเพื่อเป็นที่พักอาศัย โดยการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาอาคารที่พักอาศัยประเภทบ้านเดี่ยวที่มีการต่อเติมที่อยู่อาศัย ชุมชนเคหะสงเคราะห์คลองจั่น เขตบางกระปิ กรุงเทพมหานคร การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. การวิเคราะห์รูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยทางกายภาพในพื้นที่ศึกษา
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัย
3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

5.1 สรุปรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษา

5.1.1 ด้านกายภาพการต่อเติมที่อยู่อาศัย

1. แนวทางการขยายพื้นที่ต่อเติม

ตามทฤษฎีความต้องการทางด้านกายภาพ (Physiological needs) ที่ว่าหน่วยพักอาศัยต้องตอบสนองความต้องการด้านความปลอดภัยทางกายภาพ ความโอเอียง ความงดงาม พบว่าผู้อยู่อาศัยให้ความสำคัญกับการต่อเติมด้านหน้าบ้านมากที่สุด ภายหลังการต่อเติมจะเหลือพื้นที่เปิดโล่ง สำหรับเป็นสวนหย่อมตกแต่งบริเวณหน้าบ้านเพื่อความสวยงาม ไม่มีครัวเรือนใดที่ต่อเติมชิดเขตที่ดินบริเวณด้านนี้

การต่อเติมด้านข้างบ้าน (ด้านที่ใกล้เขตที่ดิน) มีผู้อยู่อาศัยบางส่วนหลีกเลี่ยงไม่ทำการต่อเติมด้านนี้ เนื่องจากการต่อเติมเพิ่มพื้นที่บริเวณด้านนี้มีพื้นที่สำหรับการต่อเติมน้อยกว่าทุกส่วน ผู้อยู่อาศัยมักต่อเติมชิดเขตที่ดินบริเวณด้านนี้ ทำให้ประโยชน์ใช้สอยที่ถูกต่อเติมบริเวณด้านนี้มักสูญเสียโอกาสในการช่องช่องแสงและช่องระบายอากาศ อีกทั้งมีโอกาสสูงที่จะทำความรบกวนกับเพื่อนบ้านข้างเคียงได้

การต่อเติมด้านข้างบ้าน(ด้านไกลเขตที่ดิน) เป็นด้านที่มีพื้นที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้น ภายหลังการต่อเติมมากที่สุด เนื่องจากเป็นด้านที่มีระยะห่างจากเขตที่ดินเดิมมากที่สุด (4.00 – 6.00 เมตร) ทำให้สามารถต่อเติมเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยได้อย่างพอเพียง

การต่อเติมด้านหลังบ้าน เป็นด้านที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องระยะรั้ว จากเขตที่ดินและความสวยงามภายหลังการต่อเติมน้อยที่สุด เนื่องจากเป็นส่วนด้านหลังบ้านที่ ทั้งเพื่อนบ้านและผู้อยู่อาศัยในบ้านเองมักต่อเติมเพิ่มพื้นที่ชิดเขตที่ดิน

2. ผู้อยู่อาศัยให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นภายหลังการต่อเติมมากเป็นอันดับหนึ่ง ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยคือจำนวนสมาชิกในครัวเรือนพื้นที่
3. ผู้อยู่อาศัยมุ่งเน้นการเพิ่มพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยภายในตัวบ้าน มากกว่าพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยนอกตัวบ้าน แม้ส่วนเปิดโล่ง (Open Space) ของบ้านจะลดลงก็ตาม จากการสำรวจ ผู้อยู่อาศัยต่อเติมบ้านชิดเขตที่ดินอย่างน้อย 1 ด้าน (โดยด้านดังกล่าวจะไม่สามารถการเจาะช่องแสงและช่องระบายอากาศได้) และเมื่อพื้นที่เปิดโล่งภายในเขตที่ดินลดน้อยลง ทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความโอกาสเกิดข้อขัดแย้งกับเพื่อนบ้านมากยิ่งขึ้นและเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดอภภิกภัยในชุมชนมากขึ้น
4. ภายหลังการต่อเติมบ้านแล้ว ตำแหน่งของประโยชน์ใช้สอยส่วนหลักๆ ได้แก่ ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องนอน เป็นต้น จะยังคงเหมือนตำแหน่งประโยชน์ใช้สอยจากรูปแบบบ้านดั้งเดิม สิ่งที่เปลี่ยนแปลงคือ ขนาดพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้นจากการต่อเติม และจากการศึกษาพบว่าร้อยละ 97.3 มีห้องเก็บของภายในบ้าน อย่างน้อย 1 ห้อง
5. ภายหลังการต่อเติมบ้าน ผู้อยู่อาศัยจะสูญเสียความสามารถในการนำแสงสว่างตามธรรมชาติและกระแสลมตามธรรมชาติมาใช้ในบ้าน การจะได้รับแสงและการระบายอากาศที่เพียงพอต้องใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าทดแทน เช่น พัดลมระบายอากาศ เครื่องปรับอากาศ และไฟฟ้าเพื่อการส่องสว่าง

5.1.2 สาเหตุการต่อเติม

การต่อเติมครั้งที่ 1

เพื่อต้องการเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยเนื่องจากจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น เน้นไปที่การต้องการเพิ่มส่วนรโหฐาน (Private Area) เป็นหลัก ได้แก่ ห้องนอน และห้องน้ำ จากรูปแบบบ้านดั้งเดิมที่มีจำนวนห้องนอน 2 ห้องอยู่ชั้นบน และห้องน้ำ 1 ห้องอยู่ชั้นล่าง ซึ่งไม่เพียงพอต่อการอยู่อาศัยของครัวเรือนเมื่อจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น

การต่อเติมครั้งที่ 2

เพื่อต้องการเพิ่มความสะดวกสบายของสมาชิกในครัวเรือน รูปแบบการต่อเติมเน้นไปที่พื้นที่ส่วน Multipurpose Area ขยายส่วนโถงกลาง พื้นจำนวนที่จอดรถ เพิ่มประโยชน์ใช้สอยเช่น ห้องพระ ห้องเก็บของ เป็นต้น

5.1.3 ลักษณะประชากรและทัศนคติภายหลังการต่อเติม

(ก) ลักษณะประชากร

จากการศึกษาประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ภูมิลำเนาจากต่างจังหวัด และในกรุงเทพฯ มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีสถานะภาพสมรสและอยู่ช่วงวัยกลางคนถึงวัยสูงอายุ (ช่วงอายุ 31 - 60 ปี) โดยมีจำนวนสมาชิกต่อครัวเรือนในปัจจุบันเฉลี่ย 4.5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 8 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยสุด 1 คน คนในชุมชนส่วนใหญ่เข้าอยู่อาศัยในบ้านมากกว่า 30 ปี และ มีการศึกษาสูงกว่าระดับอนุปริญญา มีรายได้ทั้งครัวเรือนต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20,001 - 50,000 บาท รองลงมา มีรายได้ครัวเรือนอยู่ที่ 50,001 - 100,000 บาทต่อเดือน สิทธิครอบครองส่วนใหญ่เป็นเจ้าของทั้งบ้านและที่ดิน โดยการจับฉลากได้สิทธิ์จากกรมประชาสงเคราะห์ และการต่อเติมส่วนใหญ่ใช้แหล่งทุนจากเงินเก็บของครัวเรือนในการต่อเติมที่อยู่อาศัยมากที่สุด

(ข) ประโยชน์ใช้สอยภายหลังการต่อเติม

รูปแบบดั้งเดิมของบ้านเดี่ยวที่กรมประชาสงเคราะห์ออกแบบไว้ มีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ขนาด 2 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ โครงสร้าง ค.ส.ล. บริเวณชั้นล่างเป็นได้ถูกลงเอนกประสงค์ ใช้เพื่อเป็นสถานที่รับแขก นั่งเล่นและรับประทานอาหารของครอบครัว บริเวณชั้นบนเป็นส่วนห้องนอน ขนาด 3 x 3 เมตร จำนวน 1 ห้อง และ 3 x 3.8 เมตร จำนวน 1 ห้อง

จากการศึกษาประโยชน์ใช้สอยที่เปลี่ยนแปลงหลังการต่อเติมพบว่า ครัวเรือนมีจำนวนห้องนอนเฉลี่ย 3.5 ห้อง / ครัวเรือน มีจำนวนห้องน้ำเฉลี่ย 2.5 ห้อง / ครัวเรือน รูปแบบการแยกส่วนปรุงอาหารและส่วนเตรียมอาหารออกจากกัน มีการใช้พื้นที่ส่วนรับแขก - นั่งเล่น และรับประทานอาหารในพื้นที่ร่วมกันลักษณะโถงเอนกประสงค์ (ไม่มีการกั้นสัดส่วนมิดชิดแยกจากกัน) มีพื้นที่บูชาพระหรือห้องบูชาพระภายในบ้านอย่างเป็นส่วน มีห้องเก็บของภายในบ้านกันอย่างเป็นส่วน ส่วนอย่างน้อยครัวเรือนละ 1 ห้อง

(ค) ทศนคติภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

การขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัยจากภาครัฐ

จากการศึกษาพบว่าผู้อยู่อาศัยทำการต่อเติมบ้านของเขา 2 ครั้ง ได้แก่

ครั้งที่ 1 ทำการต่อเติมในช่วงก่อนโอนกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยจากกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อผู้อยู่อาศัยทำการต่อเติมบ้านต้องยื่นเรื่องขออนุญาตที่กรมประชาสงเคราะห์
ครั้งที่ 2 ทำการต่อเติมในช่วงหลังโอนกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยจากกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อผู้อยู่อาศัยทำการต่อเติมบ้านต้องยื่นเรื่องขออนุญาตที่สำนักงานเขตบางกะปิ ซึ่งผู้อยู่อาศัยยื่นเรื่องขออนุญาตต่อเติมกับกรมประชาสงเคราะห์มากกว่ายื่นเรื่องขออนุญาตกับสำนักงานเขต (บางกะปิ) เนื่องจากกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยช่วงต้นยังเป็นของกรมประชาสงเคราะห์ ผู้อยู่อาศัยยังไม่ครอบครองที่อยู่อาศัยอย่างสมบูรณ์ตามกฎหมาย และมีปริมาณพื้นที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นภายหลังการต่อเติมครั้งที่ 1 มากขึ้นอย่างชัดเจนจากรูปแบบบ้านดั้งเดิม เมื่อทำการต่อเติมจึงทำการยื่นเรื่องขออนุญาตอย่างถูกต้อง

ครั้นภายหลังการโอนกรรมสิทธิ์ผู้อยู่อาศัยได้ถือครองที่อยู่อาศัยอย่างสมบูรณ์ตามกฎหมาย รูปแบบที่ต่อเติมครั้งที่ 2 ไม่ได้เน้นเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยมากเท่าการต่อเติมครั้งที่ 1 ประกอบกับการยื่นขออนุญาตต่อเติมที่พักอาศัยกับสำนักงานเขต (บางกะปิ) ผู้ยื่นขออนุญาตจะต้องยื่นคำร้องขออนุญาตต่อเติมอาคารพร้อมแบบก่อสร้าง และคำรับรองของวิศวกรหรือสถาปนิก ซึ่งผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่มักไม่มีแบบก่อสร้างส่วนที่ต่อเติมหรือมีวิศวกรหรือสถาปนิกดูแลโครงสร้างส่วนที่ต่อเติม โดยมักใช้ผู้รับเหมาทั่วไปในการต่อเติมบ้าน ส่งผลให้ผู้อยู่อาศัยไม่นิยมยื่นขออนุญาตฝ่ายโยธาสำนักงานเขต (บางกะปิ)

ความกังวลในปัญหาการเกิดอัคคีภัยในชุมชน

ก่อนทำการต่อเติมบ้านมีพื้นที่เปิดโล่งค่อนข้างมาก (137.6 ตร.ม.) ภายหลังการต่อเติมบ้านพบว่าพื้นที่เปิดโล่ง (Open Space) รอบตัวบ้านลดลงอย่างมาก (58.0 - 80.0 ตร.ม.) แต่ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญหรือกังวลกับการเกิดอัคคีภัยในชุมชน

ปัญหาโครงสร้างส่วนที่ต่อเติม

ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีวิศวกรในการควบคุมดูแลโครงสร้างส่วนที่ต่อเติม มักอาศัยช่างก่อสร้างทั่วไปเป็นผู้ทำการต่อเติมบ้าน และมอบหมายให้สมาชิกในครอบครัวที่มีความรู้ความสามารถ

เป็นผู้ควบคุมดูแลการต่อเติม จากการศึกษาพบว่าครัวเรือนที่ไม่มีวิศวกรควบคุมดูแลมักประสบปัญหา โครงสร้างส่วนที่ต่อเติมแตกร้าว

ผลกระทบภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย

จากการศึกษาพบว่าภายหลังการต่อเติมบ้านความสามารถในการนำพลังงานแสงสว่างและ กระแสลมตามธรรมชาติมาใช้ภายในบ้านลดลง ผู้อยู่อาศัยต้องพึ่งพลังงานดังกล่าวทดแทนจาก เครื่องใช้ไฟฟ้า อีกทั้งการต่อเติมบ้านนั้นก็ไม่ได้ช่วยบรรเทาปัญหาการถูกรบกวนจากมลพิษนอกตัว บ้าน และทำให้ขาดความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยได้อีกด้วย

5.1.3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลกับรูปแบบการต่อเติมและทัศนคติหลังการต่อเติม

จากการศึกษาพบว่าตัวแปรที่เป็นปัจจัยของรูปแบบการต่อเติมทั้งหมด 9 ปัจจัย ได้แก่ เพศ สถานะอายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ระยะเวลาการอยู่อาศัย การครอบครอง นามวิเคราะห์หา ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับรูปแบบการต่อเติม โดยใช้สถิติวิเคราะห์แบบไคสแควร์ พบว่าจำนวนสมาชิกมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการต่อเติม แสดงให้เห็นว่าลักษณะประชากร ไม่มี ความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับรูปแบบการต่อเติม

ตัวแปรอื่นๆที่นำมาหาค่าความสัมพันธ์กับรูปแบบและทัศนคติภายหลังการต่อเติม มีทั้งหมด 10 ปัจจัย ได้แก่ การแจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติม การขัดแย้งกับเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติม การมี วิศวกรควบคุม โครงสร้างที่ทำการต่อเติม ความกังวลในการเกิดอภคิภัยภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย การประสบกับปัญหาโครงสร้างภายหลังการต่อเติม การนำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการ ต่อเติมที่อยู่อาศัย การนำกระแสลมตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย การได้รับเสียงดัง รบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย การได้รับกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้านภายหลังการ ต่อเติมที่อยู่อาศัย การสูญเสียความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยภายในบ้านหลังการต่อเติม

นามวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์กับรูปแบบการต่อเติม โดยใช้สถิติวิเคราะห์แบบไคสแควร์ พบว่ารูปแบบการต่อเติมมีความสัมพันธ์กับการแจ้งเพื่อนบ้านก่อนการต่อเติมที่อยู่อาศัย รูปแบบการต่อ เติมมีความสัมพันธ์กับการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านภายหลังการต่อเติมที่อยู่อาศัย รูปแบบการต่อเติมมี ความสัมพันธ์ต่อการนำแสงสว่างตามธรรมชาติมาใช้ภายหลังการต่อเติม ระดับการศึกษาของหัวหน้า ครัวเรือนมีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติเรื่องการขออนุญาตต่อเติมที่อยู่อาศัยกับกรมประชาสงเคราะห์ การ มีวิศวกรควบคุมดูแล โครงสร้างส่วนที่ต่อเติม โดยเฉพาะมีความสัมพันธ์กับการประสบกับปัญหา โครงสร้างภายหลังการต่อเติม การมีวิศวกรควบคุมดูแล โครงสร้างส่วนที่ต่อเติม โดยเฉพาะมี ความสัมพันธ์กับความกังวลด้านอภคิภัยภายหลังการต่อเติม

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 สำหรับผู้ที่จัดทำโครงการบ้านจัดสรรในอนาคต

จากผลสรุปที่ได้จากการศึกษาเรื่องการต่อเติมอาคารพักอาศัย (ประเภทบ้านเดี่ยว) ในการออกแบบบ้านเพื่อการพักอาศัย เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับต่อเติมบ้านในอนาคต มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

รูปแบบบ้านดั้งเดิมมีพื้นที่เปิดโล่งในเขตที่ดินมาก เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการต่อเติมเพิ่มพื้นที่บ้านในบ้านได้ในอนาคต เมื่อครัวเรือนมีความพร้อมทางเศรษฐกิจและลดต้นทุนในการก่อสร้างบ้านในระยะแรกเริ่ม ทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความสามารถในการเช่าซื้อได้ ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบการต่อเติมที่อยู่อาศัยที่เกิดขึ้น สร้างผลกระทบต่อผู้ต่อเติมเองและเพื่อนบ้านข้างเคียง

ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาการต่อเติมที่ไม่เป็นระเบียบซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยเองและเพื่อนบ้านข้างเคียง ในการออกแบบที่อยู่อาศัยจึงควรเตรียมแนวทางสำหรับการต่อเติมที่อยู่อาศัยในอนาคตให้กับบ้าน โดยการจัดทำแนวทางสำหรับการต่อเติมในอนาคต เพื่อให้การต่อเติมบ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่

1. วางแผนแนวทางการต่อเติมในอนาคตให้กับบ้านอย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึง
 - 1.1 ความแข็งแรงของโครงสร้างที่ต่อเติม
 - 1.2 การต่อเติมภายใต้ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร
 - 1.3 การนำพลังงานแสงสว่างและกระแสลมตามธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 - 1.4 การป้องกันเสียงและกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้าน กรณีต่อเติมขยายพื้นที่เข้าไปใกล้เพื่อนบ้าน
 - 1.5 การรักษาความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยของสมาชิกในครอบครัวกรณีต่อเติมขยายพื้นที่เข้าไปใกล้เพื่อนบ้าน
2. จัดทำโครงสร้างเพื่อรองรับการต่อเติมในอนาคต เช่น มีการตอกเสาเข็มรองรับแนวโครงสร้างอาคารที่มีการต่อเติมในอนาคต เป็นต้น
3. จัดทำแบบก่อสร้างสำหรับการต่อเติม เพื่อสามารถใช้ประกอบการยื่นขออนุญาตกับหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบด้านการขออนุญาต

5.2.5 ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาในแนวทางเดียวกัน

จากการศึกษาที่ผ่านมาผู้วิจัยพบปัญหาระยะเวลาในการเก็บข้อมูลด้านรูปแบบการต่อเติมทางกายภาพ เนื่องจากใช้เวลาในการเก็บข้อมูลส่วนนี้เป็นระยะเวลานานต่อการทำการศึกษา 1 ครัวเรือน เนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงเจาะลึก ถึงวิวัฒนาการการต่อเติมของที่อยู่อาศัยซึ่งมีอายุมากกว่า 30 ปี ทำให้ผู้ต่อเติมบางครัวเรือนอาจลืมเลือกรูปแบบการต่อเติมบางช่วงเวลาได้ ดังนั้นสำหรับผู้ทำการศึกษาประเภทใกล้เคียงกันนี้ ควรเตรียมสื่อเพื่ออำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้ต่อเติมที่อยู่อาศัยสามารถอธิบายรูปแบบที่ทำการต่อเติมได้ เช่น แบบแปลนบ้านดั้งเดิม รวมทั้งภาพถ่ายบ้านดั้งเดิม เป็นต้น

สำหรับผู้ที่ต้องการทำการศึกษาในแนวทางเดียวกัน ยังมีประเด็นที่น่าทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องประโยชน์ใช้สอยที่เกิดขึ้นภายในบ้านที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และขนาดของประโยชน์ใช้สอยที่พอเพียงต่อผู้อยู่อาศัย ที่มีอิทธิพลต่อการต่อเติมที่อยู่อาศัย

บรรณานุกรม

- “การต่อเติมอาคารที่อยู่อาศัย ในโครงการเคหะสงเคราะห์รังสิต “,งานวิจัย,การเคหะแห่งชาติ ,
กรุงเทพฯ.2526,หน้า 14-17
- ชนินทร์ วิสิทธิ์กมล โขธิน”การต่อเติมและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่อยู่อาศัยประเภททาวน์เฮาส์
กรณีศึกษาหมู่บ้านสินธร บางกระบือ” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2542
- ศิริพรรณ กิจรักษา,”ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย”,วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา
มหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2539,
หน้า 6
- ทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ที่อยู่อาศัย โครงการงานวิจัยการเคหะแห่งชาติ ,กรุงเทพฯ.2526,หน้า 5-
13เคหะสงเคราะห์คลองจั่น .
- ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานในการใช้พื้นที่ ,คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
,2539
- ทรงศักดิ์ รวิรังสรรค์,”ข้อกำหนดและกฎหมายในการออกแบบอาคาร”,กรุงเทพฯ.ซีเอ็ดยูเคชั่น,2543.
หน้า 125 - 137
- พุดพรวดี .วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.2546
- ทรงศักดิ์ รวิรังสรรค์,”ข้อกำหนดและกฎหมายในการออกแบบอาคาร”,กรุงเทพฯ.ซีเอ็ดยูเคชั่น,2543.
หน้า 140 - 143
- วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร,”พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบและ
วางแผน”.โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.กรุงเทพฯ,2530

ราชัย บรรพพงศ์, "การกำหนดขนาดเริ่มต้นที่เล็กที่สุดของที่อยู่อาศัยโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนศิริอำมาตย์ เขต พระนคร", วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเอกพัฒนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาเคหการ ภาควิชาเคหการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2543

อำมาตย์ เขตพระนคร , "การกำหนดขนาดเริ่มต้นที่เล็กที่สุดของที่อยู่อาศัยโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนศิริ", คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

Becker, F.D. and Other, 1977

Earl w Morria และ Mary Winter. **Housing family and society**. pp145-165

Glenn H. beyer .**Housing and Society**. Chapter 10 Housing Problems of Central Cities.
pp 322-338

Harold. W. Boles. Step by step to **.Better School Facilities**. New York. Rinehart and winston, inc, 1965

Marusen Asia. **Housing as a Besic Need**. Chapter 19 Toward the Satisfaction of Housing Need. pp
197-209

Leonard Broom และ Philip Selznick. , 1977 :128-132

Wolfgang F.E. Preiser, 1978

ภาคผนวก
ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	วิทยานิพนธ์ปริญญาโท	รูปแบบการต่อเติมที่
เรื่อง	การต่อเติมอาคารพักอาศัย กรณีศึกษาการเคหะ สงเคราะห์คลองจั่น	
โดย	นักศึกษาปริญญาโท คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง ปริญญาโท สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	
คำชี้แจง	ข้อมูลที่ท่านตอบ จะใช้เพื่อการศึกษาและดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น ข้อมูลทุกอย่างจะเก็บเป็นความลับ	

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจ สังคมของผู้อยู่อาศัย

โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ไว้ในช่องว่างที่กำหนดไว้ให้โดยเลือกตอบเพียง คำตอบเดียว

1. สถานะภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

() หัวหน้าครัวเรือน

() ตัวแทนหัวหน้าครอบครัว โดยอาศัยอยู่ในบ้านฐานะ.....ของหัวหน้าครัวเรือน (โปรด

ระบุ)

2. เพศ () หญิง () ชาย

3. อายุ.....ปี (โปรดระบุ)

4. สถานะภาพ

() โสด () แต่งงาน

() หย่าร้าง () หม้าย

5. การศึกษา

() ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น () มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.

() อนุปริญญา / ปวส.- ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

6. อาชีพหลัก

() ก้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว () รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

() พนักงานหน่วยงานเอกชน () อื่นๆ (โปรดระบุ)

7. รายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือนในปัจจุบัน

() ต่ำกว่า 5,000บาท () 5,001-10,000 บาท () 10,001-20,000

() 20,001-50,000 บาท () 50,001-100,000 บาท () 100,001 บาท ขึ้นไป

8. ภูมิลำเนาเดิม ของท่านอยู่ที่จังหวัด..... (โปรดระบุ)

9. สมาชิกในครัวเรือนมีจำนวน.....คน (โปรดระบุ)

10. ลักษณะการถือครอง

- () ท่านเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินและอาคาร โดยท่านได้กรรมสิทธิ์มาจาก
- () จากการจับฉลากได้สิทธิ์จากกรมประชาสงเคราะห์
 - () ซื้อต่อผู้ที่มาอยู่ก่อนหน้า
 - () ได้เป็นมรดกตกทอด
 - () อื่นๆ (โปรดระบุ)
- () เช่าบ้านจากเจ้าของอาคารโดยตรง
- () อื่นๆ (โปรดระบุ)

11. โดยเริ่มย้ายเข้ามาอยู่อาศัย ในปี พ.ศ.

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการต่อเติมอาคาร

12. ปัจจุบันภายในบ้าน ท่านมีห้องอะไรบ้าง และกรุณาระบุจำนวนห้องนอน ห้องน้ำ และห้องเก็บของ โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ไว้ในช่องว่าง หน้าห้องที่ท่านมีภายในบ้านของท่าน

() ห้องนอน	มีจำนวน	ห้อง		
() ห้องน้ำ	มีจำนวน	ห้อง		
() ห้องครัว	() ห้องรับแขก		() ห้องพระ	
() ห้องเก็บของ	() ห้องเตรียมอาหาร		() ห้องนั่งเล่น	
() ห้องอื่นๆ โปรดระบุ.....				

13. ท่านขออนุญาตต่อเติมบ้านของท่านจากกรมประชาสงเคราะห์หรือไม่

- () ขออนุญาตทำการต่อเติมบ้าน
- () ไม่เคยขออนุญาตเลย เนื่องจาก(กรุณาตอบข้อที่เป็นปัจจัยหลักเพียง 1 ข้อ)
- () ขั้นตอนดำเนินการในการขออนุญาตยุ่งยากเสียเวลา
 - () ต่อเติมในช่วงเวลาที่กฎหมายไม่บังคับให้ต้องขออนุญาตจากกรมประชาสงเคราะห์
 - () ต่อเติมเพียงเล็กน้อยจึงไม่ทำการขออนุญาต
 - () คิดว่ารูปแบบที่ต่อเติมบ้าน อยู่ภายในเขตที่ดินของตน ไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ใครจึงไม่จำเป็นต้องขออนุญาต
 - () อื่นๆ โปรดระบุ.....

14. ท่านขออนุญาตต่อเติมบ้านของท่านจากสำนักงานเขตบางกระบือหรือไม่

- () ขออนุญาตทำการต่อเติมบ้าน
- () ไม่เคยขออนุญาตเลย เนื่องจาก(กรุณาตอบข้อที่เป็นปัจจัยหลักเพียง 1 ข้อ)
- () ขั้นตอนดำเนินงานในการขออนุญาตยุ่งยากเสียเวลา
- () ต่อเติมเพียงเล็กน้อยจึงไม่ทำการขออนุญาต
- () คิดว่ารูปแบบที่ต่อเติมบ้าน อยู่ภายในเขตที่ดินของคน ไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ใครจึงไม่จำเป็นต้องขออนุญาต
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....

15. ส่วนโครงสร้างบ้านที่ท่านต่อเติมขึ้นใหม่ อยู่ภายใต้การ ควบคุมดูแลของวิศวกร หรือไม่

- () อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของวิศวกร
- () ไม่เคยใช้การควบคุมดูแลจากวิศวกร โดยมีสาเหตุเนื่องจาก
- () อาศัยช่างก่อสร้างที่มีชำนาญการ เป็นผู้ดูแลการต่อเติมอยู่แล้ว
- () คนในครอบครัวมีความรู้ความสามารถ ในการควบคุมดูแลการต่อเติมได้ด้วยตนเอง
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....

16. ท่านได้พูดคุย บอกกล่าว แก่เพื่อนบ้านข้างเคียง ก่อนทำการต่อเติมบ้านของท่านหรือไม่

- () ไม่ได้บอกกล่าว () พูดคุย บอกกล่าวก่อน

17. ท่านเคยมีข้อขัดแย้งหรือปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน อันเป็นสาเหตุมาจากการต่อเติมบ้านของท่านหรือไม่

- () ไม่เคยเลย
- () เคย ประมาณครั้ง ขัดแย้งในเรื่อง.....

18. เพื่อนบ้านได้พูดคุย บอกกล่าว แก่ท่าน ก่อนทำการต่อเติมบ้านของเขาหรือไม่

- () ไม่ได้บอกกล่าว () พูดคุย บอกกล่าวก่อน

19. ท่านต่อเติมบ้านเนื่องจากสาเหตุใดเป็นหลัก

- () การได้พื้นที่ใช้สอย ในบ้านเพิ่มขึ้น (เนื่องจากสมาชิกเพิ่มขึ้น)
- () เพื่อความสะดวกสบายของสมาชิกในครอบครัว
- () เพื่อเพิ่มประโยชน์ใช้สอยที่ภายในบ้านไม่มี20.
- () อื่นๆ.โปรดระบุ.....

20. ท่านเพิ่งแหล่งทุนจากที่ใดบ้าง เพื่อใช้ในการต่อเติมบ้านของท่าน

- () เงินเก็บสะสมของสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น
- () เงินกู้จากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร เป็นต้น
- () เงินเก็บสะสมของสมาชิกในครอบครัวและเงินกู้จากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร เป็นต้น
- () อื่นๆ.โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการต่อเติมบ้าน

21. ท่านเคยประสบกับปัญหาที่เกิดกับโครงสร้างบ้านในส่วนที่ทำการต่อเติมขึ้นใหม่ เช่น ผนังแตกร้าว พื้นทรุดหรือความเสียหาย ในลักษณะอื่นๆ หรือไม่
- () เคย () ไม่เคย
20. ท่านรู้สึกไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อการเกิดการเกิดอัคคีภัย จากการต่อเติมบ้านชนิดติดกัน ในชุมชน หรือไม่
- () ปลอดภัย
- () ไม่ปลอดภัย ท่านมีวิธีการป้องกันหรือแก้ไขปัญหา โดย
- () ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงภายในบ้าน
- () พยายามให้มีคนอยู่ดูแลบ้าน ตลอดทั้งกลางวันและกลางคืนอยู่เสมอ
- () ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร เครื่องตรวจจับความร้อน เครื่องตรวจจับควันไฟ เป็นต้น
21. การนำแสงสว่างตามธรรมชาติ มาใช้ในการส่องสว่างในบ้าน เป็นอย่างไรภายหลังการต่อเติม
- () นำแสงสว่างมาใช้ได้ เท่าเดิม
- () นำแสงสว่างมาใช้ได้ มากขึ้น
- () นำแสงสว่างมาใช้ได้ น้อยลง
22. การนำกระแสลมตามธรรมชาติ มาใช้ในการระบายอากาศในบ้าน เป็นอย่างไรภายหลังการต่อเติม
- () นำกระแสลมมาใช้ได้ เท่าเดิม
- () นำกระแสลมมาใช้ได้ มากขึ้น
- () นำกระแสลมมาใช้ได้ น้อยลง
23. ปริมาณกลิ่นรบกวนจากเพื่อนบ้าน เป็นอย่างไรภายหลังการต่อเติม
- () ได้รับกลิ่นรบกวน เท่าเดิม
- () ได้รับกลิ่นรบกวน มากขึ้น
- () ได้รับกลิ่นรบกวน น้อยลง
24. ปริมาณเสียงดังรบกวนจากเพื่อนบ้าน เป็นอย่างไรภายหลังการต่อเติม
- () ได้รับเสียงดังรบกวน เท่าเดิม
- () ได้รับเสียงดังรบกวน มากขึ้น
- () ได้รับเสียงดังรบกวน น้อยลง
25. ภายหลังการต่อเติม กิจกรรมในการอยู่อาศัยของท่านและคนในครอบครัว ถูกรบกวนจากเพื่อนบ้านข้างเคียงหรือไม่
- () ความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัย เท่าเดิม
- () ความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัย มากขึ้น
- () ความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัย น้อยลง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่สนับสนุนการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอให้ท่านจงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์

ประวัติผู้เขียน

นางสาวรัตน์วดี อติเศรษฐพงษ์ เกิดเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2521 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา เทคโนโลยีสถาปัตยกรรม วิศวกรรม ศึกษา สด.บ. จาก สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2544 จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง สาขาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2545

ปีพ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบัน ทำงานที่ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ฝ่ายสินเชื่อพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัย ตำแหน่งผู้จัดการที่ปรึกษาด้านสถาปัตยกรรม